

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MEDENİYETLER İTTİFAKI ENSTİTÜSÜ
MEDENİYET ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

***BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİ SİYASİ PARTİLERİN
ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK PROGRAMLARI***

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜLYA HACİİSMAİLOĞLU

120401013

İstanbul 2014

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MEDENİYETLER İTTİFAKI ENSTİTÜSÜ
MEDENİYET ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

***BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİ SİYASİ PARTİLERİN
ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK PROGRAMLARI***

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜLYA HACIİSMAİLOĞLU

120401013

Danışman

Prof. Dr. RECEP ŞENTÜRK

İstanbul 2014

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MEDENİYETLER İTTİFAKI ENSTİTÜSÜ
MEDENİYET ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

***BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİ SİYASİ PARTİLERİN
ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK PROGRAMLARI***

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜLYA HACIİSMAİLOĞLU

120401013

Enstitü Anabilim Dalı: Medeniyet Araştırmaları

Bu tez/...../2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği /Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Recep Sankar
Jüri Başkanı

Prof. Dr. İhsan Güngör
Jüri Üyesi

Prof. Dr. Talip Küçükcan
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hülya HACİSMAİLOĞLU

ÖZET

Bu tez çalışmamızda, üniter bir devlet olarak kurulan Belçika'nın kendi içerisinde var olan ırk, dil ve kültür farklılıklarından dolayı Federal bir devlete dönüşmesi incelenmektedir. Genel olarak Avrupa ve Belçika'daki çokkültürlülük yapısına değinilmiştir. Belçika'daki yerel azınlıklar (Fransızca ve Almanca konuşan topluluk) esas alınmayıp 1960'lı yıllarda Müslüman ülkelerden gelen işçi göçleri ile Belçika toplumunda oluşan Müslüman azınlık grupları üzerinde durulmaktadır. Tezimizde Belçika'nın sadece Flaman bölgesi ele alınacaktır. Çokkültürlü bir toplum yapısına sahip Flaman bölgesinde aktif sekiz siyasi partinin yaşayan azınlıklara yönelik politikalarına bakmaya çalıştık. Bu partilerin entegrasyon, göç, aile birleşimi ve İslam hakkındaki görüşlerine yer verdik. Özellikle sol ve sağ partilerin çokkültürlülük hakkındaki düşüncelerini argümanlarıyla birlikte karşılaştırdık. Siyasi partilerin görüşlerinde, parti programları ve parti üyeleriyle yapılan röportajlar temel alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müslüman azınlıklar, Çokkültürlülük, Entegrasyon, Göç, Medeniyet - Kültür

ABSTRACT

This thesis paper will examine how Belgium, which was originally founded as a unitarian government, became a Federal government due to ethnicities, language, and cultural differences. In general, Europe and Belgium's multiculturalism make up will not discussed. Belgium's minority groups (the groups who speak French and German) will not be discussed; however migrant workers from Muslim countries in the 1960s and the Muslim minority groups in Belgium will be discussed. In this thesis, the Flemish region of Belgium will only be discussed. The eight political groups politics towards the minorities in the multicultural Flemish region will be examined. The views of the parties concerning intergration, migration, family union and Islam will be included. Specially, both the thoughts and arguments of the left and right wing parties on multiculturalism are compared. Interviews concerning the parties political views, party programs and party members are the basis of the paper.

Keywords: Muslim minorities, Multiculturalism, Intergration, Migration, Civilization - Culture

ÖNSÖZ

Küreselleşmeyle beraber kitlesel ulaşım araçlarının görülmedik bir hızla ilerlemesi, insan yaşamıyla birlikte var olan göçlere ivme kazandırmıştır. Sınırların ortadan kalkmasıyla devletler sınır komşuları ile kültürel alışveriş ve ticaretle yetinmeyip uluslararası düzeyde ilişkilerini geliştirmişlerdir. Ulus devlet modeli yerini uluslar-üstü ittifak modeline bırakmıştır. Avrupa Birliği (AB), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)... vb. kuruluşlar bu uluslararası ittifakların bir ürünüdür.

Avrupa; sanayilerini geliştirme hareketiyle kurulan fabrikalarına istihdam edecek yeterli sayıda işçiye sahip değildi. Belçika'daki durum farklı olmayıp yeni kurulan sistemde yeterli sayıda işgücüne sahip olmadığından ilk önce komşu ülkeleriyle 1940,1950 ve 1960'lı yıllarda (İtalya, İspanya, Yunanistan) daha sonra ise 1964 yılında Fas ve Türkiye gibi Müslüman ülkelerle ikili antlaşmalar yaparak Müslüman işçi göçünü başlatmış oldu. 2014 yılına geldiğimiz bugünlerde Belçika'da göçün ellinci yılı kutlanmaktadır. Bu bağlamda ülkede birçok etkinlik yapılmış ve Müslümanların göçünün ellinci yılı kutlanmıştır. Elli yıla dönüp bakıldığında birçok olumlu gelişmelerin kat edildiğini fakat hala çeşitli sıkıntılar yaşandığını görmekteyiz. Bizim açımızdan bunlardan en önemlisi 'entegrasyon sorunu'dur. Müslüman Fas ve Türklerden çok değil on yıl önce göç eden İtalyan, İspanyollar ve Yunanlıların entegrasyonundan bahsedilmediği halde Müslüman Türk ve Faslıların entegrasyon problemi güncelliğini korumaktadır.

Sosyolojik açıdan çokça dile getirilen bu sorunu tezimizde; Flaman bölgesindeki siyasi partilerin yaklaşımları açısından ele aldık. Halkın Müslüman azınlıklara yaklaşımını birebir etkileyen politikacıların söylemleri, bizim için bu probleme yaklaşımımız açısından önemliydi. Günümüzde Flaman bölgesindeki birçok siyasi partide Fas veya Türk kökenli milletvekilleri bulunmaktadır. Müslüman azınlık grupları içerisinde gelen bu insanlar şimdi halkın temsilciliğini yapmakta ve hakim kültür ile yerel kültür arasındaki problemlerin nedenlerini ve çözümlerini de kanımızca en iyi onlar görebilmektedir. Bu nedenle Fas ve Türk kökenli milletvekillerinin çalışmaları Müslüman azınlıklar ile Belçika devleti açısından büyük bir önem taşıyacaktır.

Avrupa’da son dönemde yaşanan ekonomik krizden nasibini alan Belçika, sağcı siyasi partilerin güçlenmesine olanak vermiştir. İnsanların gelecek endişeleri üzerinden politika yapan ve milliyetçi söylemlerde bulunan bu partiler, bir yandan seçimlerde büyük zaferler elde ederken diğer yandan azınlıkları da tedirgin etmektedir. Belçika’da 25 Mayıs 2014’te Bölge (Başkent Brüksel, Flaman ve Valon), Federal ve Avrupa Parlamento seçimleri yapılmış olup Flaman bölgesinde milliyetçi N-VA partisi büyük bir başarı elde etmiştir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde Türkiye’de ve Belçika’da yardımlarını gördüğüm pek çok kişiye teşekkür borçluyum. Yaptığım çalışmada öneri ve eleştirileriyle beni yönlendirerek tezimin ortaya çıkmasında katkılarını esirgemeyen sevgili danışman hocam Medeniyetler İttifakı Enstitü Müdürü Prof. Dr. Recep ŞENTÜRK’e, Belçika’nın başkenti Brüksel’de bulunan Avrupa Dini ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (ADSAM)’ın kapılarını açarak ve bulunduğu görev itibarıyla sahip oldukları tecrübelerini aktararak çalışmalarına maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, Türkiye Cumhuriyeti Brüksel Büyükelçiliği Din Hizmetleri Müşaviri hocam sayın Prof. Dr. Halife KESKİN’e, Belçika ile ilgi bir konuda çalışmak istediğimi ifade ettiğimde tez konumun bulunmasında hoşgörülerine desteklerini esirgemeyen hocam sayın Prof. Dr. İsmail TAŞPINAR’a, gösterdikleri ilgi ve destekleri için İSAM Kütüphanesinin çok değerli çalışanlarına,

Ve sevgili eşime teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1
ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ	1
ARAŞTIRMANIN AMACI VE PROBLEM SORUSU	3
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	3
ARAŞTIRMANIN DÜZENİ.....	4
1. BÖLÜM	6
1. BELÇİKA’DA MÜSLÜMAN AZINLIKLAR	6
1.1. GENEL GİRİŞ: BELÇİKA VE FLAMAN BÖLGESİ	6
1.Dil	8
2.Dünya Görüşü	9
3.Ekonomi	9
4.Zihniyet	10

5. Brüksel.....	10
1.2. BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİNDE AZINLIKLAR	19
1.3. BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİNDE MÜSLÜMAN AZINLIKLAR VE İSLAM.....	23
1.3.1. Belçika’da Müslümanların 50. Yılı	31
2. BÖLÜM	35
2. AÇIK MEDENİYET VE ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK.....	35
2.1. MEDENİYET VE KÜLTÜR	35
2.2. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞÜN TARİHSEL ARKA PLANI:	39
2.2.1. Belçika Flaman Bölgesinde Çokkültürlülük	44
2.3. BELÇİKA’DA DİN – DEVLET İLİŞKİSİ	46
3. BÖLÜM	52
3. BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİ SİYASİ PARTİLER.....	52
3.1. PARTIJ VAN DE ARBEİD (PVDA) = İŞÇİ PARTİSİ	52
3.1.1. PvdA’nın Temel İlkeleri	53
3.1.2. Parti Programında Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele, Çeşitlilik ve Çokkültürlülük Politikası.....	53
3.2. SOSYALİST PARTIJ ANDERS (SP.A) = FARKLI SOSYALİST PARTİ	56
3.2.1. SP.A’nın Temel İlkeleri.....	58
3.2.2. Parti Programına göre Çeşitlilik, Göçmenler ve Aile Birleşimi Politikaları	59
3.3. GROEN = YEŞİL	61
3.3.1. Groen Partisinin Temel İlkeleri.....	62
3.3.2. Entegrasyon ve Çeşitlilik Politikaları	63
3.4. CHRİSTEN DEMOCRATEN & VLAAMS (CD&V) = FLAMAN HİRİSTİYAN DEMOKRATLAR	64
3.4.1. CD&V’nin Temel İlkeleri	66
3.4.2. Çokkültürlülük ve Entegrasyon Politikaları	66
3.5. OPEN VLAAMSE LİBERALEN EN DEMOCRATEN (=Open VLD) = AÇIK FLAMAN LİBERALLER VE DEMOKRATLAR.....	68
3.5.1. Open VLD Partisinin Temel İlkeleri.....	69
3.5.2. Çokkültürlülük ve Entegrasyon Politikaları	70
3.6. NİEUW – VLAAMS ALLİANTİE (N-VA) = YENİ FLAMAN İTTİFAKI	72
3.6.1. N-VA Partisinin Temel İlkeleri	73

3.6.2. Parti Programında Toplumda Göç, İltica, Entegrasyon ve Çeşitlilik Politikaları	74
3.7. LIBERTAİR, DİRECT, DEMOCRATİSCH (LDD)= ÖZGÜRLÜKÇÜ, DİREKT, DEMOKRATİK	75
3.7.1. LDD Partisinin Temel İlkeleri	76
3.7.2. Parti Programında Aile Birleşimi, Din ve Göçmenlerde Oy Kullanma Hakkı Politikası	77
3.8. VLAAMS BELANG (VB) = FLAMAN ÖNEMİ.....	78
3.8.1. VB Partisinin Temel İlkeleri	80
3.8.2. Partinin Çokkültürlülük, İslam, Göç ve Entegrasyon Politikaları	81
4. BÖLÜM	85
4. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK HAKKINDA LEHTE VE ALEYHTE OLAN SÖYLEMLER VE ARGÜMANLARI	85
SONUÇ.....	90
KAYNAKÇA.....	94
EK: RÖPORTAJLAR	100

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1: Belçika'nın demografik yapısı

Şekil 2: Belçika'da üç bölge

Şekil 3: Belçika'da dil topluluklarını gösteren harita

Tablo 4: Flaman Parlamentosu seçim sonuçları 2014

Tablo 5: Federal Parlamento seçim sonuçları 2014

Tablo 6: 1948-2010 yılları arasında Belçika'ya göç edenlerin rakamları

Tablo 7: 01/01/2012 Verilerine Göre Belçika'daki Müslüman Nüfus

Tablo 8: 2010 Belçika'da Müslüman Nüfusun dağılımı

Şekil 9: Yıllara göre Belçika vatandaşlığına geçenlerin oranı

Tablo 10: Flaman bölgesi vilayetlerindeki devlet destekli ibadethane rakamları

KİSALTMALAR

a.g.e	Adı geçen eser
bknz.	Bakınız
c.	Cilt
evr.	Çeviren
<i>DİA</i>	<i>Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi</i>
Ed.	Editör
No.	Numara
s.	Sayfa
yay.	Yayınları
yay. haz.	Yayına hazırlayan
y.y.	Basım yeri yok

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ

Modern dönemlerde Avrupa toplumu çokkültürlü olarak tanımlanmaktaydı. İkinci Dünya savaşının akabinde sanayinin gelişmesiyle birlikte Batı Avrupa'ya yapılan işçi göçleri nedeniyle Batı toplumlarında etnik ve kültürel çeşitlilik artmıştır. Gelen işçileri 'misafir' olarak kabul eden Avrupa kısa bir süre sonra göçmenlerin çoğunun kalıcı olduğunu anladı. İki dünya savaşının sonucunda erkek nüfusunun azalması nedeniyle Belçika devleti; gelişen sanayisi için kendi nüfusu içerisinde yeterli işçiyi bulamamış ve işgücü ihtiyacını karşılamak için komşu ülkelerle antlaşma yoluna gitmiştir. Belçika'ya maden ocaklarında ve fabrikalarda çalışmak üzere ilk işçiler İtalya, İspanya ve Yunanistan'dan gelmiş çok geçmeden 1964 yılında Fas ve Türkiye gibi Müslüman ülkelerden de işçi getirilmeye başlanmıştır.

Belçika toplumunun Müslümanlar ve İslam'la olan ilk tanışması bu göçmenler sayesinde olmuştur. İlk yıllarda göçmenlerin öne çıkankimlikleri 'işçi' olmalarıydı. İslam ve Müslümanlar toplum içerisinde görünür değildi. 1970'li yılların ortasında çıkan ekonomik kriz nedeniyle birçok göçmen işsiz kaldı. Bu durum bir anlamda gelen insanlarınkimliklerinin bazı yönlerini açığa çıkarmasını sağladı. Bu arada 1974 yılında işçi göçünün durdurulmasından birkaç gün önce İslam Belçika'da resmi din olarak tanınmıştır. Ülkede yaklaşık on yıldır var olan Müslümanlar, organize olarak birçok cami ve dernek açmaya başladılar. Bu durum

İslam'ın toplum içerisinde kendini göstermesini sağlarken toplum tarafından ise çok yadırganmamıştır. İran devrimi, Selman Rüşdi olayı ve daha sonra ki dönemlerde 11 Eylül saldırılarıyla birlikte İslam ve Müslümanlar Belçika medyasında terörle bağdaştırılan radikal bir din olarak lanse edilmiştir. Bu durum, insanların İslam'a ve Müslümanlara karşı menfi bir tutum takınmasına sebep olmuştur. Farklı bir dünyaya ve kültüre ait olan bu insanlar ile aralarına daha fazla mesafe koymak istemişlerdir.

Belçika'da olduğu gibi bütün Avrupa ülkelerinde tepkiler az çok aynı şekilde gelişmiş, çokkültürlü toplum yapısı ve çokkültürcü tutumlar eleştirilmeye başlanmıştı. Toplum içerisindeki farklılıkların zenginlik olduğunu savunan çokkültürcü düşüncenin aksine bunun bir tehlike ve güvensizlik duygusu yarattığını savunan mono-kültürcü bir tutum ağırlık kazanmaya başlamış ve siyasi partilerin söylemlerine de aksetmiştir.

Belçika; üniter bir devlet olarak (1830 yılında) kurulmuş olsa da, kendi içerisinde yaşayan ulusal azınlıklar arasında bir bütünleşme sağlayamadı ve zamanla üç bölge (Flaman Bölgesi, Valon Bölgesi ve Brüksel Başkent Bölgesi) ve üç dil topluluğundan (Flamaca, Fransızca ve Almanca konuşan dil topluluğu) oluşan Federal devlet yapısına dönüştü. Biz çalışmamızda sadece Flaman bölgesindeki siyasi partilerin çokkültürlülük programlarını ele aldık.

Çokkültürlük etrafında dönen tartışmalarda partilerin programları esas alınarak çokkültürlü topluma yönelik tutumlarını; genel anlamda çokkültürcü ve mono-kültürcü olmak üzere iki ayrı kısımda inceledik. Konuyla alakalı olarak parti programlarında yer alan entegrasyon, çokkültürlülük, çeşitlilik, aile birleşimi, göç ve göçmenlerle ilgili politikaları, argümanları ile birlikte verilmiştir.

Tezimizin araştırma konusu olarak Belçika'nın Flaman bölgesini seçmemizin başlıca nedeni Flamanca kaynaklardan yararlanabilme olanağımızdır. Flaman dilinde yazılan parti programlarına ulaşım anlayabildiğimiz gibi milletvekilleriyle de röportaj yapma imkanını elde edebildik.

Araştırmamızın önemi, Avrupa toplumlarının ve Belçika Flaman bölgesi toplumunun çokkültürlü toplum yapısı ile azınlıkların durumu, Müslüman azınlıklar

ve İslam sosyolojik açıdan incelenip çokça değerlendirilmiştir. Biz konuyu siyasi partilerin ve politikacıların gözüyle ele aldık. Bu anlamda çalışmamız bir ilki oluşturmaktadır. 2014 yılı itibariyle Belçika’da göçün ellinci yıl kutlamaları yapılırken Müslüman Türk ve Fas göçmenlerin durumunu ortaya sermeye çalıştık.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE PROBLEM SORUSU

Çalışmamızın başlıca amacı, çokkültürlü toplum içerisinde Müslüman azınlıkların ve İslam’ın Belçika toplumu içerisindeki durumunu siyasi açıdan ele alınışını ortaya koymaktır. Halkın tutumu da siyasi partiler ile paralel gitmektedir. Bu yüzden Müslüman azınlıklara sergilenen tutumun anlaşılması için siyasi partilerin programları bizim için önem arz etmektedir. Daha öncede dediğimiz gibi siyasi partiler bu konuda iki tutum sergilemektedir. Biri çokkültürcü diğeri ise mono-kültürcü görüşe sahiptir. Bu tutumlarını anlamak için kısaca partilerin fikri tarihine ve gelişimine baktık.

Araştırmamızın ana sorusu;

- Flaman bölgesinde aktif olan sekiz siyasi parti çokkültürlülük karşısında niçin farklı tepkiler veriyor?

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmamız nitel bir çalışmadır. Çalışmaya taslak planın oluşturulmasıyla başlanmıştır. Kaynak araştırması sırasında yerli ve yabancı, özellikle Flamanca temel bibliyografik eserler incelenmiştir. Taranan yerel bibliyografik kaynaklar arasında YÖK tez kataloğu vardır. Partilerin programları temel kaynaklarımız arasındaydı. Program içeriklerine hem matbu halinde hem de internet üzerinden partiye ait sitelerden ulaşmak mümkün idi. 25 Mayıs 2014 tarihinde yapılan Avrupa, Federal ve Flaman Parlamentosu seçimleri için birçok parti, programlarında kısmi değişikliklere gitmiştir. Biz hem erişim açısından hem seçimler için parti programındaki değişimleri online takip edebilmek amacıyla partilerin internet sitelerinden

faydalandık. Parti programlarının içeriği dışında ve konumuzla alakalı parti üyelerinin bize elden veya mail yoluyla sağlamış oldukları kitapçık ve broşürler de faydalandığımız kaynaklar arasındadır.

Kullandığımız ikinci veri toplama yöntemi, parti üyeleri ve milletvekilleri ile yarı yapısal görüşmeler yaparak oldu. Yani görüşmeler öncesinde görüşülecek kişiye sorulacak sorular hazırlandı fakat görüşme esnasında görüşmenin akışına göre görüşmeye yeni sorular dahil edilmiştir. Yaptığımız görüşmeler/röportajlar 05.02.2014 ile 29.02.2014 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Milletvekilleri ile röportaj yapabilmek için genellikle parti sekreterleri telefonla veya mail yoluyla ulaşarak gerçekleştirilmiştir. Sosyalist partiden (SP.a) Flaman Parlamentosunda milletvekili olan Güler TURAN ve Fatma PEHLİVAN, Hıristiyan Demokratlar (CD&V) partisi genel Başkanlığını yürüten ayrıca, benimde bağlı bulunduğum Leopoldsburg Belediye Başkanlığını yapan Wouter BEKE, İşçi partisinden (PvdA) Brüksel temsilcisi Riet D'HONT, Yeşil (Groen) partisinden Meyrem ALMACI ile Federal Parlamenteoda, Liberallerden (Open VLD) geçmiş iki dönem entegrasyon bakanlığı yapan Marino KEULEN ile Flaman Parlamentosunda röportaj yaptık.

ARAŞTIRMANIN DÜZENİ

Tezimizin ilk bölümünü kısaca Belçika tarihine ve siyasi anlamda geçirdiği yapısal değişikliklere ayırdık. Kuruluşunda üniter olan devlet, bünyesinde barındırdığı farklı etnik ve kültürel azınlıklar nedeniyle toplum olarak birlik sağlayamamış fakat yapılan devlet reformları ile Federal bir devlet çatısı altında siyasi birliğini korumuştur. Özellikle Fransızca konuşan toplum ile Flamanca konuşan toplum arasında geçen çekişme ülkenin bölgelere ayrılmasına sebebiyet vermiştir. Bunun sonucunda Valon bölgesi (Fransızca ve Almanca konuşan toplumlara barındırıyor), Brüksel başkent bölgesi (Fransızca ve Flamanca konuşanlara barındırıyor) ve Flaman bölgesi (Flamanca konuşanlara barındırıyor) oluşmuştur. Flaman bölgesine iş gücü göçüyle gelen azınlık gruplar bu bölümde incelenmektedir. Özelde ise Müslüman azınlıkların Belçika toplumu içerisindeki konumu ve sosyolojik açıdan gelişimini ele aldık. Buna paralel olarak İslam'ın Belçika'daki serüveni üzerinde kısaca durduk.

İkinci bölümde medeniyet ve çokkültürlülük kavramlarının açıklanması ve tarihsel arka planının yanında Belçika'da din – devlet ilişkisine yer verilmiştir. Hakim medeniyet anlayışının yerini alan çoğulcu medeniyet anlayışının bir uzantısı olan çokkültürlü toplum, Avrupa'yı oluşturan ülkelerin topluluklarını ve Belçika toplumunun belirgin özelliği haline gelmiştir. Belçika bağımsızlığının ardından yayınladığı anayasaya göre herhangi bir dini benimsememekte fakat kendisini laik veya seküler olarak da tanımlamamaktadır. Bu tür ideolojik terimlerin devletin pragmatik ruhuna ters düştüğü söylenmektedir. Anayasaya bağlı olarak din ve devlet ilişkisi 'karşılıklı bağımsızlık' üzerine kuruludur. Devlet, dini değerli toplumsal bir olgu olarak kabul etmekte ve koruma altına almaktadır. Diğer yandan ise dini kurumların içişlerine karışmamaktadır. Din özgürlüğü, din görevlilerin maaşları ve dini kurumların ihtiyacının karşılanması anayasadaki 19., 20., 21, ve 181, madde ile teminat altına alınmıştır.

Tezimizin ana kısmını oluşturan üçüncü bölümde Belçika Flaman bölgesinde aktif olan sekiz siyasi parti ele alınmıştır. Partiler aşırı soldan aşırı sağcı partilere doğru sıralanarak verilmiştir: 1) İşçi partisi (pvda) 2) Sosyalist parti (SP.A) 3) Yeşil (Groen) partisi 4) Hıristiyan Demokratlar (CD&V) partisi 5) Liberaller ve Demokratlar (Open VLD) partisi 6) Yeni Flaman İttifakı (N-VA) partisi 7) Özgürlükçü, Direkt ve Demokratik (LDD) partisi 8) Flaman Önemi (VB) partisi.

Partilerin kısaca tarihçeleri ve genel görüşleri anlatıldıktan sonra çokkültürlülük, entegrasyon, aile birleşimi, göç ve İslam hakkındaki politikalarına yer verilmiştir. Bu konulara yaklaşımları ve dayandıkları argümanlar açısından partilerin görüşleri analize tabi tutulmuştur. Bu analizleri ihtiva eden bölüm ise dördüncü bölümümüzü teşkil etmektedir.

1. BÖLÜM

1. BELÇİKA'DA MÜSLÜMAN AZINLIKLAR

1.1. GENEL GİRİŞ: BELÇİKA VE FLAMAN BÖLGESİ

1830 yılında Hollanda'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden Belçika, resmi adıyla Belçika kraliyeti (koninkrijk België, Royaume de Belgique), coğrafi olarak Avrupa'nın Batısında yer almaktadır. Kuzeyinde Hollanda ve Kuzey Denizi, güneyinde Fransa, doğusunda Almanya ve Lüksemburg ile sınırları bulunmaktadır. Yüzölçümü 30.518 km² olup yaklaşık nüfusu 11 milyon civarındadır. Meşruti monarşi ile yürütülen Belçika'da kralın söz hakkı sınırlandırılmış olup daha çok sembolik bir değeri vardır.

Milattan önce birinci yüzyılda Belçika'da Eburonen, Nerviërs, Menapiërs ve diğer birçok Cermen ve Kelt kabilesi Roma imparatorluğunun askeri birlikleri tarafından mağlup edilip Roma imparatorluğuna katılmıştır¹. Roma döneminde 'Belgae' adı verilen Kelt kabileleri Ren ve Sen nehri arasında bulunan, Güney Hollanda, Belçika, Kuzey Fransa ve batı Almanya'dan oluşan 'Gallia Belgica' adı verilen bölgede yaşıyorlardı. Roma imparatorluğundan sonra da Belçika toprakları

¹ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies', Amsterdam: Pearson Education Benelux, 2011, s. 13

üzerinde hâkimiyet sürekli el değiştirmiştir. Romalılardan sonra, Galyalılar, Gallo-Romalılar, Merovenjler, Karolenjler, İspanyollar, Avusturyalılar, Fransızlar ve son olarak Hollandalılar bu topraklar üzerinde hüküm sürmüştür.

1815 yılında İngiltere, Almanya ve Rusya'dan oluşan Koalisyon orduları Napolyon'u Waterloo'da mağlup etmesi üzerine koalisyon devletler Viyana Kongresinde toplanmıştır. Avrupa'nın sınır ve güç dengesini belirlemek üzerine alınan kararlara göre Fransa'nın kuzey sınırı 1789 yılındaki durumuna getirilmiştir. Fransa'ya dahil olmadan önce her biri bağımsız bir vilayet olan 17 vilayet bu kararla birlikte bağımsızlıklarına tekrar kavuşmuş fakat Fransa'ya karşı tampon bölge oluşturma adına, alçak ülkeler denilen günümüz Belçika ve Hollanda toprakları 'Birleşik Hollanda Krallığı' adı altında toplanmıştır.

Güney Hollanda (günümüz Belçika) ile Kuzey Hollanda (günümüz Hollanda) arasında var olan kültürel, ekonomik ve dini farklılıkların getirdiği baskı; Güney Hollanda'da tepkiyle karşılanmış. Bunun üzerine Protestan olan kuzeye ve krala karşı muhalefet oluşturmak için güneyde Katolikler ve liberaller birleşmiştir. Birleşik Hollanda Kralı Willem II'nin doğum günü için 25 ağustos 1830'da Brüksel'de yapılacak olan havai fişek gösterisi iptal edilerek konusu Napoli halkının İspanyollara karşı ayaklanması olan dönemin meşhur operası 'De Stomme van Portici' Muntschouwborg'te gösterilmiştir. Belçika bağımsızlığına bu opera binasında başlayan isyanla kavuşmuştur².

1830 yılında Hollanda'dan ayrılan Belçika üniter bir devlet olarak kurulmuştur. Krallığın resmi anadili, Belçika elitlerinin dili olan Fransızca seçilmiştir. Bir teoriye göre Hollanda Krallığının dili olan Flamancaya karşılık tercih edilmiştir. Belçika'nın Hollanda'dan ayrılma sebeplerinden olan dini ve etnik farklılık yeni kurulan Belçika devletinin de temel problemi olmuştur. Nitekim Belçika'nın Güneyinde Kelt kökenli Fransızca konuşan Valonlar bulunurken kuzeyde Cermen kökenli Flemenkçe konuşan Flamanlar yaşamaktadır³. Bunun

² Fred Stevens 'De Geschiedenis van België voor Dummies', Amsterdam: Pearson Education Benelux, 2011 s. 214-215

³ Cahit Gelekçi 'Misafir İşçilikten Etnik Azınlığa Belçika'daki Türkler' s. 42

yanında Valon bölgesinde Almanca konuşan bir toplulukta bulunmaktadır⁴. Dil, kültür, zihniyet, ekonomi ve dünya görüşü açısından birbiriyle sürtüşen Flamanlar ve Valonlar Belçika'nın Federal bir devlete dönüşmesine sebep olmuştur. Bu sebepleri daha ayrıntılı inceleyecek olursak iki toplumun birbirinden ayrılma sürecini daha iyi anlamış oluruz.

Belçika'nın Demografik Yapısı	
Flaman Bölgesi	6.404.715
Valon Bölgesi	3.572.388
Brüksel Başkent Bölgesi	1.155.166
Toplam	11.132.269

Tablo 1: 2014 rakamlarına göre Belçika'nın bölgelere göre nüfus dağılımı. Kaynak: http://www.elections.fgov.be/fileadmin/user_upload/Registre/fr/statistiques_population/population-bevolking-20140101.pdf, 13.7.2014

1.Dil

Belçika; Flaman, Valon ve Başkent Brüksel'den meydana gelen üç bölgeden oluşmaktadır. Flaman bölgesinde resmi dil Flamanca, Valon bölgesinde resmi dil Fransızca, Başkent Brükselde ise Flamanca ve Fransızca iki resmi dil bulunmakta ve kullanılmaktadır. Bu durum çok dilli bir ülke de yaşamaktansa tek dilli bir ulus devlette yaşamayı tercih eden bölgesel ve milliyetçi partilerin doğmasına sebep olmuştur.

Günümüz de Flaman partilerin hepsi belli bir seviyede milliyetçi olup, parti programları bile Flaman bölgesi ve halkına yöneliktir, genel olarak Belçika'dan bahsedildiği görülmez. Flamanca ve Fransızca dil ayrımının Belçika tarihinin

⁴ Birinci Dünya Savaşından sonra Versay antlaşmasında alınan karar ile bu küçük toprak parçasını Almanya Belçika'nın savaş hasarını karşılamak için vermiştir. Nüfusu yaklaşık 80 bin kadardır.

oluşumunda önemli bir rolü bulunmaktadır. Kuruluşunda resmi dili Fransızca olan Belçika’da Flamanlar kendi dillerini hakim dil olan Fransızcanın karşısında ikinci sınıf muamele görmesine tepki göstermişler ve Fransızcaya karşı bir dil savaşı başlatmışlardır.⁵

2.Dünya Görüşü

Demokrasiler de farklı görüşler siyasi partiler tarafından temsil edilmektedir. Belçika tarihine baktığımızda bunları iki ana akım olarak ele alabiliriz, Katolikler ve diğerleri. Belçika’nın bağımsızlığının ilk yıllarında devlet sırasıyla iki akım tarafından yönetiliyordu; Katolikler ve Liberaller. Demokrasinin gelişmesi ve seçim kurallarının değişmesiyle birlikte bunlara farklı partilerde eklendi. Katolikler Flaman bölgesinde her zaman daha güçlüyken Valon bölgesinde liberaller daha güçlü durumda olmuştur.

3.Ekonomi

Belçika’nın ayrışma sürecinde kültürel ve dini farklılıkların yanında ekonomik durumda önemli rol oynamıştır. Sanayileşme 1830-1850 yılları arasında öncelikle Belçika’nın Güney kesiminde gerçekleşmiştir. Bunun sebebi bu bölgenin kömür maden ocakları açısından zengin olmasıdır. Enerji ihtiyacını en kolay şekilde elde etmek isteyen uluslararası sanayi kuruluşları fabrikalarını kömür madenlerinin çevresine kurmuşlardır.⁶

Ondokuzuncu yüzyılın sonunda Belçika’da bu manzara değişir ve Flaman bölgesi ekonomisi kuvvetlenmeye başlar. Gent şehrindeki tekstil endüstrisi dışında bu bölge bu zamana kadar tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. 1860 yılında Schelde nehrinin kullanıma açılmasıyla ve 1880 yılında Kongo’dan gelen hammaddeler Flaman bölge ekonomisinin canlanmasına çok büyük katkısı olur.

Valon bölgesi, ekonomik olarak ömrünü tamamlamış ağır sanayisi ile maden ocaklarının kapatılmasıyla ortaya çıkan yüksek işsizlik oranlarından dolayı Flaman bölgesinde yaşayanların ödediği yıllık vergilerin belli bir miktarını alan durumuna

⁵ Jimmy Koppen ‘Belgische politiek voor Dummies’ s.5

⁶ Fred Stevens ve Axel Tixhon ‘De Geschiedenis van België voor Dummies’ s.247

düşürmüştür.⁷ Bu durum Valonlardan bağımsız olmak isteyen ayrılıkçı Flaman partilerin başlıca öne sürdükleri argümandır.

4.Zihniyet

Fransızca konuşan Valon bölgesi halkı kültür ve zihniyet olarak Fransız kültürüne eğilimlidir. Fransız televizyon kanalı TF1 Fransızca yayın yapan Belçika televizyon kanalı RTBF (Radio-Télévision Belge de la Communauté française) ile aynı oranda izlenirken, buna karşılık Flaman bölgesinde yaşayanların çok azı Hollanda kanalı izlemektedir.

Belçika'nın Fransızca konuşan kesimi nadiren kendi dili dışında başka bir dil konuşabilirken ortalama bir Flamanın yabancı dil bilgisi daha iyidir. Valonlar monarşiye büyük bir saygı duyarlarırken Flamanlar cumhuriyetçidir.⁸ Bu farklılıkların partilerin politik söylemlerini de etkilediğini görebiliriz.

5. Brüksel

Ülkenin üç bölgesinden birini oluşturan Brüksel bölgesi aynı zamanda Belçika'nın başkentidir. Bölgede; Flamanca ve Fransızca olarak iki resmi dil kullanılmasına rağmen Fransızca bölgeye daha çok hakimdir. Valonların; Brüksel ile bağları Flamanlara oranla daha güçlüdür. Flaman politikası Brüksel'e üvey anne gibi davranır. Onu ne kaybetmek ister ne de onun için fazla para ve vakit ayırmak ister.

İki toplum arasındaki bu farklılıklar erimeyip aksine zamanla daha da belirginleşmeye başlamıştır. Bu durum Belçika'nın siyasi hayatına aksetmiş ve ilk çözüm 1962 yılında, iki toplumu dile dayalı bir sınır getirerek ayırmak olmuştur. Bu dil sınırı kuzeyde Flamanca konuşan Flamanları ve Güneyde Fransızca konuşan Valonları birbirinden ayırırken, başkent Brüksel bölgesi her iki dilin resmi olarak kullanıldığı bir yer olmuştur⁹.

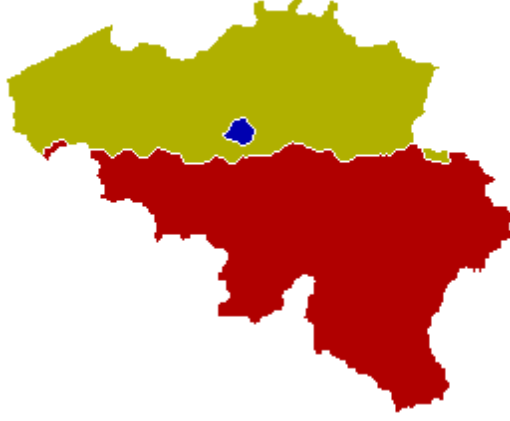
Dile dayalı bu sınır, toplumlar arasındaki gerginlikleri gidermeye yetmeyip daha da keskinleştirdince 1970 yılı anayasa değişikliğinde kültüre dayalı toplum

⁷ Jimmy Koppena.g.e. s. 5

⁸ Jimmy Koppen a.g.e s. 6

⁹ Cahit Gelekçi 'Misafir İşçilikten Etnik Azınlığa' s. 44

ayrımına gidilir. Ülkedeki 1980, 1989, 1993 ve 2001 yılında yapılan anayasal değişiklikleriyle birlikte devlet Federal¹⁰ bir yapıya dönüşmüştür.

Şekil 2: Belçika’da üç bölge

1993 yılından itibaren Federal bir devlet statüsüne geçen Belçika, üç bölgeden (Flaman Bölgesi, Valon Bölgesi ve Brüksel Başkent Bölgesi) ve üç toplumdun (Flamanca konuşan Toplum, Fransızca konuşan Toplum ve Almanca konuşan toplum) oluşmaktadır. Her bölgenin ve toplumun kendine ait yasama ve yürütme organları vardır. Flamanca konuşan toplum hükümeti ile Flaman bölgesi hükümeti bir parlamento oluşturmak üzere birleşmişlerdir. Bunun sonucunda ülkede her biri kendi yasama organınca yürütülen altı ayrı parlamento oluşmuştur. Federal parlamento¹¹, Flaman parlamento, Valon parlamento, Fransızca konuşan toplum parlamentosu, Almanca konuşan toplum parlamentosu ve Brüksel Başkent bölgesi

¹⁰ Federal devlet yapısı, bir toplumun birliğini bozacak bir süreç değildir. Aksine toplumsal birliği olmayan toplumların birlik ve düzenini sağlamak için kurgulanmış bir mekanizma olarak görmek gerekir. (Canatan Kadir ‘Avrupa’da ulusal azınlıklar, Hollanda-Friesland örneği, s. 49)

¹¹ Federal parlamento çift meclisli olup, Temsilciler ve Senato’dan oluşmaktadır. Merkezi Brüksel’deki ‘Palais de la Nation’ dur. Temsilciler meclisi 150 üyeden oluşmaktadır. 21 yaşını doldurmuş Belçika vatandaşları arasında, 4 yıllık dönemler için, 18 yaşını doldurmuş seçmenler tarafından nispi temsil usulüyle doğrudan seçilirler. Senato, 71 üyeden oluşmaktadır. 40’ı Flaman ve Fransız toplumları tarafından ayrı ayrı doğrudan seçilmekte, 21’i Flaman, Fransız ve Almanca konuşan seçim bölgelerinin Federe Parlamentoları tarafından atanmakta, 10’u ise doğrudan seçilen senatörler tarafından seçilmektedir. 21 yaşını doldurmuş olması gereken senatörler 4 yıllık dönemler için seçilir veya atanır. (<http://www.mfa.gov.tr/belcika-siyasi-gorunumu.tr.mfa>)

parlamentosu. Anayasaya göre Federal hükümetin federe birimler üzerinde yetkisi ve federe birimlerin Federal hükümet üzerinde denetimi bulunmamaktadır.

Şekil 3: Belçika’da dil topluluklarını gösteren harita

Federal Devletin Yetkileri: Adalet, polis, savunma, dış politika, AB ile ilişkilerin koordinasyonu, AB Ekonomik ve Parasal Birliği, uluslararası ticaret, dış yardımlar, sosyal güvenlik (emeklilik, sosyal yardım, sağlık, sağlık sigortası), vergi ve gelirlerin paylaşımı, bilimsel araştırma, telekomünikasyon ve ulaştırma (demiryolu, havayolu) ve enerji. Toplumların Yetkileri: Eğitim, kültür, dillerin kullanımı. Bölgelerin Yetkileri: Tarım, ekonomi politikası, istihdam, yerel yönetimler, bayındırlık (karayolları dahil), bölgesel ulaştırma (otobüs, tramvay), çevre. Özellikle Flaman Hükümeti kendi yetki alanına giren konularda dış ilişkileri doğrudan yürütmeye önem vermektedir¹².

Flaman ve Valon bölgeleri arasındaki rekabet 26 Nisan 2010 yılında Yves Leterme hükümetinin istifasıyla sonuçlanmıştır. Bunun üzerine erken seçim kararı alınmış ve 13 Haziran 2010’da yapılan seçimde Flaman bölgesinin milliyetçi N-VA partisi (%27.8), Valon bölgesinin sosyalist PS partisi (%35) oy çokluğunu alarak seçimden başarıyla çıkmıştır. İki parti arasında koalisyon bir türlü yapılamadığından 540 gün boyunca hükümet kurulamamıştır. 5 Aralık 2011 yılında sosyalist PS

¹² <http://www.mfa.gov.tr/belcika-siyasi-gorunumu.tr.mfa>

partisinden İtalyan kökenli Elio di Rupo başkanlığında koalisyon hükümet kurulmuştur.

Flaman bölgesi, Belçika'nın kuzey bölgesini oluşturmaktadır. Bölge sınırları içerisinde bulunmasa da Flamanca'nın başkenti Brüksel'dir. Yüzölçümü Brüksel hariç 13.521 km² dir. Belçika'nın en kalabalık bölgesi olarak ortalama nüfusu 6 milyonu bulmakta ve km² başına 462kişi düşmektedir. Valon bölgesi yaklaşık 4 milyon, Brüksel Başkent bölgesi ise yaklaşık bir milyon nüfusa sahiptir.

Belçika'nın on vilayetinden beşi Flaman bölgesinde bulunup 327 belediyeyi kapsamaktadırlar. Bu vilayetler; Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen ve Vlaams Brabant'tan oluşmaktadır. Bölgenin önemli şehirleri arasında Brussel, Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Mechelen, Kortrijk, Hasselt, Sint Niklaas, Oostende ve Genk bulunmaktadır.

Belçika'nın üç bölgesinden biri olan Flamanca, tarih içerisinde Valon burjuvalarının ve Fransızcanın hakimiyetine karşı direnmekle kimliğini güçlendirmiştir. Belçika'nın sağcı partilerinin geneli, özellikle N-VA ve VB gibi aşırı sağcı diyebileceğimiz partiler Avrupa Birliğine bağlı bağımsız bir Flaman Cumhuriyeti istemektedir. Bu partiler bağımsız bir Flamanca'nın son dönemde yaşanan ekonomik krizin en iyi çözümü olarak gösterirken, ekonomik kriz dolayısıyla halkta zaten var olan endişeleri çoğaltarak partilerinin toplum üzerindeki etkilerini güçlendirmektedir.

Konumuzla bağlantılı, güncel bir konu olan 25 Mayıs 2014 tarihli, Belçika'da gerçekleşen Avrupa Parlamentosu, Federal Parlamentosu ve Bölgeler Parlamentosu (Flaman, Valon, Brüksel Başkent) seçimlerine 2419 aday katılmıştır. Bu adayların %9'u yani 217 tanesi yabancı kökenli olup bunlardan 48 tanesi Türk kökenlidir. Bu adaylardan 16 tanesi sosyalist SP.A partisinden katılmış, Yeşil partisinden, liberal Open VLD partisinden ve işçi partisi PVDA'dan da 9'ar aday, Hıristiyan Demokratlar partisi CD&V'den 4 aday ve milliyetçi N-VA partisinden 1 aday katılmıştır.

Flaman Parlamento ve kısaca Federal Parlamento seçimlerine göz atacak olursak;

Flaman Parlamentosu Seçimleri¹³

Görev süreleri beş yıl olmak üzere Flaman Parlamentosuna 124 milletvekili seçilmektedir. 19 Aralık 2013 tarihinde Elio di Rupo hükümetinin ‘Vlinderakkoord’ yani ‘Kelebek Antlaşması’nda aldığı karara göre Avrupa ve Bölge Parlamento seçimleri beş yıl süreyle beraber seçimlere gidecektir. Buna karşılık Federal Parlamento seçimleri dört yılda bir gerçekleşmektedir.

Beş vilayetten oluşan Flaman Bölgesinde 25 Mayıs 2014 tarihindeki seçimlerde elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

- Limburg Vilayeti: %32.15 N-VA, %23.25 CD&V, %17.25 SP.A, %12.07 Open VLD, %5.96 Yeşil parti. Toplamda 16 milletvekilini Flaman Parlamentosuna göndermektedir. Bunlardan 5 tanesi N-VA’dan, 4 tanesi CD&V’den, 3 tanesi SP.A’dan, 2 tanesi Open VLD’den 1 tanesi Yeşil ve 1 tanesi VB partisinden oluşmaktadır.
- Antwerpen Vilayeti: %36.46 N-VA, %20.04 CD&V, %11.42 SP.A, %9.87 Yeşil, %9.60 Open VLD parti. Toplamda 33kişiyi Flaman Parlamentosuna göndermektedir. Bunlardan 14 tanesi N-VA’dan, 7 tanesi CD&V’den, 4 tanesi SP.A’dan, 3 tanesi Open VLD’den, 3 tanesi Yeşil ve 2 tanesi VB partisinden.
- Oost – Vlaanderen Vilayeti: %30,65 N-VA, %18,31 CD&V, %17.30 Open VLD, %14.24 SP.A, %9.07 Yeşil parti. Toplamda 27 milletvekilini Flaman Parlamentosuna göndermektedir. Bunlardan 9 tanesi N-VA’dan, 5 tanesi CD&V’den, 5 tanesi Open VLD’den, 4 tanesi SP.A’dan, 2 tanesi Yeşil ve 2 tanesi VB partisinden oluşmaktadır.

¹³ http://verkiezingen2014.belgium.be/nl/vla/results/results_start.html, 29.5.2014

- West – Vlaanderen Vilayeti: %29.78 N-VA, %25.34 CD&V, %16.27 SP.A, %13.06 Open VLD, %7.17 Yeşil parti. Vilayet Flaman Parlamentosuna toplamda 22 milletvekili göndermektedir. Bunlardan 7 tanesi N-VA, 6 tanesi CD&V, 4 tanesi SP.A, 3 tanesi Open VLD, 1 tanesi VB ve 1 tanesi de Yeşil partisinden oluşmaktadır.
- Vlaams Brabant Vilayeti: %29.43 N-VA, %19.23 Open VLD, %17.11 CD&V, %12.27 SP.A, %9.35 Yeşil parti. Bölge Flaman Parlamentosuna 20 milletvekili göndermektedir. Bunlardan 7 tanesi N-VA'dan, 4 tanesi CD&V'den, 4 tanesi Open VLD'den, 2 tanesi SP.A'dan, 2 tanesi Yeşil ve 1 tanesi de UF partisinden oluşmaktadır.

PARTİLER	2009		2014			FARK
	Milletvekili Sayısı	%	Milletvekili Sayısı	Oy Sayısı	%	Milletvekili Sayısı
N-VA	16	13,10	43	1.339.946	31,88	+ 27
CD&V	31	22,90	27	860.694	20,48	- 4
Open VLD	21	15,00	19	594.469	14,15	- 2
SP.A	19	15,30	18	587.903	13,99	- 1
GROEN	7	6,80	10	365.781	8,70	+ 3
VB	21	6,80	6	248.840	5,92	- 15
PVDA	0	1,00	0	106.114	2,53	0
UF	1	1,20	1	34.741	0,83	0

Şekil 4: Flaman Parlamentosu seçim sonuçları 2014

Flaman Bölgesinde birinciliği eline alan N-VA, Flaman seçmenlerin üçte birinin oyunu alarak hem Federal hem de Flaman Meclisinde koltuk sayısını arttırdı. N-VA'nın oy artışı, büyük oranda aşırı sağ olan Flaman Önemi (VB) seçmenlerinden gelmektedir. İrkçı Flaman Önemi partisinin Federal Meclisteki koltuk sayısı 3'e düşerken Flaman Meclisindeki koltuk sayısı 21'den 6'ya geriledi.

İrkçı partinin oy kaybetmesi, azınlık gruplar tarafından sevinçle karşılanmıştır. Seçim sonrasında kamuoyunda yabancılar arasında seçim sonuçları hakkında görüşleri sorulduğunda birçoğu VB'nin yükselişinden ziyade milliyetçi N-VA'nın başarılı olmasını tercih ettiğini ifade etmiştir. Yine de birçok yabancı arasında N-VA'nın azınlıklarla ilgili politikaları tedirginlikle karşılamaktadır.

Flaman bölgesinin bütün vilayetleri genelinde Yeşil (Groen) partisinin oylarında bir yükselme vardır. Bunun yanında İşçi partisi PVDA barajı geçemese de oy oranında yükselişe geçmiştir. Merkez partisi olan Hıristiyan Demokratlarda (CD&V) oy düşüklüğü yaşanmıştır. Yani milliyetçi sağın yükselmesiyle birlikte sol partilerin de güçlendiğini görüyoruz.

Bu seçimler sonunda Flaman Parlamentosunda Türk kökenli milletvekili üçten (Güler Turan, Fatma Pehlivan ve Veli Yüksel) bire (Güler Turan) düşmüştür. Bölgelere göre seçim sonucuna baktığımızda ise; Flaman milliyetçiliğine yakışır bir şekilde Flaman bölgesinde milliyetçi N-VA partisinin kazanmasına karşılık; Valon ve Brüksel Başkent bölgelerinde sosyalist parti birinci olarak çıkmıştır.

Federal Parlamento Seçimleri¹⁴

Federal Parlamento için de halk sandıklara giderek oyunu kullandı ve seçimini yaptı. Federal Parlamento, Temsilciler Meclisi ve Senato olmak üzere iki kısımdan oluşur. Senato için halk bu seçimlerde oy kullanmazken Temsilciler Meclisine gidecek Milletvekillerini belirledi. Flaman Bölgesinden Temsilciler Meclisine 87 milletvekili gitmektedir. Bunlardan 24 milletvekili Antwerpen, 12 milletvekili Limburg, 20 milletvekili Oost – Vlaanderen, 16 milletvekili West – Vlaanderen, 15 milletvekili Vlaams – Brabant vilayetinden atanmaktadır.

Partilerin Federal parlamento'ya gönderdiği milletvekili sayısı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi ırkçı VB partisi koltuklarının altı tanesini N-VA partisine kaptırırken koltuklardan bir tanesini Hıristiyan Demokratlara (CD&V) bir tanesi Yeşil partisine ve birini liberallere (Open VLD) vermiştir.

¹⁴ http://verkiezingen2014.belgium.be/nl/cha/results/results_start.html, 28.5.14

PARTİLER	2010		2014			FARK
	Milletvekili Sayısı	%	Milletvekili Sayısı	Oy Sayısı	%	Milletvekili Sayısı
N-VA	27	28,20	33	1.366.414	32,50	+ 6
CD&V	17	17,60	18	783.060	18,60	+ 1
Open VLD	13	14,00	14	659.582	15,70	+ 1
SP.A	13	15,00	13	595.486	14,20	0
GROEN	5	7,10	6	358.947	8,50	+ 1
VB	12	12,60	3	247.746	5,90	- 9
PVDA	0	1,40	0	137.475	2,80	0
LDD	1	3,70	0	28.414	0,70	- 1

Şekil 5: Federal Parlamento seçim sonuçları 2014

Bu seçimlerle birlikte Federal Parlamento'ya Türk kökenli altı milletvekili seçilmiştir. Valon bölgesi sosyalist partiden Özlem Ören ve Brüksel Başkent bölgesinden yine Sosyalist partiden Emir kır Federal Parlamenteoya girmeye hak kazanmıştır.

Flaman bölgesinden Federal parlamenteoya 4 milletvekili seçilmiştir. Antwerpen vilayetinden ve Yeşil partisinin milletvekili Meyrem Almacı, kendi partisi içerisinde en yüksek oyu alarak Federal parlamenteoda yerini korudu. Bunun yanında yine Antwerpen vilayetinden, milliyetçi N-VA partisinden Zuhale Demir, Oost- Vlaanderen vilayetinden Sosyalist partiden Fatma Pehlivan ve Hıristiyan Demokratlardan Veli Yüksel yine Federal Parlamenteoya girenler arasındadır.

Belçika'da milliyetçi N-VA partisinin yükselişe geçme nedenini bazı milletvekillerine sorduğumuzda bunun ekonomik kriz nedeniyle olduğunu belirtmektedirler.

İşçi partisi PvdA'ya göre bu durumun sebebi öncelikle ekonomik kriz. Belçika genelinde 41 binkişi üzerinde yapılan bir ankete göre, insanlar hayatlarındaki en büyük problemi 'fakirlik' olarak görmektedir. Her üç bölgede de aynı sonuca ulaşılmıştır. Genel olarak insanlarda fakirleşme korkusu yaygınlık kazanırken gerçekte zenginlik artmaktadır. PvdA zengin ve fakirin arasındaki uçurum arttığına dikkat çekmektedir.

PvdA, milliyetçi N-VA partisinin başarısını, Flamanlara bölgelerinin Belçika'dan ayrılmasıyla kendi başına daha refah bir ülke olacağı vaadinde bulunmasında görmektedir.

Sosyalist parti milletvekili Güler Turan'da sağcı partilerin güçlenme nedeninin ekonomik kriz olduğunu söylemektedir. Globalleşen bir dünyada bireyselleşmeye doğru gidildiğini ve insanların kendi gelecekleri hakkında tedirginlik duyduklarını belirtmektedir.

Yeşil partisinden Meyrem Almacı; bunun nedenini sağcı partilerin ekonomik krize karşı insanlarda var olan korkuyu arttırmasına ve bu ütopyayı kullanmalarına bağlamaktadır. N-VA partisi Flamanların ödedikleri vergilerden bir kısmının Valonlara verildiğini, Flamanlar çalışırken Valonların tembel olduğunu söyleyerek toplum içerisinde ayrılıkçı mesajlar verdiğini söylemektedir. Almacı, N-VA Valonları ötekileştirirken, Flaman toplumu içerisindeki çeşitlilikle nasıl baş edeceğini merak etmektedir.

Hıristiyan Demokratlar Partisinin Genel Başkanı Wouter Beke, sağcı partilerin yükselmediğini fakat ırkçı parti VB'nin oylarının milliyetçi N-VA partisine gittiğini söylemektedir. ırkçı bir partinin başarısından ziyade Flaman bölgesinin bağımsızlığını isteyen milliyetçi bir partinin yükselmesini demokrasi açısından olumlu olduğunu belirtmektedir.

25 Mayıs 2014 seçimlerine doğru, bütün partiler parti programlarında bazı değişikliklere gitmiştir. Siyasi Partilerin programlarının geneline baktığımızda ise vaat edilen reformlar genellikle; devlet ekonomisinin düzeltilmesi, işsizliğin ortadan kaldırılması ve vergi düzenlemeleri ile ilgili olduğunu görmekteyiz.

Bu açıklamalara baktığımızda Belçika'da milliyetçi partilerin güçlenmesini doğrudan ırkçılığa veya ayrımcılığa bağlayamıyoruz. Her ne kadar milliyetçi N-VA partisi sol partiler kadar çokkültürlü bir toplum yapısını desteklemese de mono-kültürcü söylemlerde bulunmaktan kaçınmaktadır. Flaman Bölgesinin bağımsızlığını isteyen N-VA partisi ayrılıkçı politikasını yürütmek için hedef aldığıyla arasında ilk etapta Müslüman azınlıklar değil Valonlar bulunmaktadır.

İslam dinine olan tepkisi ve duruşu merak uyandırdığı için zaman zaman N-VA partisi Genel Başkanı Bart De Wever'e medyada İslam hakkında sorular sorulmaktadır. Kendisi radikal Müslümanların, Müslüman nüfus içerisinde çok az bir oranı oluşturduğunu ve bu gruba karşı önlemler alınması gerektiğini söylemektedir.

1.2. BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİNDE AZINLIKLAR

Dünya üzerinde hiçbir topluluk tek millet tek din tek dil ve tek ırktan oluşmamaktadır. Topluluklar içerisindeki farklılıklar üzerinden yapılan 'azınlık' ve 'çoğunluk' kavramlarının uluslararası bir tanımı bulunmamaktadır. Yapılan tanımlar ise her durum için uygunluk göstermemektedir. Genel anlamda verecek olursak, azınlık 'coğrafi olarak daha geniş bir grubun (ulus / toplum / halk) içinde bulunan fertlerinin, kendilerini çevreleyen çoğunluk grubundan farklılık gösteren nitelikleri paylaştığı bir alt grup olarak kabul edilebilir.'¹⁵ Farklılık gösteren başlıca nitelikler ise ırk, dil ve din olmak üzere üçtür. Bu öğeler ile sayıca az olan grubun oluşturduğu ortak bilinç, sayıca çok olan insanların oluşturduğu ortak bilinçten ayrılmaktadır. Her üç öğede azınlık bilincinin oluşmasında büyük bir etkiye sahip ise de biz burada ayrımı etnik azınlıklar üzerinden yapacağız.

Etnik anlamda Belçika toplumunda azınlıkları ikiye ayırabiliriz. Bunların ilki ulusal azınlıklar, ikincisi ise göçmen azınlıklardır. Ulusal azınlıkların toplum içerisindeki varlığı uzun bir geçmişe dayanır. Demografik açıdan nüfus yoğunluğu azdır fakat devletin potasında erimiş olan topluluklardır. Bu azınlıklar çerçevesinde Belçika'da sayabileceğimiz topluluklar Valonlar ve Almanca konuşan topluluktur. Avrupa ve Belçika bağlamında göçmen azınlıklarını, yirminci yüzyılın ortalarında çalışmak için bu topraklara gelen gruplar oluşturmaktadır. Bunları da kendi aralarında Avrupa kökenli olan ve olmayan olarak ikiye ayırıp inceleyeceğiz.

Valonlar, Belçika'nın bağımsızlığından itibaren o topraklarda varlıklarını sürdürmektedirler. 1815 yılında İngiltere, Almanya ve Rusya'dan oluşan koalisyon

¹⁵ Samin Akgönül, 'Azınlık: Türk Bağlamında Azınlık kavramına Çapraz Bakışlar', İstanbul: BGST Yay, 2011, s. 18

orduları Waterloo’da Napolyon ordularını mağlup etmiştir. Mağlubiyetin üzerine koalisyon devletler Viyana kongresinde Avrupa’nın sınır ve güç dengesini belirleyecek kararlar almışlardır. Bu kararlara göre Fransa’nın kuzey sınırı 1789’deki durumuna getirilmiştir.

Fransa’ya dahil olmadan önce her biri bağımsız olan 17 vilayet Fransa’dan ayrılmıştır. Bu vilayetler ‘Birleşik Hollanda Krallığı’ altında birleştirilerek Fransa’ya karşı tampon bölge oluşturmuşlardır. Birleşik Hollanda Krallığının kuzeyinde Cermen kökenli Flamanca konuşan Protestanlar bulunurken merkezinde yine Cermen kökenli Flamanca konuşan Katolikler bulunmaktaydı. Birleşik Hollanda Krallığının Güney bölgesini ise Kelt kökenli Fransızca konuşan Katolikler oluşturmaktaydı. Daha öncede bahsi geçtiği gibi Belçika devletinin Birleşik Hollanda Krallığından bağımsızlığını ilan etmesi ‘din ve kültür’ anlaşmazlıkları üzerinden olmuştu. Bunun üzerine Katolik olan Keltler ve Cermenler Belçika adında ayrı bir devlet kurmuşlardır.

1830 yılında bağımsız olan Belçika Krallığının Güney bölgesinde Valonlar dediğimiz Fransızca konuşan Keltler bulunmaktaydı. Demografik açıdan Valon’ların nüfusu azınlıkta kalmasına rağmen Belçika devleti, Birleşik Hollanda Krallığının resmi dili olan Hollandacanın (şive farklılığı dışında Flamancayla aynı dildir) aksine resmi dil olarak Fransızca’yı seçmişti. Çok geçmeden Flaman elitler kendi dillerinin halk dili statüsünde kalmaması için mücadele ettiler. Bu mücadele sonunda 1873 – 1878 – 1883 yılları¹⁶ arasında yapılan anayasal değişiklikler ile Belçika içerisinde Flamanlar ve Valonlar arasına ilk dil sınırları konulmuş oldu.

Valon bölgesi içerisinde Fransızca konuşanların yanında bir de Almanca konuşan topluluk bulunmaktadır. Belçika’nın üç dil topluluğundan en küçüğünü oluşturan bu topluluğun başkenti Eupen olup Valon bölgesinin doğusunda bulunmaktadır. Bu toprak parçası, 1920 yılında Versay antlaşmasında alınan kararla Almanya’nın Birinci Dünya Savaşında Belçika’da oluşturduğu hasara bedel olarak Belçika’ya katılmıştır.

¹⁶ Fred Stevens ‘De Geschiedenis van België voor Dummies’ s. 264-265

Kuruluşunda üniter bir devlet olan Belçika, yerel azınlıklar – özellikle Fransızca konuşan topluluk – ile yaşadığı dil ve kültür farklılığı sebebiyle üç bölgeden (Flaman bölgesi, Valon bölgesi, Brüksel başkent bölgesi) ve üç topluluktan (Flamanca konuşan topluluk, Fransızca konuşan topluluk ve Almanca konuşan topluluk) oluşan federal bir devlete dönüşmüştür. Her bölge ve topluluğun kendine ait yetkileri bulunmaktadır. Belçika’da her üç topluluğa ait dil resmi olarak kabul edilmiştir. Kültürel ve etnik anlamda bu farklılıklara rağmen devlet siyasi anlamda birliğini korumaya devam etmektedir.

1948-2010 Yılları Arasında Belçika’ya Göç Edenlerin Sayısı	
<u>Yıllar</u>	<u>Göç Edenlerin Sayısı</u>
1948-1950	149.641
1951-1955	237.778
1956-1960	243.074
1961-1965	334.513
1966-1970	310.427
1971-1975	331.184
1976-1980	276.164
1981-1985	231.658
1986-1990	281.753
1991-1995	372.561
1996-2000	417.898
2001-2005	586.373
2006-2010	780.624

Tablo 6: kaynak: <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/migraties/internationaal/>

Göçmen azınlıklar olarak isimlendiğimiz ikinci grup azınlıklara ‘etnik azınlıklar’ da diyebiliriz. Nitekim bu tabir, ırk ve köken üzerinden ayırım yapmasına rağmen, içerisine Valonlar ve Almanca dilini konuşan toplulukları dahil etmeyip

bizim göçmen azınlıklar olarak isimlendirdiğimiz grup Siyah Afrikalılar, Mağribiler, Türkler ve Doğu Avrupalılar kastetmektedir. Türkler ve Mağribiler, yani Müslüman azınlıklar konusunu ayrı bir alt başlıkta işleyeceğiz. Burada ilk önce kısaca Doğu Avrupalı azınlıklara daha sonra Siyah Afrikalılar olarak adlandırılan Sahra Altı ülkelerden gelen azınlıklara değineceğiz.

Avrupa kıtası son yüzyıl içerisinde değişik nedenlerden dolayı göç alan bir kıta olmuştur. Bu nedenlerden ilki, sömürge ülkelerinden, çalıştırılmak amacıyla kitleler halinde getirilen insanlar olmuştur. İkinci sebep, sanayileşmeyle birlikte ihtiyaç duyulan iş gücü sebebiyle yapılan göçler ve üçüncü olarak, Avrupa Birliği (AB) içerisindeki sınırların kalkmasıyla yaşanan iç göçtür.

Doğu Avrupalıların, ekonomik nedenlerden dolayı Batı Avrupa'ya ve Belçika'ya göçleri iki bin yıldan sonra başlamıştır. Bunun başlıca nedeni Doğu Avrupa ülkelerinin iki binlerden sonra AB'ye katılmalarıdır. 2004 yılında Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya AB'ye girmişken 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan'da AB'ye katılmıştır. 2003 yılında Doğu Avrupalılar Belçika'ya gelen göçmenlerin %10'unu oluştururken 2010 yılında bu oran %31'e çıkmıştır. Göçmenlerin geldiği ülkelerin başında Polonya, Bulgaristan ve Romanya gelmektedir. Polonya'nın 2004 yılında AB'ye katılmasıyla birlikte, Belçika'da çalışma izinleri belli şartlara bağlanmıştı. 2009 yılında bu şartların ortadan kaldırılmasıyla birlikte Polonya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinden Belçika'yakitlesele bir işçi göçü gerçekleşmiştir. Belçika'nın her yerine olduğu gibi Flaman bölgesine de göç eden Doğu Avrupalılar, Flaman bölgesinde yeni göçmen azınlığın ciddi bir oranını temsil etmektedir.

Etnik azınlıklar içerisinde 'Siyah Afrikalılar' olarak anılan grup içerisinde ilk sırayı Kongolular almaktadır. 1885 yılından 1908 yılına kadar Kongo, Belçika kralı Leopold II'ninkişisel mülkiyeti ve sömürsü altındaydı. Sosyalistlerin ve bir kısım Liberallerin karşı çıkmasına rağmen Kongo, 15 Kasım 1908 yılından 30 Haziran 1960 yılına kadar Belçika'nın sömürge ülkesi olmuş ve 'Belçika Kongo'su' adıyla tarihe geçmiştir. Özellikle kauçuk, fildişi ve elmas gibi hammaddeler Belçika'ya ihraç edilmiştir. Diğer sömürü ülkelerinde olduğu gibi Belçika, Kongoluları

çalıştırmak veya başka bir amaçla ülkelerine getirmemişler, hatta Belçika'ya göç etmelerini yasaklamışlardır.

Kongoluların Belçika'ya göçleri post kolonyal dönemde gerçekleşmiştir. Gelenlerin çoğu ise iltica nedeniyle veya öğrenci olarak gelmiştir. Özellikle 1960'lardan sonra göç eden Kongoluların geliş amacı eğitim görmek olmuştur. Bu anlamda, o yıllarda Türkiye ve Fas'tan göç eden işçilere nazaran Kongo'dan eğitimli insanlar geliyordu.

Kongoluların 1961 – 1992 yılları arasında, çoğunluğu erkek olmak üzere, Belçika'daki sayıları 2.585'ten 12.840'a çıkmıştır. 1999 yılında, Kongolular, iltica listesinde 1.468kişiyle ikinci sırada bulunmaktaydılar. 2000 civarında Kongolu Flaman Bölgesinde, çoğunluğu ise Brüksel'de olmak üzere, resmi kayıtlara göre 13.000 civarında Kongolu Belçika'da yaşamaktadır.

1.3. BELÇİKA VE FLAMAN BÖLGESİNDE MÜSLÜMAN AZINLIKLAR VE İSLAM

Belçika diğer Avrupa ülkeleri gibi yirminci yüzyıla kadar göç alan bir ülke olarak değil aksine göç veren bir ülke olmuştur. Yirminci yüzyılda sanayileşmenin artmasıyla birlikte ihtiyaç duyulan işgücü Avrupa toplumlarının kendi genç nüfus yetersizliğinden dolayı dışarıdan göç yoluyla işçi getirtmeye yöneltmiştir. Belçika'nın Müslüman göçmenlerle ilk tanışıklığı 1910 yılına dayanır¹⁷. Fransa'nın Kuzey Afrika'da bulunan sömürge ülkelerinden Fransa'ya çalışmak için getirilen işçilerden bir kısmı daha sonra maden ocaklarında çalışmak üzere Fransa üzerinden Belçika'ya gelmişlerdir. 1923 yılında maden işçilerin %10'u yabancılardan oluşurken 1927 yılında maden çalışanların %17'si Müslümanlardan oluşmaktaydı. Yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bu göç durdurulmuş, daha önce gelen işçilerin birçoğu geri gönderilmiştir.

¹⁷ Hassan Bousetta ' Islam en Moslims in België: Lokale Uitdagingen & Algemeen Denkkader' s.6

01/01/2012 Verilerine Göre Belçika'daki Müslüman Nüfus	
Fas Asıllı Müslümanlar	412.310
Türk Asıllı Müslümanlar	218.832
Cezayir ve Asıllı Müslümanlar	42.250
Tunus Asıllı Müslümanlar	30.532
Pakistan Asıllı Müslümanlar	19.247
İran Asıllı Müslümanlar	14.785

Tablo 7: Kaynak: <http://www.npdata.be/BuG/100/>

İkinci dünya savaşının ardından birçok Avrupa ülkesi özellikle gelişmiş sanayilerinde çalıştırmak üzere komşu ülkelerden işçi getirtiyorlardı. Avrupa'ya işçi göçü üç sebebe bağlanabilir. Bunlardan ilki, iki dünya savaşında çok sayıda insanın ölmesiyle bu ülkelerde iş gücüne duyulan ihtiyaç, ikincisi, sömürge sürecinin sona ermesi ve üçüncü olarak, küresel kapitalist ekonominin ortaya çıkmasıdır¹⁸. Buna göre Belçika öncelikle İtalya'dan (1946) daha sonra İspanya (1956) ve Yunanistan'dan (1957), maden ocaklarında ve demir çelik fabrikalarında çalıştırmak üzere erkek işçi getirtti.

1964 yılında Fas ve Türkiye ile yapılan karşılıklı antlaşmalar sonucunda yoğun bir Müslüman işçi göçü başlamıştır. Ardından 1969 yılında Tunus, 1970 yılınca Cezayir ve Yugoslavya ile antlaşmalar imzalanmıştır. Birinci göç dalgasında gelen işçiler Avrupalı ve Hıristiyan iken ikinci göç dalgasıyla gelenler Avrupa dışından olup geneli Müslüman'dır. Komşu ülkelere kıyasla, kolonyal dönemde dahil olmak üzere, Belçika'nın İslam'la toplumsal anlamda hiçbir teması yoktu¹⁹. Yapılan bu işçi göçleri Belçika devleti ve toplumunun Müslümanlarla ilk tanışıklığı olmuştur.

¹⁸ Ali Köse 'Avrupa ve İslam', İstanbul: İz Yay., 2009, s. 26

¹⁹ Felice, Dasetto, Belçika'da İslam'ın Yirmi Yılı, İstanbul: Beyan yay., 2005, s. 161

Altmışlı yıllara kadar Belçika'nın göç alan yerleri ağır sanayinin ve maden ocaklarının bulunduğu Valon bölgesi ve Flaman bölgesinin Limburg vilayeti idi. Farklı sektörlere duyulan işçi ihtiyacıyla birlikte ülkeye getirilen göçmenler Brüksel, Antwerpen, Oost Vlaanderen gibi Flaman bölgesine yerleşmeye başlamışlardır. Avrupalı olmayan farklı etnik kökenden gelen misafir işçilerle birlikte, Belçika toplumu çokkültürlü bir toplum yapısına doğru gelişmeye başlamıştır²⁰.

Gelen 'misafir işçiler' in geri döneceği beklenirken gerçekte çok azı geri dönüş yapmıştır. Avrupalı işçiler Belçika toplumuyla aynı kültür ve dini paylaştığından toplum içinde çok çabuk kabul gördü. Müslüman Türk ve Faslı işçilere ilk geldikleri yıllarda 'misafir işçi' gözüyle baktıklarından dolayı dinleri ve yaşam biçimleri göze batmıyordu. Ülkeye ilk gelen Türk ve Faslı işçiler maden ocakları çevresinde kendi aralarında siteler içerisinde yaşıyor, Belçika toplumunun içerisine ve hayatına çok dahil olmuyorlardı.

2010 Belçika'da Müslüman Nüfusun Dağılımı						
	Toplam Nüfus	Müslüman Nüfus	%	Avrupa kökenliler	Avrupa Kökenli Olmayanlar	Mülteci Müslümanlar
Brüksel Bölgesi	1.071.071	235.991	22	8.142	577.915	10.243
Flaman Bölgesi	6.228.019	250.426	4	20.224	225.341	4.861
Valon Bölgesi	3.492.185	140.906	4	10.799	127.243	2.864
Toplam	10.791.275	627.323	5.8	39.165	577.915	10.243

Tablo 8: Kaynak: <http://www.npdata.be/BuG/139-aantal-muslims/muslims.htm>

İlk yıllarda ağır işlerde çalışan işçiler kendi aralarında yeterince organize değildiler. Günümüzdeki gibi dernek veya camiler henüz kurulmadığından dini

²⁰ Cahit Gelekçi ' Misafir İşçilikten Etnik Azınlığa Belçika'daki Türkler' s. 50-51

vecibelerini soyutlanmış alanlarda yerine getiriyorlardı. Müslümanlar, dernekler ve camiler kurarak toplum içerisinde daha görünür olmaya başlamışlardı. Avrupa ve özelde Belçika’da açılan camileri, azınlıkların geldikleri ülkelerdeki camilerden fonksiyonel olarak ayrı değerlendirmek gerekir²¹. Fas ve Türkiye’deki camiler sadece ibadet amaçlı kullanılırken Belçika’da kurulan camiler ibadet yanı sıra birçok sosyal faaliyetin organize edildiği merkezlerdir. Benim bağlı bulunduğum Leopoldsburg belediye sınırları içerisinde bulunan Selimiye cami’nde ibadet edilen bölümün yanında namazdan sonra erkeklerin bir arada oturup çay içebilecekleri bir lokal ve kantin, çeşitli derslerin verildiği iki sınıf ve gençleri camiye çekmek amacıyla düşünülmüş bir bardo masası bulunmaktadır. Bunun yanında yoğun Müslüman nüfusun olduğu şehirlerde Müslüman kasapların, fırınların, bakkalların vekitapçıların açılmasıyla İslam ve Müslümanlar sokakta daha görünür hale gelmişlerdir.

1973 yılında yaşanan petrol krizinden dolayı 1960’lı yıllarda ülkeler arasında yapılan ikili antlaşmalar sonucunda gelen işçi göçü 1 Ağustos 1974 yılında durdurulmuştur. İşçi göçünün durdurulmasından birkaç gün önce 19 Haziran 1974’te Belçika’da İslam dini resmi olarak kabul edilmiştir²². Bu hareket, Suudi Arabistan kralı Faysal’ın ülkeyi ziyaretinden kısa bir süre önce yapılması nedeniyle, petrol ihraç eden ülkelere yapılan bir jest olarak görülmüştür. Bunun yanında insani nedenler, Belçika toplumun çokkültürlülüğe saygısı ve dinden beklenen toplumsal denetim gibi faktörler de İslam dininin kabul edilmesinde etkin bir rol oynamıştır. İslam, Belçika’da Katoliklik, Protestanlık, Anglikanizm ve Yahudilikten sonra resmi olarak kabul edilen beşinci din olmuştur²³.

1978 yılında mabet yerlerinin finansmanını düzenlemeye yönelik bir genelge çıkartıldı. Sınırlı olanak sunan bu genelgeye göre, her bölgede bir cami olmak üzere,

²¹ Meryem kanmaz ‘İslam in Vlaanderen: De inplanting en Maatschappelijke Rol van moskeeën. Sociaal- Geografisch, Politieke en Sociaal - & Religieus – Culturele Aspecten, yay.y, 1999.

²² Burada ‘Belçika devleti İslam’ı tanımıştır’ demek yanlıştır. Çünkü Belçika devleti, özel anlamda hiçbir dini tanımamaktadır. 1830 tarihli anayasa (madde 14 ve 16 gereğince), hangi din olursa olsun, dinlerin kamusal özgürlüğünü güvence altına almaktadır. Başka bir deyişle devlet din işlerine müdahale etmemektedir. Fakat aynı anayasa (181. maddesi gereğince), bazı dinlerin gereksinimlerini mali açıdan devlet tarafından karşılanacağını da hükme bağlamaktadır. Bknz. Felice Dasetto, Belçika’da İslam’ın Yirmi Yılı, s. 162

²³ Ortodoksluk İslam’dan sonra resmi din olarak kabul edilmiştir.

toplam dokuz caminin finansmanını öngörüyordu. Aynı yıl içerisinde eğitim bakanlığı tarafından yeni bir genelge yayınlandı. Bu genelgeye göre, genel okullarda din derslerinde İslam eğitimi ailelerin isteğine göre okullarda verilebilecekti. Böylelikle 70'li yıllarda İslam'ın Belçika devletine kurumsal entegrasyonu, Müslümanların topluma sosyo-kültürel entegrasyonundan önce gerçekleşmiştir²⁴.

Göçün 1974 yılında durdurulmasına rağmen Türkiye'den veya Fas'tan aile birleşimi ile Belçika'ya göç devam etmiştir. Günümüz şartlarına nazaran Belçika o dönemde aile birleşimi konusunda daha liberal davranmaktaydı. Belçika bu göçmen politikasıyla kendi demografik açığını kapatmaya çalışırken, aile birleşimi ile Belçika'ya yerleşen işçilerin Almanya, Fransa, Hollanda gibi ülkelere gitmesinin önünü kesiyordu. Bunun yanında işçiler kazandıkları ücretleri geldikleri ülkelere göndermek yerine Belçika ekonomisine katkı sağlamış oluyorlardı²⁵.

1974 yılında ekonomik kriz nedeniyle göçün durdurulması ile ülkelere geri dönmeyerek kalmayı tercih eden Müslüman işçi sayısı yüz bini aşmaktaydı. 1964-74 yılları arasında geçen on yıl içerisinde çalışan işçiler toplumda 'homo oeconomicus' olarak görülmekteydi. Toplum içinde öne çıkankimlikleri 'işçi' olmalarıydı, dinleri ve kültürleri geldikleri ülkelere ait görülmekteydi.

Kısacası yetmişli yılların ortalarına kadar işçilerin İslam'a ilişkin istemleri fazla bir önem arz etmiyordu. Ekonomik kriz ile birlikte birçok göçmen işçi işsiz kalmış ve toplumda daha görünür olmuştur. Bu durum onların işçiliklikleri dışındaki yönlerinin belirginleşmesine fırsat vermiştir. Bu süre zarfında aile birleşimi ile Müslüman nüfus sürekli artmakta olup cami sayılarında ciddi bir artış bulunmaktaydı. Cami sayılarındaki artış camiyle ilişkili fonksiyonlarında artışı demektir. Bunlar arasında özellikle ortalama 5-14 yaş arası çocuklara verilen Kur'an dersleri bulunmaktadır. Toplumda 'İslam', özellikle Brüksel'de görünür olmaya başlamış ve Müslüman işçiler 'homo religiosus' olarak da algılanmaya başlamıştır.

80'li yılların başlarında yarısını Faslıların ve çeyreğini Türklerin oluşturduğu ortalama 280 bin Müslüman'ın var olduğu bilinmektedir. Özellikle büyük şehirlerde

²⁴ Felice Dasetto, a.g.e. s.164-165

²⁵ Ayhan kaya 'Belçika Türkleri: Türkiye ve AB Arasında Köprü mü, Engel mi?' s. 26

belirli mahallelerin Müslüman yoğunluklu hale gelmesi ve buna karşın yerli halkın azınlıkta kalması, yabancılaşma hissine sebebiyet vermiştir. Bu arada cami cemaati ve yöneticileri toplumun İslam hakkında bilgisizliğini gidermek için bir şey yapmamış, adeta rahatsız edilmemek için dış dünyayla alakaları kopuk bir şekilde hayatlarına devam etmiştir.

Bu etkenler kamu görüşünün Müslümanlara karşı menfileşmesini sağlamıştır. Öte yandan Müslüman toplum içerisinde cami ve bazı ideolojiler etrafında gruplaşmalar belirgin hale gelmiştir. Türk toplumu içerisinde ‘Belçika Türk Diyanet Vakfı’na bağlı olan camiler ve cemaat yanında Necmettin Erbakan’ın siyasi görüşünü benimseyen ‘Milli Görüş’ cemaatinin ‘Belçika İslam Federasyonu’ adı altında kurduğu dernekler cami hizmeti verip insanları bir araya toplamaktadır. Bunların yanında belirgin olan gruplar Nurcular, Süleymancılar ve Nakşibendi tarikatına bağlı olanlardır.

Fas toplumu içerisinde özellikle ‘Tebliğ Cemaati’ üyeleri arasında bir oluşum dikkat çekmektedir. Faslı Berberiler yine kendi aralarında gruplaşmış, kendi cami ve derneklerini oluşturmuşlardır²⁶. 80’li yılları Müslümanların örgütlendiği dönem, camileri ise Müslüman göçmenlerin yerleşik hayata geçtiklerinin bir simgesi olarak kabul edebiliriz.

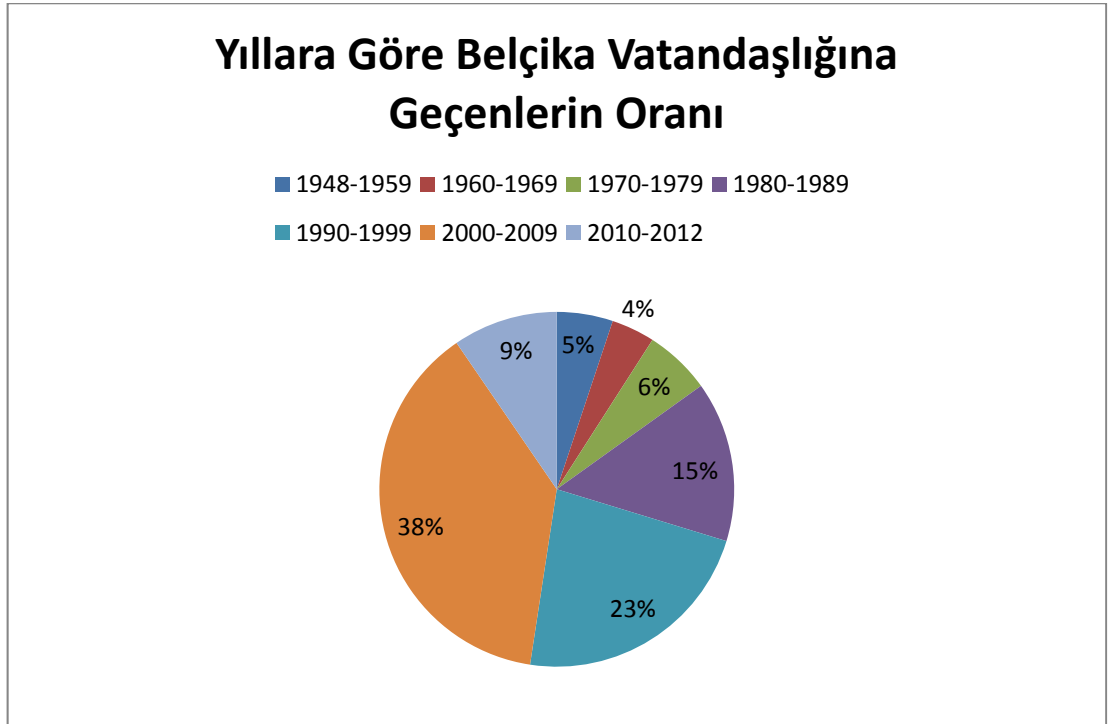
1980’li yıllarda Belçika’da Müslüman azınlık nüfusunda bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalmanın nedeni göçün durdurulması veya geri dönüşün başlamasından kaynaklı olmayıp birçok yabancı ve Müslüman’ın Belçika vatandaşlığına girmesinden kaynaklanıyor. 28.06.1984, 01.01.1985 ve 01.01.1992 yıllarında çıkartılan yasa ile yabancıların Belçika vatandaşlığına geçmesi kolaylaştırılmıştır. Toplum içinde yüksek oranda bulunan yabancıların varlığı ve ülkede kalıcı olduklarını idrak eden devlet, göçmenlerin ülkeye yerleşmesi ve topluma uyum sağlamalarını kolaylaştıracak politikaları geliştirmeye başlamıştır.

Siyasi anlamda özellikle sol partiler çokkültürlü toplum yapısına sıcak bakmakta ve entegrasyon politikasına destek vermektedir. Sağ partiler ise daha çok

²⁶ Johan Leman ‘De integratie van de İslam in België Anno 1993’

‘ulus devlet’ fikrini desteklemiş, kendi milli yapısını bozmamak için yabancıların entegrasyonundan ziyade topluma asimile olmalarını istemektedirler. Bu partilerin başında ırkçı ‘Vlaams Belang’ partisi gelmektedir. Parti entegrasyon karşıtı söylemlerin yanında göçü tersine çevirerek yabancıların ülkelerine geri döndürülmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Entegrasyon söz konusu olduğu zaman kastedilen grup Avrupa dışından gelen yabancı kökenli vatandaşlar olmuştur. İtalyanlara, İspanyollara veya Yunanlılara yönelik entegrasyon söylemlerinden bahsedilmemektedir. Entegrasyondan bahsedilen grup için ‘allochtoon²⁷’ (yabancı) veya ‘nieuwe Vlamingen’ (yeni Flamanlar) ifadesi kullanılmaktadır. Bunlar arasında da sadece birinci nesil göçmen sınıf değil, birinci neslin çocukları da bu entegrasyon politikasının hedefkitleisi arasına konulmaktadır.

Şekil 9: Kaynak: <http://www.npdata.be/BuG/203-Belgwordingen-2013/Belgwordingen-2013.htm>)

²⁷ Allochtoon= yabancı. Ebeveynleri arasında en az bir tanesinin farklı bir etnik kökenden ve Avrupa dışından olması

Seksenli yılların sonuna doğru iki önemli olay, Müslümanların ve İslam'ın medya ve kamuoyuna çıkmasına sebep oldu. Bunlardan ilki, 1986 yılının Nisan ayında, Amerikan hava kuvvetlerinin Bengazi ve Tripoliyi bombalamasıydı. Bunun üzerine çeşitli ilerici Arap ve Belçikalı örgütler bir gösteri düzenlediler. Sadece tepkisel anlamda düzenlenen bu protestolar Belçika televizyonunun montaj filmlerle ima etmeye çalıştığı gibi Humeynici bir gösteri değildi. Medyanın aksettirdiği gösteriler kamuoyunda bir karışıklık yaratmış hatta Müslümanları bile şaşırtmıştı. İlk kez Müslümanlar etnik ve dini bir temelde kamuoyuna siyasal bir güç olarak çıkmayı başarmışlardı. Müslümanların siyasal görüşlerinin ve eylem stratejilerinin sıradan bir Belçikalının davranış kodlarıyla uyuşmadığı ortaya çıkmıştı. Bu durum, toplumun çokkültürlü toplum yapısına olan inancını sorgulamasına neden olmuştur diyebiliriz.

İkinci olay ise Hint asıllı İngiliz yazar Selman Rüşdi'nin 'Şeytan Ayetleri' adındaki roman etrafında oluşan tartışma olmuştur. Fransa'yı takiben Belçikalı Müslümanlarda bu konu hakkında açıklamalarda bulundular. Bu mesele Müslümanların ikinci kez medya ve kamuoyuna çıkmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda, olaylarla bir bağlantısı olup olmadığı kesin olmayan, İslam Merkezi'nin müdürü Al-Ahdal ve kütüphanecisi 1989 yılında öldürüldüler. Birkaç ay sonra ise, Suudi Arabistan elçisinin şoförü öldürüldü. İslam Merkezi müdürünün öldürülmesi, Belçikalı Müslümanların ulusal ve uluslararası medyada tekrar görünmesine sebep olmuştur²⁸.

Belçikalı Müslümanların ve İslam'ın kendi sosyal çevresinde karşılaştığı muhalefetler, sistemsal entegrasyonun toplumsal entegrasyonla koşut olarak gitmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Müslüman halk gruplarının sosyo-kültürel entegrasyonundan ziyade İslam kuruluşlarının sistemsal entegrasyonundan bahsedilmektedir. Türklerin ve Faslıların Belçika'ya göçlerinin 50. Yılı'nın kutlandığı bugünlerde, Müslüman azınlıkların sosyo – kültürel anlamda entegrasyonunda halen ciddi tartışmalar devam etmektedir. Buna karşın Müslümanlar sistemsal entegrasyondan yeteri kadar hoşnut değildir ve daha fazlasını talep etmektedir.

²⁸ Felice Dasetto 'Belçika'daki İslam'ın Yirmi Yılı' s 170-171

1.3.1. Belçika’da Müslümanların 50. Yılı

Göçün 50. Yılı hasebiyle, kaydedilen başarılar ve aşılammış sorunlar tekrardan gün yüzüne tartışmaya çıkmıştır. Belçika’da Türk ve Faslı Müslümanların ülkeye göçlerinin 50. Yılında halen entegrasyon probleminin güncelliğini koruması dikkate değerdir. Yaptığımız röportajlarda parti üyeleri ve milletvekillerine bu konuyu sorduk ve düşüncelerini aldık.

Sosyalist partiden seçilerek Flaman Parlamentosunda milletvekili olan Güler Turan²⁹, entegrasyonun iki taraflı olması gerektiğinden bahsederken işçileri davet eden ülkenin göçmenleri de benimsemesi gerektiğini söylemektedir. Devletin göçmenlerden Flamanca öğrenmesini istemesinin doğal olduğunu ama insanların kılık kıyafetine ve yaşam tarzına karışamayacağını belirtmektedir. Turan ‘globalleşen bir dünyada yaşıyoruz ve sınırlar ortadan kalkıyor artık herkes her yere gidiyor, insanlar bir arayış içinde. AB’den, ABD’den bahsediyoruz. Türkiye’de yaşayan bir Türk’ün veya Belçika’da yaşayan bir Belçikalının artık toplumlara daha açık ve geniş bakması gerekiyor’ demektedir.

Turan asıl sorunun ‘sosyo-ekonomik olduğunu ifade etmektedir. Amerika’ya beyin gücünün gittiğini ve ‘ben Türküm’ dendiği zaman ‘oh from which university’ (hangi üniversiteden) sorusuyla karşılaşıldığını buna karşılık Belçika’ya sadece bilek gücünün geldiğini söylemektedir. Maden ocağında on yıl çalıştıktan sonra bu insanların işsiz ve eğitimsiz olarak toplumun alt kesimini oluşturduklarını belirtmektedir.

Bunun yanında Flamanlarda ırkçılık probleminin varlığına değinen Turan, özellikle eğitilmiş insanların ırkçılığa daha fazla maruz kaldığını belirtmektedir. ‘İlk nesil göçmenlerkimsenin yapmak istemediği işi yapıyordu ve insanlar onlara minnettardı, parasını veriyordu. İlk neslin çocukları eğitim almaya başladı, iş hayatında daha yüksek mevkilerde görev almak istedi. Dolayısıyla Belçikalılarla doğrudan rekabet girdi ve buda ırkçılığın doğmasına sebep oldu.’ Bu sorun,kimseyi

²⁹ Güler Turan’la röportaj, Flaman Parlamentosu, Brüksel, 12.2.14

dışlamadan ötekileştirmeden herkesi istihdam edecek kadar iş alanları sağlamakla ve genel refah düzeyinin artırılmasıyla halledilebilir.

Yine Sosyalist partiden Flaman Parlamento üyesi iken 25 Mayıs 2014 tarihindeki seçimlerde Federal Parlamenta seçilen Fatma Pehlivan³⁰’la Flaman Parlamentodaki buluşmamızda kendisi entegrasyonun ancak iki tarafın birbirini benimsemesi ve kabullenmesi ile gerçekleşebileceğini söylemiştir. Gelen göçmenlerin topluma her alanda katkı sağlamaları gerektiğini fakat Belçika devletinin ve toplumunun da buna fırsat tanınması gerektiğini ifade etmektedir.

Pehlivan, problemin sebebinin göçün ilk yıllarına dayandığından bahsediyor. Göçmenlerin geldikleri topluma hazırlıklı olmadıklarını ve aynı şekilde Belçika toplumunun da kendi dil, din ve ırkından farklı olan bu insanlara alışkın olmadıklarını söylemektedir. Bu durumun; Türkiye ve Belçika devleti tarafından ihmal edildiğini ifade etmektedir.

Hıristiyan Demokratlar partisinin Genel Başkanı Wouter Beke³¹ ile yaptığımız röportajda kendisi, öncelikle göçün devam eden bir süreç olduğunu belirtmiştir. Göçmenler için entegrasyon politikalarından bahsedildiğinde, bunun elli yıl önce gelen Türk ve Faslılardan ziyade evlilik yoluyla veya aile birleşimi yoluyla gelenleri kapsadığını söylemektedir.

Kendisi entegrasyon politikalarının belirli etnik kökenden insanlara yönelik olmadığını ve herkesi kapsadığını belirtmektedir. Bu toplumun ve devletin belirli kurallar ve normlar etrafında şekillendiğini ve gelenkişilerin buna uyum sağlaması gerektiğini ifade etmektedir. Örnek olarak da, İngiltere’den gelen birinin bu ülkedeki trafik kurallarına uyarak arabasını sağ akışa uygun olarak sürmesi gerektiğini söylemektedir.

Bunun yanında, Beke, elli yıl önce devletin gelenlere misafir gözüyle baktığı için sadece iş istihdamı sağladığını ve bu yüzden dil öğreniminin ilk nesil göçmenlerden beklenmediğini belirtmektedir. 1974 yılında işçi göçünün

³⁰ Fatma Pehlivan ile röportaj, Flaman Parlamentosu, Brüksel, 12.2.14

³¹ Wouter Beke ile röportaj, Leopoldsburg belediye binası, 14.2.14

durulması ve yaşanan ekonomik kriz ile birçok maden işçisi Flamanca'yı bilmediği için işsiz kalmıştır. Bu durum azınlıkların topluma katılımını da zorlaştırmıştır.

İşçi partisi PVDA Başkent Brüksel Bölge sorumlusu Riet D'hont³² ile yaptığımız röportajda, kendisi bu konuda, özellikle Belçika'da doğup büyüyen ve Flamanca bilen insanlar için entegrasyondan bahsedilmesini çok hatalı bulmaktadır. D'Hont, üniversite bitirmiş ama ismi Faysal, Ayşe veya Ferid olduğu için iş bulamayan veya ev alamayan insanların bu şekilde ırkçılığa maruz kaldığını söylemektedir.

D'Hont, burada doğup büyüyen çocukların kendilerini Belçikalı hissettiğini fakat her yerde bir ötekileştirme ile karşılaştıkları için kendilerini topluma karşı yabancılaştırdıklarını ifade etmektedir. Yani problemin, farklı etnik kökenden insanların buraya entegre isteklerinin olmayışında değil, buradaki insanların ayrımcılıklarından kaynaklandığını belirtmektedir.

Liberal parti Open VLD'den ve entegrasyondan sorumlu eski Bakan Marino Keulen³³, evlilik ve aile birleşimi yoluyla göçün devam eden bir süreç olduğunu ve bu sebepten ülkede her daim birinci nesil göçmenlerin bulunduğunu, bunların geldikleri yeni ülkenin diline, iş dünyasına, okul sistemine ve kültürüne uyum sağlamaları gerektiğini belirtmektedir. Entegrasyon probleminin güncelliğini korumasının en büyük nedeninde bu olduğunu belirtmektedir.

Keulen, Belçika hükümetinin elli yıl önce gerçekleşen işçi göçünde yanlış bir politika izlediğini, gelen insanlara neredeyse hiç rehberlik edilmediğini ve bu sebeple elli yıldır burada olup halen Flamanca'yı konuşamayanların bulunduğunu söylemektedir. Bu durum özellikle kadınlar arasında daha yaygın görülmektedir.

Keulen, ülkeye yeni gelenler için rehberlik niteliğinde olan entegrasyon kurslarının zorunlu hale getirildiğini belirtmektedir. Yaklaşık bir yıl süren

³² Riet D'Hont ile Röporta, PVDA merkez binası, Brüksel, 20.2.14

³³ Marino Keulen ile röportaj, Flaman Parlamentosu, Brüksel, 25.2.14

entegrasyon kursunun iki bölümden oluştuğunu, birincisi dil öğrenimi; ikincisi ise oryantasyon kursu olduğunu ifade etmektedir.

Federal parlamento’da Yeşil partisinden Meyrem Almacı³⁴ ile yaptığımız röportajda kendisi öncelikle İtalyan, İspanyol ve Yunanlı azınlıkların sosyo-ekonomik veya eğitim yönünden Faslı ve Türk azınlıklarla aynı durumda olduklarını fakat buna rağmen onların entegrasyonundan bahsedilmediğine dikkat çekiyor. Bunun nedeni olarak Belçikalıların kültüralist bir bakış açısıyla Müslüman azınlıkların Avrupa dışından gelmelerini ve farklı bir dini inanışa sahip olmalarından kaynaklandığını söylemektedir.

Almacı, bağlı bulunduğu vilayette 179 etnik kökenden insanın yaşadığını ve globalleşen dünyada artık süperçeşitlilikten bahsedildiğini ifade etmektedir. Flaman hükümet ve toplumunun sürekli olarak azınlıklardan kendilerine uyum sağlamaları beklentisinin yanlış olduğunu ve her iki tarafın da değişmesi gerektiğini belirtmektedir. Burada doğmuş ve eğitimi tamamlamış üniversite mezunu bir gencin etnik kökeninden dolayı iş bulamaması, toplumda ırkçılığın var olduğunu göstermektedir. Almacı, bu durumun, açıkça problemin sadece azınlıklardan kaynaklı olmadığını göstergesi olduğunu altını çizmektedir.

³⁴ Meyrem Almacı ile röportaj, Federal Parlamento, Brüksel, 27.2.14

2. BÖLÜM

2. AÇIK MEDENİYET VE ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK

2.1. MEDENİYET VE KÜLTÜR

Medeniyet kelimesine yüklenen anlamlar farklılık gösterdiğinden dolayı kelimenin önce etimolojik yapısına ve tarihsel arka planına bakmakta fayda vardır. Medeniyet kelimesinin Batı'da karşılığı olan 'civilization' kelimesi ilk olarak 1757 yılında Fransızca'da kullanılmıştır. Kısa bir süre sonrada diğer Batı dillerinde de yaygınlaşmıştır. Kelimeye yüklenen ilk anlam, İngiltere ve Fransa'da yaşayan seçkin zümreyi tanımlamak ve bu hayat biçimine kavuşmanın yolu anlamında kullanılmıştır. Kelime, Batı'nın son üç yüzyıl içerisindeki gelişmesine ve zamane toplumları arasında gelişmişlik açısından ayırt edici olduğunu vurgulamaktadır. Bu anlamda kelime 'ilerleme' kavramıyla paralel olarak kullanılmıştır. Batı, ulaştığı teknoloji ve refah seviyesi ile en üst noktaya ulaştığına inanmakta ve bu seviyeye ulaşamayan toplumları kendisinin gerisinde görmektedir³⁵.

Batının civilization kelimesine karşılık olarak Osmanlı Türkçesinde, Arapçada 'şehir' anlamına gelen 'medine' kelimesinden türetilen 'medeniyet'

³⁵ Tahsin Görgün, 'Medeniyet', DİA, C.28, Ankara: Türkiye Diyanet Yayın Matbaacılık, 2003 s. 298

kelimesi kullanılmıştır. Kelime bu anlamıyla ‘şehirli’ manasına gelmektedir. ‘Belli yasalara uyarak şehirde yaşayan halk’ anlamındaki Uygur’dan türetilen ‘Uygarlık’ kelimesi de medeniyet anlamında son dönemlerde yaygınlık kazanan kelimeler arasındadır. Osmanlı’da 1828 yılından sonra yayımlanan Fransızca-Türkçe ve İngilizce-Türkçe sözlüklerde civilization kelimesi ‘ünsiyet’ ve ‘tezhîb-i ahlak’ olarak kullanılırken zamanla ‘temeddün’ ve ‘medeniyet’ kelimeleri de kullanılmaya başlanmıştır. 1870’ten sonra ise bu kelime sadece medeniyet kelimesi ile karşılanmıştır³⁶.

Modern anlamda medeniyet kelimesinin üç farklı kullanım şekline rastlıyoruz. Bunlardan ilki, ‘medeni insan’ manasında kullanılmakta olup bununla kastedilen ahlak ve görgü kurallarını benimseyip buna göre hal ve harekette bulunan ve başkaları ile ilişkilerinde bu kurallar bütününe uyarak yaşama tarzını benimsemiş olanlar için kullanılan anlamdır. Medeniyet lafzının ikinci kullanım şekli Avrupa merkezîyetçi anlamıyla kullanılmaktadır. Buna göre, gelişmiş toplumları gelişmemiş toplumlardan ayıran özellik anlamında kelime, tekil manada kullanılmaktadır. Tek bir medeniyet vardır, o da Batı medeniyetidir. Diğer toplumlar gelişmişlik açısından Batı medeniyetinin ön aşaması olarak kabul edilir. Bu anlam sadece Batı toplumu tarafından değil Batı dışı toplumlar tarafından da genel olarak kabul görmüştür ve Batı dışı toplumlar bu kelimeye eşdeğer anlam olarak ‘Batılılaşmayı’ kullanmıştır. Yirminci yüzyıl başlarından itibaren medeniyet kelimesinin tekil anlamının yanında çoğul anlamının da kullanılması bu kelimenin üçüncü kullanım şeklini oluşturmaktadır. Buna göre medeniyet, aynı özelliklere sahip toplumlardır. Bu kullanımına örnek olarak İslam, Hıristiyan, Çin, Japon medeniyetlerini verebiliriz. Medeniyet kelimesinin bu çoğul kullanımında ‘geniş bir kültür’den bahsedilmektedir³⁷.

Bir toplumu meydana getiren unsurlar arasında sayabileceğimiz din, dil ve ırk kültüre ait olduğu gibi medeniyete de ait unsurlardır. Bu anlamda medeniyet ve kültür birbirine paralel olarak kullanılmıştır. Bizim de kullanımını tercih ettiğimiz

³⁶ Tahsin Görgün, ‘‘Medeniyet’’, DİA, C.28, Ankara: Türkiye Diyanet Yayın Matbaacılık, 2003 s. 299

³⁷ Tahsin Görgün a.g.e.

anlam bu üçüncüsüdür. Buna göre bütün medeniyetler veya kültürler birbirinin eşdeğeri ve zaman içerisinde her biri kendi düşüş ve yükseliş dönemini yaşar. Ortaçağda Hıristiyan medeniyeti bir düşüş yaşarken İslam medeniyeti yükseliş dönemini yaşamaktaydı. Medeniyet ilminin kurucusu olarak kabul edilen İbn Haldun'a göre medeniyetler yükselişe ve çöküşe geçerler fakat bu çöküş ebedi olmayıp zamanla tekrar yükselişe geçebilmektedir.

Samuel Huntington'un 1990'lı yıllarda ortaya koyduğu 'medeniyetler çatışması' tezine göre³⁸, soğuk savaş sonrası çatışmaların ekonomik ve siyasal olmayıp en büyük nedeninin medeniyetler olacağından bahseder. Çatışmanın sebebi ise bu medeniyetler arasındaki kültür ve değer farklılıklarıdır. Huntington bu tezinde medeniyetleri belirli kategorilere bölüyor ve kültüre dayalı bu çatışmanın özellikle Batı medeniyeti ile diğer medeniyetler arasında gerçekleşeceğini öne sürüyor. Huntington'un medeniyetleri ikili mantık yani Batı ve batı dışındakiler olarak ayırması çoğulcu medeniyet anlayışına imkan tanımamaktadır. Bu teoriye göre hakim medeniyet Batı'dır. Diğer medeniyetler Batı medeniyetini taklit ettiği oranda medeniyet zirvesine yaklaşabilme olanağını elde etmektedir. Bu teoriye örnek olarak verdiği medeniyet ise Japon medeniyetidir.

İbn Haldun'un medeniyet kuramı ise çoklu bir mantığa dayanmaktadır. Kendi dönemi içerisinde yaşamış birçok medeniyetin varlığını, vahye dayalı olmayan medeniyetlerde dahil –ki o dönemde İslam alimleri vahye dayanmayan toplumların medeniyet kuramayacağını savunmaktaydı- varlığını kabul etmekteydi³⁹. Huntington'un ve genel olarak Batı'nın medeniyetler çatışması ve tek hakim medeniyet kuramına karşılık İbn Haldun'un çoğulcu medeniyet kuramı getirilebilir.

Günümüz medeniyet tartışmalarında Huntington'un medeniyetler çatışması teorisine karşı öne sürülen yönelimlerden biri de İbn Haldun'un çoğulcu medeniyet anlayışına paralel olan 'açık Medeniyet'tir. Prof. Dr. Recep Şentürk medeniyet kuram ve anlayışlarını 'açık' ve 'kapalı medeniyet' olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Buna göre açık medeniyet 'başka medeniyetlere karşı ayırım yapmaksızın sosyal

³⁸ Samuel P. Huntington, 'Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması, İstanbul: Okyanus Us Yay., 2004

³⁹ Recep Şentürk 'Açık Medeniyet: Çok Medeniyetli Dünya ve Topluma Doğru' s. 184

içerme yaklaşımını benimseyen medeniyettir'. Kapalı medeniyet ise 'kendisinden başka medeniyetlere karşı sosyal dışlama siyaseti güden medeniyettir'⁴⁰. Kapalı medeniyet anlayışında tek hakim medeniyetin varlığı söz konusu olup onun dışındakiler hiçe sayılmaktadır. Bu tip anlayış Batı medeniyetinde vardır. Açık medeniyete örnek ise İslam medeniyeti verilmektedir. Endülüs ve Osmanlı devleti gibi birçok Müslüman devlet kendi içerisinde yaşayan dini ve etnik azınlıkları zorla asimile etmemiş ve İslam hukuk sistemi içerisinde azınlıkların hak ve statülerini koruma altına almıştır.

Şentürk, literatürde yaygın olarak kullanılan çokkültürlü toplumlar (multi-cultural society) ifadesi yerine çok-medeniyetli toplumlar (multi-civilizational society) ifadesini kullanmaktadır. Bu ifadeyi tercih etmesinin nedenini de iki önemli değişime bağlamaktadır. Bunlardan ilki, iletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesiyle medeniyetler arasındaki mesafe ölmesidir. Bu durum medeniyetler arası ilişkilerin yapısını değiştirmiştir. Eskiden olduğu gibi coğrafi olarak birbirini komşu olan medeniyetler değil, bütün medeniyetler birbiriyle yoğun ilişki içine girmiş durumdadır. İkinci önemli değişim, medeniyetler arası ilişkilerin yoğunluğu eskiye nazaran çok fazla artması ve bunun etkisinin herkes tarafından hissedilmesidir.⁴¹

Küreselleşmeyle birlikte sınırların kalktığı dünyada kültürlerin çatışması yerine huzur ve barış içerisinde yaşaması için çoğulcu medeniyet kuramları bir zorunluluk halini almıştır.

Medeniyet kavramında olduğu gibi kültür kavramına yüklenen farklı anlamlar nedeniyle, açıklanması zor bir kavram halini almıştır. Farklı disiplinlerde açıklanan kültür kavramı, sosyolojik açıdan 'toplumsal hayatın simgesel özelliklerini içermektedir'⁴². Yani 'bir toplumun üyeleri ya da bir toplumun içindeki grupların yaşam biçimlerine, onların nasıl giyindiklerine, törelerine, çalışma kalıplarına ve dinsel törenlerine'⁴³ atıfta bulunmaktadır. Antropolojik anlamda kültür ise

⁴⁰ Recep Şentürk a.g.e s. 24

⁴¹ Recep Şentürk 'Medeniyetler Sosyolojisi: Neden Çokmedeniyetli Bir Dünya Düzeni İçin Yeniden İbn Haldun?' s. 95-96

⁴² Celalettin Yanık 'Dünya'da ve Türkiye'de Çokkültürlülük', Ankara: Sentez Yay., 2013, s.20

⁴³ Anthony Giddens, Sosyoloji, Ankara: Ayraç Yay., 2003, s. 43

'insanların, bir toplumun üyeleri olarak edindikleri beceriler, düşünce ve davranış biçimleridir'⁴⁴.

İnsanın becerileri, düşünce ve davranış kalıplarına göre tanımlanan kültür, hem benzerlikler hem sistematik farklılıklar olmak üzere her iki anlamda yorumlanabilmektedir. Bu yoruma göre, kültürel anlamda her insan eşittir ve temel benzerlikleri paylaşmaktadır. Diğer anlamıyla ise, toplumdaki her insan farklı beceriler ve düşünceler edinmekle birbirinden farklıdır. Sosyolojik anlamda, grup ve cemaat üzerinden tanımlanan kültür, antropolojik anlamda daha çok birey üzerinden yorumlanmıştır.

Kültürün farklı tanımlamaları, bizim çokkültürlülük meselesi etrafında dönen tartışmaları da anlamamızda yardımcı olacaktır. Nitekim yekpare bir toplum tasarısı sunduğunu sandığımız çokkültürlü toplum meselesi altında farklı çoğulculuk biçimleri tartışılmaktadır. Bunları özellikle iki ana akıma ayırabiliriz. Birincisi, bireysel hakları savunan liberal teori ile cemaatin ve grupların haklarını savunan cemaatçi çokkültürlülük biçimidir. Her iki çokkültürlülük biçimi verdiğimiz kültür anlayışları ile bu anlamda paralellik göstermektedir.

Sosyoloji, antropoloji ve siyaset biliminde kullanılan kültür ve buna paralel olarak çokkültürlülük kavramlarında yaşanan anlam kargaşası birçok kuramın ortaya atılmasına neden olmuştur. Bunlardan, Will Kymlicka'nın öncülüğünü yaptığı bireysel hakların savunucusu olan liberal teori ile Charles Taylor'un öncülüğünü yaptığı cemaatçi çokkültürlülük öne çıkan iki akım olmuştur. Siyaset biliminde kullanılan bu teorilere getirilen eleştiriler ile yeni kuramlar ortaya atılmıştır.

2.2. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞÜN TARİHSEL ARKA PLANI:

Kitlesel iletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesiyle birlikte dünya küresel bir köy haline gelmiştir. Küreselleşme öncesi dünyadaki sınır komşuları ile iletişim ve etkileşim artık geride kalmıştır. Üç yüzyıl önce varlığından haberdar olmadığımız Amerika kıtası şu anda dünyanın siyasi ve ekonomik anlamda en etkili ülkesidir. Çin

⁴⁴ Thomas Hylland Eriksen, Küçük Yerler Derin Mevzular', İstanbul: Avesta Yay., 2009, s. 31

medeniyeti komşuları olan Hint ve İslam medeniyeti ile iletişim ve etkileşim halindeyken günümüzde Çin'in sanayi ürünlerinin bulunmadığı ülke yoktur. Sanayinin hızla gelişmesi ile ekonomik anlamda az gelişmiş ülkelere çok gelişmiş ülkelere doğru göçün gerçekleşmesine sebep olmuştur. Bu durum farklı etnik ve kültürlerin karşılaşmasına ve tanışmasına vesile olmuştur.

Avrupa'da ortaya çıkan, dilsel, kültürel ve etnik farklılıkları bir potada eriterek ortak bir tarih, dil ve kültüre dayalı bir ulus yaratmak isteyen ulus-devlet projesi, yapılan göçlerin bir sonucu olarak ciddi bir meydan okumayla karşı karşıya kalmıştır. 'Çokkültürlülük' olarak adlandırılan bu meydan okuma, özü itibariyle toplumda her türlü tekdüzelik, birlik ve ortaklığı bozan 'çeşitlilik' olgusuna vurgu yapmaktadır.⁴⁵

Avrupa'da çeşitlilik olgusu, üç kaynaktan beslenmektedir. Bunların ilki, Avrupa toplumların tarihi kadar eski bir tarihe sahip olan ve varlıklarını devam ettiren 'yerli azınlıklar'dır. Ulusal azınlık olarak da adlandırabileceğimiz bu toplulukların 'yansıttığı kültürel çeşitlilik, daha önce öz-yönetimli ve belli bir toprak parçası üzerinde yoğunlaşmış kültürlerin geniş bir devlet çatısı altına sokulmasından doğar'⁴⁶ Bu azınlıkların hakim kültür içerisindeki geçmişi uzun bir tarihe dayanmasına rağmen, kendilerini ayrı bir toplum olarak korumaya devam etmiştir ve devam etmek istemektedir. Bu sebepten içinde buldukları devletten çeşitli özerklikler talep etmişlerdir.

Avrupa toplumunda çokkültürlülüğün ikinci kaynağını göçmenler veya göçmen kökenli azınlıklar oluşturmaktadır. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra, Avrupa'da sanayileşmenin artmasıyla birlikte artan işgücü ihtiyacına karşılık olarak Güney Avrupa ülkelerinden karşılanan işçi ihtiyacı daha sonra Türkiye ve Fas gibi Müslüman ülkelere yapılan ikili anlaşmalar sonucunda gerçekleşmiştir. Bu grubun yansıttığı kültürel çeşitlilik, çoğunlukla bireysel olarak başlamış, daha sonra ise aile birleşimi ile devam etmiştir. Avrupa toplumunda çokkültürlülüğü artıran üçüncü sebep ise, Avrupa Birliği içerisinde serbest dolaşımı olanağından dolayı

⁴⁵ Kadir Canatan 'Avrupa Toplumlarında Çokkültürlülük: Sosyolojik Bir Yaklaşım', Uluslararası Araştırmalar Dergisi, S. 2/6, Kış 2009, s. 80

⁴⁶ Kadir Canatan a.g.e s. 81

kaynaklanan iç göçtür. Doksanlı yıllardan itibaren Avrupa ülkeleri içerisindeki iç göç artarak devam etmiştir. Avrupa’da gerçekleşen iç göç oranı, dışarıdan gelen göç oranından çok daha yüksektir⁴⁷.

İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa ülkelerine yapılan işçi göçlerinin sonucunda 1970’li yıllarda göçmenlerin kalıcı olduğunun anlaşılmasıyla çokkültürlülük kavramı gündeme oturmaya başlamıştır. Bir siyaset biçimini ifade eden çokkültürlülük, ilk defa Kanada Hükümeti tarafından 1971 yılında kabul edilmiştir. Ardından, dışarıdan birçok göç alan Avustralya Hükümeti, toplumlarının kültürel çeşitliliği teşvik eden devlet politikaları için kullanılmıştır. Yani bu kavram, 1970’lerin başında göç alan iki ülke, Avustralya ve Kanada hükümetlerinin yerli halk veya ulusal azınlıklarının ve göçmenlerinin kültürel farklılıklarını teşvik etmeye yönelik çokkültürlülük politikaları olarak adlandırdıkları politikaları benimsemesiyle doğmuştur. İsveç, resmi olarak çokkültürlülük kavramını 1975 yılında benimsemiştir. çokkültürlülük devlet politikası daha sonra İngilizce konuşulan demokratik ülkelere – Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Yeni Zelanda-, daha sonra da Avrupa ve Latin Amerika’ya yayılmıştır⁴⁸. Bu kavramın ilk defa Kanada ve Avusturya gibi ülkelerde çıkmasının ve siyasi bir biçim olarak kabul edilmesinin başlıca nedeni bu ülkelerin Avrupa ülkeleri gibi bir ulus devlet yapısına sahip olmamalarıdır.

Kavramın tarih sahnesine yerleşmesinin en büyük sebebi, Kanada, Avustralya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi dışarıdan çokça göç alan devletlerde oluşan göçmen azınlık kültürlerinin hakim kültür ile adaptasyonunu gerçekleştirmektir. Çokkültürlü yurttaşlığın temeli üç ilkeye bağlanmaktadır. Bunlardan ilki, kültürel çeşitliliğin tanınmasıdır. Bu ilkeyi, çokkültürlülüğün önemli kuramcılarından biri olan Charles Taylor tarafından ‘Tanınma Politikası’⁴⁹ olarak adlandırılmıştır. Çokkültürlü yurttaşlık için kültürlerin tanınması yeterli olmayıp, ikinci ilke olan toplumsal eşitlik de gerekmektedir. Birinci ilkede kültürel ve etnik anlamda eşitlikten bahsedilirken ikinci ilkede, ekonomik ve sosyal anlamda da eşitlik beklenmektedir. Son ilke olan üçüncü ilke ise, toplumların bütünleşmesidir.

⁴⁷ Kadir Canatan a.g.e. s. 81

⁴⁸ Celalettin Yanık ‘Dünyada ve Türkiye’de Çokkültürlülük’ s. 42-43

⁴⁹ Charles Taylor ‘Çokkültürcülük: Tanınma Politikası’, İstanbul: Yapı Kredi Yay., 1996

Karşıt iddiaların aksine çokkültürcüler, toplum içerisindeki gettolaşmaya karşı olup toplumun her kesimden insanın hiç bir engelle karşılaşmadan sosyal bir birlik ve beraberlik oluşturmalarını hedeflemektedir. Çokkültürcülere göre gettolaşmanın nedeni ekonomik ve sosyal statüdeki eşitsizlikten kaynaklanmaktadır. Bu eşitsizlik ortadan kalktığı zaman gettolaşmada kendiliğinden ortadan kalkacaktır⁵⁰.

Sebepleri her ne olursa olsun bugün Avrupa'da olduğu gibi Belçika'da ve Flaman bölgesinde çokkültürlü ve çok etnikli bir toplum yapısı meydana gelmiştir. Bu yapının kavranması ve tanımlanması kadar bu yapı karşısında alınması gereken tutumlar konusunda Avrupa'nın seçkin kültür ve siyaset adamları arasında da fikir ayrılıkları meydana gelmiştir. Charles Taylor'a göre, liberal demokratik devletlerden oluşan Avrupa, çoğunluk kültürüne karşı, dezavantajlı cemaatlere (community) kültürlerini korumada yardım etmekle yükümlüdür⁵¹. Buna karşın Tariq Modood, çokkültürlülük meselesinin liberal demokrasinin merkezi prensip ve normlarından doğmuş olduğunu fakat daha sonra bu prensip ve normların bazılarının tehdit oluşturacağını söylemektedir⁵².

Bhikhu Parekh çokkültürlü toplum ve bu olguya karşı yaklaşımları şu şekilde ifade eder: 'Çokkültürlü toplum bünyesinde iki veya daha fazla kültürel topluluğu barındıran bir toplumdur. Çokkültürlü toplum, her biri farklı biçimler göstermekle birlikte, kültürel çeşitliliğe iki şekilde tepki verebilir; ya kültürel çeşitliliği olumlu karşılar, onu anlamak için merkeze koyar ve onun kendi varlığını sürdürmek üzere öne sürdüğü kültürel taleplere saygı duyar ya da bu toplulukları çoğunluk kültürü içinde eriterek asimile eder⁵³. Birinci durumda çokkültürlü toplum benimsenmiş ve desteklenmiştir. Bu durumda devletin yönelimi çokkültürcüdür. İkinci durumda ise toplum yine çokkültürlüdür fakat homojen bir toplum yaratılmak istendiğinden devletin siyaseti mono kültürcü kabul edilir ve toplum içerisinde bulunan azınlıkların

⁵⁰ Kadir Canatan a.g.e. s. 82

⁵¹ Charles Taylor 'Çokkültürcülük: Tanınma Politikası' s.27

⁵² Tariq Modood 'Multiculturalism' s. 7

⁵³ Bhikhu Parekh 'Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek: Kültürel Çeşitlilik ve Siyasi Teori. Ayrıca bkz. Celalettin Yanık 'Dünyada ve Türkiye'de Çokkültürlülük' s.41

asimilasyonu beklenir. Çokkültürcüler ise tam tersine, toplumun homojenleşmesine ve azınlıkların asimilasyonuna karşı çıkmaktadırlar.

Charles Taylor eşitlikten bahsettiğimizde bunun iki düzeyde olduğundan bahseder ‘eşit onur’ (equal dignity) ve ‘eşit saygı’(equal respect). Eşit onur, ırk ayrımı renk ayrımını ortadan kaldırırken, eşit saygınlık ise farklılığın kişiler arasında saygı uyandıracak bir şey olmasını sağlar. Taylor ve Parekh gibi düşünürlere göre ‘eşitlik’ cemaatlere yani azınlıklara uygulanmalıdır. Bunun nedeni bireylerin grupkimliklerini taşımalarıdır. Azınlıklara mensup bireylerin ırkçılığa, eşitsizliğe uğramalarının bir nedeni de bu grupkimliğini taşımalarıdır. El-Kaide, İŞİD gibi radikal İslami örgütler nedeniyle özellikle Avrupa’daki Müslümanlar, bu gruplar ile eşleştirildikleri için ırkçılığa ve dışlamaya daha çok maruz kalmaktadır.

Tariq Modood ‘Multiculturalism’ yani ‘Çokkültürlülük’ adlı eserinde çokkültürlülüğü politik anlamda ele aldığından bahseder. Ona göre çokkültürlülük, farklılıkların tanınması veyakimlikler için duyulması gereken saygıdır. Toplum içerisinde ırkçılık, ayrımcılık, ayrımcılık, aşağılama, tek tiplendirme, biz ve onlar ayrımının nedeni ‘negatif farklılık’tan kaynaklanmaktadır. Çokkültürlülük politikasının amacı ‘negatif farklılığı’ ‘pozitif farklılık’a evirmektir. Negatif farklılığın pozitif farklılığa dönüşmesi farklılıkların ortadan kaldırılmasıyla değil, topluma sivil saygının kazandırabileceği bir farklılık olmalıdır. Pozitif farklılık için entegrasyon zorunludur ve bunun için eşit onur ve eşit saygı vazgeçilmezdir⁵⁴.

Kymlicka’ya göre bireyler devlete kitlesel olarak veya bir cemaat halinde değil, bireysel olarak ait olmaktadır. Kymlicka’nın bu açıklaması Modood’a göre Kanada’da göçten neşet eden çok etnikliliği açıklıyor olabilir ama İngiltere için çok az şeyi ifade ediyor. Çünkü İngiliz çok etnikliliği göçten ziyade bir imparatorluk mirası olmaktadır⁵⁵.

Geçmişte Avrupa’nın sömürge ülkelerinden Avrupa ülkelerine endüstriyel alanlarda çalıştırılmak üzere kitlesel göç gerçekleşmiştir. Sömürgeci ülkeler, zorla getirilen kitlelerin kültürel, dilsel, dinsel ve etnik farklılıklarını, asimilasyon

⁵⁴ Modood a.g.e. s.53

⁵⁵ Tariq Modood ‘Liberal Çokkültürlülük ve Reel Dünya Çokkültürlülüğü’ s.49

politikalarıyla bastırmaya çalışmış, kimliklerini adeta unutturmuştur. Mesela, Amerika, dünyanın neresinden gelirse gelsin, gelen kişinin kendini ‘Amerikalı’ gibi hissetmesini istiyordu. Diğer taraftan ise gelenlere yurttaşlık hakkı tanımıyordu. Gelenlerin, kendi öz geçmişlerini bırakmaları, tıpatıp egemen kültüre uyum sağlaması beklenmiştir. 1960’lı yıllarda başlayan siyahların Sivil Haklar Hareketi Amerika’daki asimilasyon politikaların sorgulanmasını sağlamıştır⁵⁶

İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa’ya gerçekleştirilen işçi göçü ile toplumlarda ‘yeni azınlıklar’ grubu oluşmuştur. Küreselleşmenin de katkısıyla, göçmenlerin geldikleri ülke toprakları ve insanları ile bağları kopmamıştır. Yıllık izinlerini geldikleri vatan topraklarında geçirebilmek için bütün bir yılı özlemle çalışarak geçirirler. Avrupa’ya gelen bu yeni göçmenlerin asimilasyonu artık zorlaşmıştır. Azınlıklar artık kendikimliklerinin tanınmasını istemektedir.

2.2.1. Belçika Flaman Bölgesinde Çokkültürlülük

Kymlicka çok-uluslu devletlerle çok-etnikli devletleri birbirinden ayırmaktadır. Buna göre çok-uluslu devlette çeşitliliği oluşturan şey devlet içerisinde belli bölgelerde yoğunlaşmış olan ulusal azınlıklardır. Kymlicka’nın bu ayrımına göre Belçika devleti ulusal azınlıkları barındırması açısından ve federal bir devlet olması açısından çok-uluslu bir devlettir. Çok-etnikli toplumlar ise genelde göç yoluyla oluşan yeni kimlikler ile oluşmaktadır. Özellikle 1960 yılı sonrası işçi göçü ile Belçika’da, göç nedeniyle azınlık grupları da oluşmuştur. Kymlicka’nın bu tanımına göre Belçika devleti hem çok-uluslu hem çok-etnikli bir devlet yapısına sahiptir.

Genel anlamda Belçika’da ve Flaman bölgesinde çokkültürlülük ve buna bağlı olarak entegrasyon politikalarından bahsedildiği zaman hep Türkler ve Faslılar gibi Müslüman azınlık grupları kastedilmiştir⁵⁷. Zaten bu kavramın Avrupa’da ortaya çıkmasında ve tartışılmasında Müslüman göçmenlerin birebir etkisi bulunmaktadır. Birçok Avrupa ülkesi gibi Belçika’da yüzyıllardır göçü tecrübe ediyor ama 1960’larda postkolonyal dönemde gelen göçmenler değişik bir olgu getiriyorlar.

⁵⁶ Celalettin Yanık a.g.e s. 44- 46

⁵⁷ Jan Brugman ‘Het Raadsel van de Multicultuur’ Amsterdam: Meulenhoff, 1998 s. 8

Belçika’da ve özellikle Flaman bölgesinde⁵⁸ uygulanan çokkültürlülük modeli daha çok bireyi ve bireysel entegrasyonu esas alan ve grup kimliği ve haklarını tanımaktan çok uzak bir çokkültürlülük modeli iken Avusturya ve Kanada’da ‘farklılığı’ kutsayan, grup aidiyetini ve haklarını önceleyen, devletçe aktif şekilde desteklenen çokkültürlülük modeli söz konusudur⁵⁹.

11 Eylül 2001 Amerika’da ikiz kulelere düzenlenen saldırılar, 2005 yılında İngiltere metrosunda meydana gelen patlamalar ve Hollanda’da Van Gogh cinayeti sonucunda birçok Avrupa ülkesi gibi Belçika’da Flaman Hükümeti göç politikasını tekrar gözden geçirmeye başlamıştır. Yabancılara ve özellikle Müslümanlara karşı tutumlar değişmiş ve çokkültürlü bir toplumun fiyasko olduğuna dair söylemler sesini duyurmaya başlamıştır. Çokkültürlülüğün başarısızlığa uğradığına dair söylemler Kanada ve Avustralya gibi ülkelerden ziyade ulus devlet temeline dayanan ve ulusal birliğe önem veren Avrupa’da ortaya çıkmıştır. Bu söylemlere Flaman bölgesinin aşırı sağ partisi olan Vlaams Belang ‘Eigen Volk Eerst’ yani ‘Önce Kendi Halkın’ sloganıyla devletin imkanlarını azınlıklardan ziyade hakim kültür içerisinde olan Flamlara sunulması gerektiği iddialarına rastlamaktayız. Bu eleştiriler sonucu çokkültürlülük siyasetinin yerli yerinde olmadığını düşünenlere rağmen Tariq Modood gibi düşünürler 21.yüzyıl için tek geçerli ve gerekli siyasetin çokkültürlülük olduğunu savunmaktadır⁶⁰. Fakat birçok meselede olduğu gibi çokkültürlülük konusunda da birçok düşünürün Müslümanlara karşı ihmal artı önyargı ile yaklaştığını söylemektedir. Buna örnek olarak ‘Will Kymlicka, İngiltere Müslümanlarının liberal olmadığını tartışırken hiç tereddüt etmeden gayr-ı resmi imam nikâhına başvurmalarından ve haremlik selamlık bir eğitim sistemini uygulamalarından bahseder’. Oysaki Modood’un belirttiği gibi başka yerlerde olduğu gibi İngiltere’de de haremlik-selamlık eğitim yasaldır⁶¹.

Buna karşın çokkültürlülüğü destekleyen siyasi partiler, toplum içerisinde doğu kültürlerine yer verdikleri gibi Batı toplum değer ve normlarına taban tabana zıt

⁵⁸ Üç bölge ve üç topluluktan oluşan Belçika’da ilk olarak Flaman hükümeti entegrasyon politikası kapsamında entegrasyon derslerini ve Flaman dilini gelen yeni göçmenlere zorunlu kılmıştır.

⁵⁹ Ayşe Mahinur İnan ‘Çok-kültürlülük tartışmaları bağlamında Avustralya’da yaşayan Türklerim kimlik algısı’ (basılmamış tez) 2012

⁶⁰ Tariq Modood a.g.e. s. 13

⁶¹ Tariq Modood ‘Liberal Çokkültürlülük ve Reel Dünya Çokkültürlülüğü’ s. 46-47

olabilecek öğeleri entegrasyon dersleri adı altında göçmenlerden bırakmalarını istemektedir. Müslümanlar için dini bir vecibe olan kurban kesmek her sene tekrardan politik düzlemde tartışılmaktadır. Muhafazakar aileler, dini hassasiyetlerin den dolayı kız çocuklarının erkeklerle birlikte beden eğitimi dersi almasını istememektedir. Bu durum karşısında okul idaresi çocuğun zorunlu dersten muaf olmasını sağlamalı mıdır? Çokkültürlü bir toplum yapısını benimseyen Belçika devletinde resmen tanınan bir din olan İslam'ın günde beş vakit emrettiği namazın kılınması için iş yerleri ve okullar hangi ölçüde imkan sağlamaktadır? Hem teorik hem siyasi anlamda çokça tartışılan çokkültürlülüğün pratik hayatta hangi ölçüde yer verildiği tartışmaya açık bir konudur.

2.3. BELÇİKA'DA DİN – DEVLET İLİŞKİSİ

Avrupa kıtasında ve Belçika'da din denildiği zaman kastedilen Katoliklik olmuştur. Tarihte Katolikkiliselere hem dini bakımdan hem siyasi bakımdan rakipsiz idiler. Devlet başkanları, Vatikan'a aykırı düşecek söz ve fiil de bulunamaz, kararlarına karşı gelemezlerdi. Özellikle Rönesans'tan sonra modern dönemlerde kilise kendi içine çekilmeye başlayıp, hakimiyeti devlet yöneticilerine bırakmıştır. Bu durum Geniş halkkitleleri arasında dinin konumu ile ilgili soruları akla getirmeye başlamıştır. Söz sahibi olan devlet, dini konulara ne derece müdahale edecektir? 'Bir tarafta farklı insan gruplarının oluşturduğu ve mensuplarının hayatına düzen ve disiplin veren siyasi bir müessese olarak devlet, öbür tarafta aynı grupların vicdanından hareketle düşüncelerine, davranışlarına, hatta hayatlarına yön veren ve saygı duyulan din veya dinler.'⁶²

Tarih içerisinde Avrupa'da, din ve devlet ilişkileri üç model üzerinden kendini geliştirmiştir. Bunlardan ilki, din ve devletin iç içe olmasıdır ve en bariz örneği Vatikan'dır. İkinci ilişki biçimi din ve devletin ayrı ayrı, fakat birlikte olmasıdır. Bu durumda devlet, dinin işlerine karışmaz ama din görevlilerinin tayininde ödenecek ücretlerin tespitinde devreye girecektir. Üçüncü ilişki şekli ise

⁶² İzzet Er 'Bugünkü Avrupa'da Din Devlet İlişkileri', Din Devlet İlişkileri Sempozyumu s. 131

devlet ile dinin birbirinden ayrılmasıdır. Bu durumda, devletler hiçbir şekilde dinlerin içişlerine, organizasyonlarına ve işleyişine karışmaz⁶³. Yine de devlet ve din ilişkilerini üç model ile açıklamaya çalışmak, uygulamada konuya kısıtlama getirmek demektir. Bütün Avrupa ülkeleri belli nüanslarla da olsa birbirinden farklı din – devlet modeli geliştirmiştir. Katolik İrlanda, anayasasında Katolikkiliselere her türlü mali yardımı yasaklarken laik Fransa, Katolik ibadet yerlerinin bakımı için gerekli harcamaların tümünü karşılamaktadır.

Avrupa’da İnanç sisteminin (Katoliklik) hukuk sistemine etkisinin ülkeler arasında farklılık gösterdiğini belirtmiştik. Devletlerin din karşısındaki tutumları olumlu olabildiği gibi olumsuz da olabilmektedir. Buna birkaç örnek vermek gerekirse, yakın zamana kadar Arjantin ve İspanya’da devlet başkanlarının Katolik olma zorunluluğu, Katolikliği desteklemenin bir yoluydu. Yine dini gerekçelere dayanarak, Portekiz ve İrlanda’da boşanmak yasak iken Belçika’da Katolikkilisesi başta olmak üzere devlet tarafından tanınan diğer tüm dinlere ödenek verme zorunluluğu vardır. Belçika devletin dine karşı olumlu tutumu, dinin korumanyı hak eden önemli bir toplumsal değer olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Devletin din karşıtı tutumlarına örnek olarak, Meksika’da ruhban sınıfının oy kullanma hakkının olmayışı verilebilir.⁶⁴ Bu durumda devlet dini hiçbir şekilde kayırmaz, kişisel vicdana ait bir mesele olduğunu benimsemektedir.

10 Aralık 1948 yılında Birleşmiş Milletler Kurulunun insanın temel hak ve özgürlüklerinin ilanı olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 18.maddesi din özgürlüğünü kapsamaktadır. Daha liberal bir dünya görüşünü benimseyen Avrupa, insan özgürlüklerine verdiği değer ile din özgürlüğüne karşı daha olumlu bir tavır takınmaya başlar. Bu kapsamda Belçika’da 1970 yılında Katoliklik yanında Anglikanizm, Yahudilik ve Protestanlık resmi din olarak kabul edilirken 1974 yılında İslam ve 1985 yılında Ortodoksluk resmi din olarak kabul edilmiştir.

1831 yılında Belçika anayasası din – devlet ilişkisini tanımlamaz ama yine din – devlet ilişkisi bu anayasaya göre şekillenir. Belçika’nın bağımsızlığının (1830)

⁶³ İzzet Er a.g.e. s. 132- 137

⁶⁴ Ivan C. İban ‘Katolik Ülkelerdeki İslam Devlet’, Din – Devlet ilişkileri ve Türkiye’de Din Hizmetlerinin Yeniden Yapılanması Uluslararası Sempozyumu, İstanbul: Cem Vakfı Yay., 1996, s. 62

hemen ardından yayınlanan bu anayasa Liberallerin ve Katoliklerin bir uzlaşması sonucunda ortaya çıkmıştır. Anayasada din özgürlüğü ile ilgili maddeleri sıralayacak olursak;

Anayasanın 19. Maddesi: ‘İbadet hürriyeti, ibadeti kamusal alanda sergileme hürriyeti vekişinin her konuda görüşlerini açıklayabilme hürriyeti teminat altındadır, ancak bu hürriyetlerin kullanımı sırasında gerçekleştirilen suçlar cezalandırılabilir.’ Bu madde ibadetlerin gerçekleştirilmesini teminat altına alır.

Anayasanın 20. Maddesi: ‘hiçkimse bir dinin amellerine veya törenlerine katılmaya, ya da dini tatil günlerine riayet etmeye hiçbir şekilde zorlanamaz.’

Anayasanın 21. Maddesi: ‘devletin hangi din olursa olsun, hiçbir dinin din görevlilerinin üstleriyle haberleşmelerini ya da üstlerinin kararlarını yayınlamalarını yasaklama hakkı bulunmamaktadır. Ancak, sayılan son hallerde, basın ve yayıma ilişkin mutlak sorumluluklar geçerlidir. Gerektiğinde kanunla düzenlenecek istisnalar hariç olmak üzere, medeni nikah her daim dini evlilik töreninden önceliklidir.’ Bu madde ile devlet, dini kurumların iç işlerine karışmayacağını teminat altına alır.

Anayasanın 181. Maddesi: ‘Din görevlilerinin maaşları ve emeklilik aylıkları Devlet tarafından ödenir. Gereken tutarlar yıllık bütçeden karşılanır.’⁶⁵ Dini cemaatlerin tanınması ve finansmanı Federal hükümetin yetkileri arasındayken din eğitiminin uygulanmasındaki detayları bölgesel yönetimler belirlemektedir. Buna göre Flaman bölgesindeki okullardaki din eğitim hizmetleri Flaman Hükümeti tarafından düzenlenip finans edilmektedir.

Anayasanın bu maddelerine göre, devlet ile din ilişkisi ‘birbirinden ayrı, fakat birlikte’ olarak tanımlayabiliriz. Bu ilişki tanımına göre ‘ayrı’ lafzı birbirinden tamamen ilişkisiz anlamında kullanılmamaktadır. Öyle olsaydı anayasanın 181. maddesi bu duruma ters düşerdi. Nitekim bu madde, din görevlilerinin maaşlarının ve emeklilik haklarının devlet bütçesinden ödeneceğini söylemektedir. ‘Ayrı’ kelimesi burada daha çok ‘karşılıklı bağımsızlığı’ ifade etmektedir. ‘Belçika’da

⁶⁵ <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/05-BEL%C3%87%C4%B0KA%2099-148.pdf>, 26.5.14

gerekkilise ile devletin birbirinden bağımsız olması, gerekse çoğulcu bir toplum yapısının bulunması zaten devletin tarafsız bir konumda bulunmasını zorunlu kılmaktadır⁶⁶ Bu anlamda Belçika devleti dini önemli toplumsal bir değer olarak görür ve onu koruma altına alır.

Belçika devleti Fransa'nın aksine kendisini seküler veya laik olarak tanımlamaz. İdeolojik yönü ağır basan bu kavramların Belçika'nın pragmatist ruhuna uymadığı söylenir. Zaten Belçika anayasası ideolojik bir çerçeve üzerine kurulmayıp, daha öncede söylediğimiz gibi Liberallerin ve Katoliklerin bir uzlaşması sonucu ortaya çıkmıştır⁶⁷.

Belçika devleti hiçbir dini, devlet dini olarak kabul etmez. Aynı şekilde Belçika anayasasına baktığımızda belli bir dine atıfta bulunulduğunda görmemekteyiz. Buna karşılık altı din resmi olarak tanınmıştır⁶⁸. Bunlar; 1) Katoliklik 2) Anglikanizm 3) Yahudilik 4) Protestanlık (bu dört din veya mezhep 4 Mart 1870 tarihli 'dinlerin dünyevi ihtiyaçları' başlıklı yasa ile tanınmıştır) 5) İslam (1870 yasasına eklemeye bulunan 19 Temmuz 1974 tarihli yasa ile tanınmıştır) ve 6) Yunan ve Rus Ortodoksluğu (1870 yasasına eklemeye bulunan 17 Nisan 1985 tarihli yasa ile tanınmıştır) 1993 yılında inançsız hümanistlerde resmi olarak tanınmış ve finansal destek hakkını kazanmışlardır⁶⁹. Flaman bölgesinde bulunan beş vilayet içerisinde tanınan altı dine ait ibadethanelerin sayısı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Rakamlar 1 Temmuz 2013 yılına aittir⁷⁰.

⁶⁶ Ali Köse ve Talip Küçükcan 'Avrupa Birliği Ülkelerinde Din – Devlet İlişkisi: Hukuki Yapı, Din Eğitimi, Din Hizmetleri', İstanbul: İSAM Yay, 2008, s. 98

⁶⁷ Ali Köse a.g.e. s. 98

⁶⁸ Belçika'da bir dinin resmen tanınması için beş kritere uyması gerekir. Bunlar: 1) çok sayıda üyeye sahip olmalı 2) iyi örgütlenmiş olmalı 3) ülkedeki varlığı yaklaşık otuz yıllık bir geçmişe sahip olmalı 4) sosyal öneme sahip olmalı 5) sosyal düzene tehdit oluşturmamalıdır. Bknz. Rik Torfs 'Belçika', Avrupa Birliği Ülkelerinde Din- Devlet İlişkisi ed. Ali Köse ve Talip Küçükcan, İstanbul: İSAM, 2008, s. 99. Ayrıca bknz. Dini kurumların tanınması ile alakalı kodeks için Flaman Hükümeti İçişleri Bakanlığına <http://www.binnenland.vlaanderen.be/erediensten/erkenningen-besturen-van-de-eredienst>, 13.7.14

⁶⁹ Rik torfs a.g.e. s.99

⁷⁰ <http://www.binnenland.vlaanderen.be/erediensten>, 27.5.14

İbadethane	Antwerpen	Linburg	Oost – Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Toplam
Anglikanizm	1		1	2	3	7
İslam	6	13	5	2	2	28
Yahudilik	3		1		2	6
Ortodoks	3	4	2	1	3	13
Protestan	13	4	9	5	13	44
Katolik	349	313	425	337	362	1786
Toplam	375	334	443	347	385	1884

Tablo 10: Flaman bölgesi vilayetlerindeki devlet destekli ibadethane rakamları

Tanınan bütün dinler finansal olarak desteklenmeye hak kazanmıştır. Fakat uygulamada bazı sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Roma Katolikleri en imtiyazlı sınıfı oluşturmaktadır ve yasalar onların lehinedir. Yeşil partisi milletvekili Meyrem Almacı ile bu konu hakkında yaptığımız röportajda⁷¹ kendisi, dinlere ayrılan bütçenin eşit olarak dağıtılmadığı vurguluyor. Ayrılan bütçenin %90'nının Hıristiyan Katolıklara gittiğini oysakiliseye giden insan sayısında ciddi bir azalma olduğunu söylemektedir.

Almacı, 'kiliselerde vaftiz olan her çocuk kayda geçirilir vekilise üyesi haline gelir. Vaftiz olankişi ileride Hıristiyanlıktan çıkmak istediğini söylese dahikilise bunu kabul etmez ve vaftiz olduğundan dolayı ahirete kadar onu Hıristiyan sayarlar. Modern dönemde bu durum sıkça yaşanmaktadır. Gelenek haline gelen vaftiz⁷² nedeniyle birçok insanın ismikilise listelerinde yer almaktadır. Oysa birçok kişi gündelik hayatındakiliseye hiç uğramamakta hatta Hıristiyan olduğunu dahi kabul etmemektedir. Katolikkiliseler bu kabarık listeleri,kilise üyesi olarak devlete

⁷¹ Meyrem Almacı ile röportaj, Federal Parlamento, Brüksel, 27.2. 2014

⁷² Ebeveynlerin çocuklarını vaftiz ettirmelerinin bir diğer nedeni, Belçika'da Katolik okullarında öğretmenlik yapmak isteyenlerden vaftiz olup olmadıkları sorulur ve vaftiz olmayanlar işe alınmazdı.

gösterip, devletin ibadet yerleri için ayrılan bütçenin ciddi bir miktarını almaktadırlar.’

Resmiyettekilise üye sayılarında bir azalma gözlenmese de Katolik din adamlarını sayısında hızlı bir azalma söz konusudur. Mesela Gent Bölgesi papaz mevcudu 1965’te 1.360, 1975’te 1215, 1985’te 994, 1995’te 794, 2004’te 598 olarak tespit edilmiştir. Bu 40 yıl içerisinde Katolik papaz sayısının %50’den fazla düşmesi demektir⁷³.

Camilerin tanınması ve finansal olarak desteklenmesi için Flaman Hükümeti, cami içerisinde, namaz dışında gerçekleştirilen vaazların ve hutbelerin Flamanca yapılmasını şart koşmaktadır. Bu durum, camilerin, ayrılan bütçeden finansal olarak desteklenmesinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

Son dönemde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bazı siyasi partiler, din adamlarına ve ibadet yerlerine ayrılan bütçeyi tamamen kaldırmak istemektedir. Meyrem Almacı’da, ibadet yerlerine adil bir şekilde bütçenin ayrılması için Liberallerle birlikte yasa tasarı hazırlamıştır. Bu tasarıya göre, bütçe dağılımı bir ibadethaneye bağlı din mensubu sayısına göre adil oranda dağıtılmasını içermektedir. Fakat tasarının hayata geçirilmesi zor gözükmemektedir. Çünkü hükümet vatandaşlarına hangi dine mensup olduğunu sormaya hakkı yoktur. Bu nedenle bir dine mensup insan sayısı tam olarak belirlenememektedir.

⁷³ Ali Köse a.g.e. s. 104

3. BÖLÜM

3. BELÇİKA FLAMAN BÖLGESİ SİYASİ PARTİLER

3.1. PARTIJ VAN DE ARBEID (PVDA) = İŞÇİ PARTİSİ

Kuruluşu açısından genç bir parti olan PvdA'nın fikri dayanağı 19. yüzyıla dayanır. Karl Marx ve arkadaşı Friedrich Engels'in işçilerin yoksul ve sefil yaşam şartları için başkaldırmaları amacıyla başlattıkları sosyal akıma sosyalizm ve komünizm deniyordu. Bu terimler 19. Yüzyılda birbirlerinin yerine kullanılıyorken daha sonraları anlam bakımından ayrı kullanılmaya başlandı¹. Komünist ideolojiyi benimseyen PvdA partisi 1979 yılında kurulmuştur². Fakat kökeni altmışlı yıllarda Leuven Katolik Üniversitesine bağlı olan 'Vlaams-nationalistische Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond' (KVHV) yani 'Flaman-milliyetçi Katolik Flaman yüksek öğrenci birliği' içerisinde ilerici bir akım kabul edilen 'Studenten Vakbeweging' (SVB) 'Öğrenci Sendikalar Birliğine' dayanır.

PvdA, 2000 yılı yerel seçimlerinde tarihinde ilk defa iki belediye meclis üyesi çıkartırken 2003 yılı Federal seçimlerine parti, Dyab Abou Jahjah'ın kurucusu olduğu 'Arabisch Europese Liga' (AEL) yani 'Arap Avrupa Ligi' partisiyle 'Resist'

¹ <http://www.pvda.nl/partij/wie-we-zijn/geschiedenis>

² Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s. 197

(=direnmek) adı altında ittifak kurarak seçimlere girdi. Fakat daha önceki seçimlerle kıyaslandığında oy oranında düşüklük yaşayan parti seçim sonucuna göre yaptıkları değerlendirme ve aldıkları kararlar AEL ile ittifaklarını sona erdirdi. 2012 yılı yerel seçimlerinde ise parti bu sefer ilk belediye başkanını çıkartmıştır. PvdA, şimdiye kadar Avrupa parlamentosuna, Federal parlamentoya, senatoya ve Flaman Parlamentosuna milletvekili çıkartma başarısını gösterememiştir³.

3.1.1. PvdA'nın Temel İlkeleri

Partinin ilkeleri ve hedefleri arasında şunları verebiliriz;

- Kâr elde eden şirketlerden işten çıkarmaların önüne geçmek
- Enerjiye alınan KDV'yi %21'den %6'ya indirmek.
- Milyoner vergisini yürürlüğe sokmak
- Kamu bankası kurmak
- İlaç ücretlerinde %50'den %90'a kadar indirim giderek daha ucuza vermek
- Kamu hizmetlerinde, sağlık ve eğitimde ekstra iş imkanları sunmak ve çalıştırmak
- Topluluklar arasında karşılıklı daha iyi diyaloglar kurmak
- Ödenebilir kira bedelleri
- Erken emeklilik hakkı ve gençlere iş imkanı sağlamak

3.1.2. Parti Programında Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele, Çeşitlilik ve Çokkültürlülük Politikası

Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele Politikası

PvdA'nın seçim anketinde 'Ayrımcılıkla nasıl mücadele edilmelidir?' problemi için verilen çözüm önerisi; 'Dil kökeninden, yöneliminden, ten renginden

³ Jimmy Koppen a.g.e. s. 197

ve cinsiyetinden dolayı hiçkimse kamu alanında, iş bulmada ve konut kiralamada ırkçılığa maruz kalmadan eşit haklara sahip olmalıdır.⁴

Flaman Bakanı Geert Bourgeois başkanlığında çıkartılan yasaya göre, topluma aktif olarak katılımın şartı Flamanca'yı belli bir seviyede konuşmaktır. Bu ülkeye yeni gelen göçmenlerin en az 1-2 yıl iş bulamamaları anlamına gelmektedir. PvdA, bu yasanın insanları toplumdaki dışladığını ve bunun yerine yeni gelen göçmenlere işe başlama imkanı tanıyıp dili de iş sahasında öğrenmeleri gerektiğini savunmaktadır. Gelenlerin çoğu iş bulma amacıyla veya aile birleşimi ile gelip işçi sınıfına dahil oldukları için bu dil yasası göçmenleri toplumdaki dışlamaktadır.

Eski bakan Marino Keulen döneminde çıkarılan yasaya göre, ev sahibi olmak isteyen veya sosyal evlere başvuracak yabancı kökenli insanlardan Flamanca'yı bilmesi öncelikli olarak isteneceği belirtilmektedir⁵. PvdA bu tutumun negatif entegrasyon politikası olarak görmektedir ve ayrıca dil bilmeyen ve vatandaşlık hakkını alamayan göçmenler gayri resmi işlerde yerli vatandaşın aldığı ücretin çok daha altında bir ücret karşılığında çalıştırılmakta olduğunu böylelikle işçi ve göçmen olmalarından dolayı iki defa ayrımcılığa maruz kalarak haksızlığa uğramakta olduklarını belirtmektedir.⁶

Ülkedeki başörtüsü yasağı için; PvdA üyesi Riet Dhont bunun 'din özgürlüğüne vekişisel ifade özgürlüğüne' aykırı olduğunu söyleyerek karşı çıkmaktadır. Başörtüsü yasağı ile Müslüman kadınların çalışabilecekleri iş sahaslarının kısıtlandığı⁷ gibi okula gitmesine izin verilmeyerek eğitim hakkının elinden alındığını söylemektedir⁸.

PvdA partisi, ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele edebilmek için bazı önlemlerin alınması gerektiğini söylemekte ve bunları şu şekilde sıralamaktadır;

⁴ <http://pvda.be/programma/goleft8-discriminatie-en-racisme-uitbannen>

⁵ Riet D'Hont ile röportaj, PVDA Merkez Binası, Brüksel, 27.2.14

⁶ <http://pvda.be/programma/goleft8-discriminatie-en-racisme-uitbannen>, 17.4.14

⁷ <http://pvda.be/programma/goleft8-discriminatie-en-racisme-uitbannen>, 17.4.14

⁸ Riet Dhont ile röportaj, PvdA parti merkez binası, Brüksel, 20.2.14

- Yasal olarak ülkede üç yıl kalanlara entegrasyon sınavları olmadan Belçika vatandaşlığını vermek
- Başörtüsü yasağını kaldırmak. Özelde veya kamuda iş bulmak, dini veya ideolojik görüşten dolayı kısıtlanmamalıdır.
- Kültürlerarası toplantılara yatırım yapmak.
- Herkes için erişilebilir kaliteli eğitim
- İş alımlarda yapılan ırkçılığın önüne geçmek. Bunun için sıkı denetimler yapmak.

Çeşitlilik Politikası

Flaman bölgesinin nüfusunun %6 sını yabancı uyruklular oluşturmaktadır. PvdA partisi hangi ırktan olursa olsun bütün işçi sınıfının haklarını savunur. Bu çeşitlilik PvdA için anlaşmazlıklardan oluşan saatli bir bomba değildir, tabiki herkese eşit haklar ve şanslar tanınırsa. PvdA partisi eşcinsellere, lezbiyenlere, transseksüellere ve diğer cinsel azınlıklara da eşit hak ve şans tanınması gerektiğini savunur. Belediyelerin, toplumun çok kültürlülüğünü yansıtacak şekilde örnek olmaları gerektiğini söylemekte ve nüfusa göre en başta belediye personelinin %6 oranında yabancı uyruklulardan oluşması gerektiğini ifade etmektedir. Bunun yanında belediyeler göçmenlerin geldiği ülke de aldığı diplomaları ve sertifikaları tanımalı ve gelenlere bedava Flamanca dil kursu imkanı sunmalıdır. Ayrıca belediyeler halkın içerisindeki farklı kökenlerden gelen toplulukları buluşturmalı, bunu için uygun yerler ve imkanlar sağlamalıdır.⁹

Çokkültürlülük Politikaları

Parti çokkültürlü bir toplum yapısına inanıp bunu desteklemektedir. Riet D'Hont, PvdA partisinin, toplumun yararı adına hem kendi kültürlerinin hem de diğer kültürlerin olumlu yönlerini alıp olumsuz yönlerini bırakmak istediklerini belirtiyor. Kadın erkek ayrımının sadece Türkiye ve Fas gibi doğu ülkelerine ait olmadığını kendi kültürleri olan Batı kültüründe de bu ayrımın hala yapıldığını

⁹ <http://pvda.be/programma/recht-op-diversiteit-0>

belirtmektedir. Ayrıca kültürlerin iyi yönlerini alarak zenginleşmenin ve ilerlemenin sağlanabileceğini anlatmaktadır¹⁰.

PvdA partisi, çokkültürlülüğü desteklemekle birlikte, Batı'ya ait olsun Doğu'ya ait olsun bütün kültürler içerisindeki bazı öğelerin atılması gerektiğini savunmaktadır.

3.2. SOSYALİST PARTİJ ANDERS (SP.A) = FARKLI SOSYALİST PARTİ

Avrupa'daki birçok sosyalist partide olduğu gibi Belçika sosyalist partisi de 19. yüzyıl da sosyo-ekonomik mücadeleler sonucunda kurulmuştur. 19. Yüzyıl da sanayi devriminde insanlar iş bulmak ve daha iyi standartlarda bir yaşam arayışı içinde kırsal bölgelerden şehirlere göç ettiler, iş buldular fakat daha iyi bir yaşama kavuşamadılar. Sanayileşmeyle birlikte kurulan fabrikalarında haftanın yedi günü, günde 13 saat ve bazen daha fazla uygulanan çalışma saatleri, hiç tatil gününün olmaması, maaş konularındaki belirsizlikler, çocuk işçiliği ve açlık gibi bütün bu zorlu çalışma şartları çok geçmeden insanların isyan etmelerine yol açtı. Çalışanların gösterdiği bu tepki sonunda işçiler kötü çalışma şartlarının düzeltilmesi adına birleşerek 1840 yılında sosyalist bir hareketin kurulmasını sağladı.

37 yıl sonra 1877 yılında Belçika'nın ilk sosyalist görüşe sahip Flaman Sosyalist İşçi Partisi (Vlaamsche Socialistische Arbeidspartij) kuruldu. Katıldığı seçimlerde kendi döneminde ve sonra ki dönemlerde Belçika'nın ikinci büyük partisi olmayı başardı.¹¹ Bu sırada Belçika'nın Valon bölgesinde İşçi sendikaları bulunmasına rağmen bunları temsil edecek siyasi bir yapılanma henüz yoktu. Flaman Sosyalist İşçi Partisi, Valon bölgesini içine alacak şekilde yeni bir siyasi oluşumla 1885 yılında her iki bölgeyi kapsayan Belçika İşçi Partisini kurarak (=Belgische Werklieden Partij – BWP) güçlerini birleştirdiler.¹²

Partinin öncelikli politik amaçları arasında, çocuk işçiliğine son vermek, çalışma saatlerinin azaltmak, ilköğretimin zorunlu hale getirilmesi ve en önemlisi

¹⁰ Riet D'Hont ile röportaj, PvdA parti merkez binası, Brüksel, 20.2.14

¹¹ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s. 212

¹² <http://www.s-p-a.be/partij/geschiedenis/>, 12.03.14

bütün toplum için genel seçim hakkını sağlamak vardı. O dönemlerde henüz herkesin oy kullanma hakkı yoktu. Bir adam ne kadar zenginse o kadar oy kullanma hakkına sahipti. Kadınların oy kullanması ise söz konusu bile değildi. Bütün erkeklerin seçme hakkına sahip olabilmeleri için 1919 yılına kadar beklemeleri gerekiyordu¹³.

İşçi haklarını savunmak için ortaya çıkan sosyalist parti zamanla odak noktalarını genişleterek bütün halkın refahı için çalışmaya başladı. Artık sadece kapitalizmle mücadele etmiyorlar ve işçi ile işveren arasında uzlaşma sağlamak için yollar arıyorlardı.

İkinci dünya savaşından sonra Belçika İşçi Partisi, Belçika Sosyalist Partisi (= Belgische Socialistische Partij – BSP) adıyla siyasi hayatına devam etti. Sadece işçiler için mücadele etmeyip bütün halkın refahı için çalıştığı partinin isim değiştirmesiyle de kendini gösterdi.

İkinci dünya savaşının ardından ülke içerisinde baş gösteren Fransızca – Flamanca çatışması¹⁴, Katolik – Liberal çatışması¹⁵, ekonominin tekrardan canlandırılması için yapılan uygulamaların getirdiği problemler parti içerisinde Valon – Flaman kutuplaşmasına yol açtı. Ülke içerisindeki bu kutuplaşma parti içerisine de yansdı ve 1980 yılında Flaman Socialistische Partij (SP) ve Valon Parti Socialiste (PS) olarak ikiye ayrıldı.¹⁶

Flaman Sosyalist Partisi yirminci yüzyılın sonlarına doğru yeni partilerin de siyasete katılımıyla eski gücünü kaybetmiş ve katıldığı seçimlerde eski başarılarını elde edemez hale gelmişti. Parti kendi içerisinde bir yenilenmeye karar verdi ve isim değişikliğiyle birlikte bunu halka ifşa etti. Partinin ismi “Sosyalist Parti” Socialistische Partij’den, Socialistische Partij Anders (sp.a) yani ‘Farklı Sosyalist

¹³ Fred Stevens ‘De Geschiedenis van België voor Dummies’ s. 300

¹⁴ Belçika krallığı üniter devlet yapısıyla kurulmuş ve devletin hâkim dili Fransızca olmuştur. Fransızcanın bu hâkimiyetine karşı Flamanlar kendi dillerinin geçerliliği adına mücadele etmiştir. Federal devlet yapısına dönüşmesinin sebeplerinden biri olan bu dil mücadelesi sonucunda Belçika’nın güneyi Fransızca kuzeyi Flamanca konuşur. Bu dil ayrımı bölgelerin ayrılmasına sebebiyet verdiği gibi siyasi partilerin de ikiye bölünmesine sebep olmuştur. Mesela, Belgische Socialistische Partij 1980 yılında Valon ve Flaman Sosyalist Partisi olarak ikiye ayrılmıştır.

¹⁵ Burada ‘Katolikler’ siyasi bir akım olarak kullanılmıştır. 19. Yüzyılda Belçika siyasetini bu iki akım şekillendirmiştir.

¹⁶ Jimmy Koppen ‘Belgische Politiek voor Dummies s. 212

Parti' olarak değiştirildi. Verilen bu yeni isim partinin sosyalist geleneğine bağlılığını açıkça gösterirken ayrıca geleceğe, yeniliklere kısaca bütün sol görüşlü kesime hitap ettiğini göstermek istiyordu.¹⁷

Sosyalistler, Belçika'nın kuruluşundan kısa bir süre sonra işçi haklarını savunmak, zayıflara yardım etmek, birlik ve beraberliği sağlamak için ortaya çıkmıştır. Bu değerler Katoliklik dahil bütün dinlerin önem verdiği değerler olmasına rağmen sosyalistlerin mücadeleleri kilisenin hakimiyetine, ülke yönetiminde kilisenin söz söyleme hakkına karşıydı. Kiliseyle olan bu mücadelelerinden dolayı din karşıtı olarak gösterilen parti aslında, sp.a milletvekili Güler Turan'ın da söylediği gibi 'Sosyalistler dine karşı değil, kilisenin hakimiyetine karşı savaş açmıştır. Din karşısında kendilerini tarafsız olarak konumlandırırlar. Üstelik parti içerisinde Katolik inancını benimseyenler olduğu gibi İslam inancını benimseyenlerde var. Ayrıca partimiz başörtüsü yasağının kalkması için mücadele edenlerin başında gelir.'¹⁸

3.2.1. SP.A'nın Temel İlkeleri

Kendilerini sosyal demokratlar olarak adlandıran sp.a partisinin amacı, vatandaşlarının refah seviyesini yükseltecek sosyal bir devlet kurmaktır. Sp.a'nın başlıca değerleri, sosyal demokrasinin de bir gereği olan 'özgürlük' ve 'eşitlik' merkezlidir. Sp.a'nın bütün görüş ve çalışmaları nihai olarak bu değerlere bağlanır. Sosyal demokraside sınırsız, bencil ve bireyselci bir özgürlükten bahsedilemez. Bunun yerine başkalarının haklarını kısıtlamayacak olan bir özgürlükten bahsedilir. Partinin dünya görüşüne göre insanlar, tümünün ölümlü olma, incinebilir olma ve daha iyi bir yaşam için çabalaması açısından eşittir. Hiçkimse bu dünyaya gelirken milletini, cinsiyetini, ten rengini, hangi ortam içerisine hangi özelliklerle geleceğini belirleyemez ancak rastlantılar sonucu dünyaya gelir. Bu açıdan da insanlar eşittir¹⁹.

¹⁷ <http://www.s-p-a.be/partij/geschiedenis/>, 13.3.14

¹⁸ Güler Turan ile röportaj, Flaman Parlamentosu, Brüksel, 12.2.14

¹⁹ http://www.s-p-a.be/media/staging/vlaanderenmorgen_log/category/BEGINSELVERKLARING.pdf

Parti kendisini çoğulcu ve ilerici özellikleriyle tanımlar²⁰. Kısaca Sp.a partisinin temel ilke ve hedefleri:

- Özgür ve demokratik bir toplumda kaliteli bir eğitim
- Sağlıkta eşitlik; hiçkimse maddi sıkıntılardan dolayı sağlık hizmetinden mahrum kalmamalı. Hesaplı ve nitelikli bir sağlık hizmeti olmalı
- Yoksullukla mücadele
- Flaman bölgesine gelen herkes için Flamanca öğrenme imkanı
- Kültürler arası diyalog ve ayrımcılığa karşı mücadele
- Ulaşımın geliştirilmesi; özellikle toplu taşıma araçlarının ve bisiklet yollarının çoğaltılmalıdır.²¹

3.2.2. Parti Programına göre Çeşitlilik, Göçmenler ve Aile Birleşimi Politikaları

Çeşitlilik Politikaları

Sp.a partisi toplum içerisindeki çeşitliliği bir sorun olarak görmekten ziyade bunun bir renklilik, zenginlik olduğunu vurgulamaktadır. İnsanları ırkı, rengi, cinsiyeti, dini ne olursa olsun, kendikimliğinin koruyabilmelidir. Toplum içerisinde insanlar birbirlerinin dinine, kültürüne, cinsiyetine saygı duyarak ortak yurttaşlığın paylaşıldığı bir toplum oluşturulabilirler.²²

Sp.a her gruptan insanın topluma katılımını teşvik etmektedir. İnsanlar topluma ne kadar katılır ve katkı sağlarsa gelecekte o kadar güçlü bir Flaman bölgesine sahip olunur. Herkes farklı olduğu gibi herkesin yeteneği de farklıdır. Her bir yetenek bu toplum için değerli kabul edilir. Toplumdaki bütün grupların sosyo-ekonomik ilerleyişini sağlamak için ekstra çabalara ihtiyaç vardır. Bunun için her kesimden insana iyi bir eğitim ve iş imkanı sağlanmalıdır. Bunları gerçekleştirebilmenin başlıca yolu dili bilmektir. Sp.a partisi insanların Flamanca'yı öğrenmesini teşvik etmekte ve bunun için imkanları çoğaltmak istemektedir. Sağlıklı

²⁰ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s.214

²¹ Jimmy Koppen age s.214

²² <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>, 11.4.14

ortak bir yurttaşlığın oluşması için ayrımcılıkla, ırkçılıkla daha sert mücadele edilmeli, böylelikle birçok yeteneğin kaybolmasının da önüne geçilmelidir.²³

Göçmen Politikası

Sp.a partisi Belçika'da yaşamaya gelenlere göçmen gözüyle değil, ülkenin bütün haklarına ve sorumluluklarına sahip vatandaş gözüyle bakıyor. Gelen göçmenlerin çoğunluğu genç olmasına rağmen eğitim alanında olsun iş alanında olsun kendilerine bir yer edinemediklerinden dolayı yoksunluk içerisinde yaşıyorlar. Sp.a bu insanların topluma kazandırılmasıyla ülkenin sosyo-ekonomik alanda kazançlı çıkacağını söylemektedir. Üstelik topluma katkı sağlamayan bireyler kaybedilmiş kabiliyetler olarak görmektedir. Ayrıca göç ile gelenler işyerleri kurup iş sahasındaki eksiklikleri tamamlayabilirler.

Bulduğumuz toplumda birlikte, aynı çevrede yaşıyor ve aynı toplu taşıma aracını kullanıyoruz. Farklı etnik kökenden gelen insanlar beraber aynı iş yerinde çalıştıkları, aynı sıralarda okudukları zaman birbirlerini tanıma imkanı buluyorlar. Bu insanların birbirlerine olan güvenini ve dayanışmayı doğurur. Sp.a partisi bu dayanışmayı bozacak etkenleri araştırır ve bunların ortadan kaldırılması için mücadele edilmesi gerektiğini söyler²⁴. Bu çözümleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Toplum içerisinde her kesimden insanın aynı hak ve sorumluluğa sahip olduğu duygusu verilmelidir. Mesela, gece gürültü yapmak veya trafik kurallarına aykırı davranmak gibi hareketler karşısındakimse kökeni sebebiyle ayırt edilemez. Hukuk karşısında herkes eşittir²⁵.
- Toplum içerisinde insanların kişiliklerine saygı duyulmalıdır. Birbirine karşı saygı duymasını bilmeyen bir toplumda isteğe dayalı bir dayanışmadan bahsedilemez. İfade özgürlüğü adı altında toplumdankimse dışlanamaz veya nefret ve kin söylemlerinde bulunamaz. Bundan dolayı sosyal demokratlar, ırkçılık, islamafobi, antisemitizm veya eşcinsellere karşı yapılan her türlü

²³ <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>

²⁴ <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>, 11.4.14

²⁵ <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>, 11.4.14

nefret söylemlerinin insanların birbirine olan saygısını yitirmeye yol açtığından bunlarla mücadele edilmesi gerektiğini söylemektedir.²⁶

Aile Birleşimi Politikası

Sp.a bir insanın istediği kişiyle evlenmesi ve yuva kurmasını, insanın temel haklarından biri olarak kabul etmektedir ve bu özgürlüğü desteklemektedir. Fakat aile birleşimi adı altında yapılan sahte evlilikler yoluyla ülkeye gelmeye çalışanlarında önü kesilmelidir. Sp.a aile birleşimi ile gelen kişinin bu evliliği kendi iradesiyle isteyecek olgunlukta yani 21 yaşından küçük olmamasını isteyen yasayı desteklemiş partilerden bir tanesidir.²⁷

3.3. GROEN = YEŞİL

Muhafazakarlar, liberaller ve sosyalistlerden oluşan Avrupa'nın geleneksel siyasi hayatına 1960 ve 70 yıllarda yeni sosyal akımlar eklendi. Özgürlük eylemcileri, sivil toplum kuruluşları, küreselciler, insan hakları eylemcileri, eşit hak savunucuları 'Anders Gaan Leven' (Agalev) yani 'Farklı Yaşamak' adı altında toplumsal bir hareket kurdu. Kuruluşunda siyasi bir amaç gütmeyen ve kendi üyelerine yönelik aktiviteler düzenleyen bu hareket kısa bir süre sonra 1979 yılında 'Agalev' adında bir parti kurarak ülkenin siyasi hayatına katıldı²⁸. Politik bir parti olarak Agalev'in bazı zorlukları vardı. Öncelikle, parti üyeleri diğer partilere nazara daha az sayıdaydı ve takipçileri genelde ikinci dünya savaşından sonra doğmuş yüksek diplomalıklarıydı, yani Agalev kitleye hitap eden bir parti değildi. Bunun yanında parti toplumsal bir hareketten devşirildiği için organizasyonunda ve çalışmasında sıkıntılar vardı. Siyasi tecrübelerle sahip politikacıların katılmasıyla birlikte parti kendini topladı²⁹.

²⁶ <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>, 11.4.14

²⁷ <http://blogimages.bloggen.be/gaUCHO/attach/189503.pdf>, 11.4.14

²⁸ http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#oprichting (28.4.14)

²⁹ Jimmy Koppen 'Belgische politiek voor Dummies' s. 216

Kuruluşunun ilk yirmi yılında azınlıkların partisi olmaya devam etti. Parti 1999 yılında Federal, Flaman ve Brüksel bölgesi ile Avrupa seçimlerinde siyasi hayatının doruk noktasına ulaşır. Seçimler sonucunda Parti Federal ve Flaman hükümetinde benzeri yetkilere sahip olur. Bunlar arasında: çevre, halk sağlığı, hayvanların korunması, refah, kalkınma ve ziraat vardır³⁰. Bir sonra ki, 2003 seçimlerinde parti ciddi bir düşüş yaşar ve parti hem millet meclisinde hem senatoda bütün koltuklarını kaybeder ve acil olarak seçimlerin hemen arkasından reform kararı alır. Yapılan yenilikleri görünür kılma adına, diğer Avrupa ülkelerinde de benzeri olan ‘Groen!’ yani ‘Yeşil!’ adını alır. Bu yenilik partiyi tekrar senatoya ve millet meclisine taşır³¹.

3.3.1. Groen Partisinin Temel İlkeleri

Yeşil parti, Flaman bölgesinin ekolojik partisidir. Bu sebepten kaygıları ve aldığı kararlar sadece Belçika’yı ilgilendirmeyip ülke sınırlarını da aşmaktadır. Flaman ve Valon tartışmalarıyla ilgilenmeyen nadir partilerden biri olan Yeşil partisi sınırlara ehemmiyet vermemektedir. Sadece insan ve doğa arasındaki sınırın önemi üzerinde durmaktadır. Çevre sorunlarına ve buna bağlı olarak insanın yaşam kalitesinin artması için çalışmaktadır³².

Yeşil partisini temel ilkelerinin merkezinde ‘ekoloji’ ve ‘uzun vadeli kalkınma’ vardır. Bunun yanında diğer partiler gibi Yeşil partisi de ‘istihdam politikasına’ önem vermektedir. Burada vurgu farklı olarak ‘yeşil’ mesleklerin geliştirilmesinde yatmaktadır³³. Partinin diğer temel ilke ve hedeflerini şu şekilde verebiliriz:

- Yoksullukla mücadele
- ‘Yeşil’ vergilendirme: mesela sektörlerkirliliğe yol açtıkları ölçüde ağır vergilendirilirler

³⁰ http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#regeren, 29.4.14

³¹ http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#groen, 29.4.14

³² <http://www.agalev.be/uploads/docs/standpunten/standpunt-algemeen.pdf>, 30.4.14

³³ Jimmy Koppen ‘Belgische Politiek voor Dummies’ s. 217

- Mevcut olan sosyal güvenlik kurumunun güçlendirilmesi
- Güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapmak
- Toplu taşıma araçlarına daha fazla yatırım yapmak
- Hükümet tarafından ibadethanelere yapılan mali yardımın gözden geçirilmesi³⁴ (uygulandığı zaman Katoliklerin aleyhine, diğer dinlerin lehine olacak bir karar)

3.3.2. Entegrasyon ve Çeşitlilik Politikaları

Entegrasyon Politikaları

Yeşil partisi aile birleşimi için yapılan göçün yollarının yasallaşmasını ve kolaylaştırılmasını istiyor. İşgücü göçünün, hem geldikleri ülkenin hem misafiri oldukları ülkenin ihtiyacını karşılamak adına daha iyi organize edilmesi gerektiğinden bahsediyor³⁵.

Yeşil partisinin milletvekili Meyrem Almacı ile yaptığımız röportajda kendisi entegrasyon probleminin çift taraflı olduğunu, sürekli gelen göçmenlerin kendilerini topluma ayak uydurmakla yükümlü tutulduklarını ama buna rağmen toplumda eşit haklara sahip olamadıklarına dikkat çekiyor. Üstelik Belçika'da doğmuş, büyümüş ve üniversite mezunu bir gencin, iş ararken etnik kökeninden dolayı hala sıkıntılar yaşadığını söylüyor. Flaman toplumunun elli yıl önceki toplum olmadığını ve olamayacağını belirtiyor. Kendisinin de ikamet ettiği Anvers şehrinde 179 etnik kökenden insanın yaşadığını ve Flaman toplumunun sadece onların kendi değerlerine uymalarını istemesi dışında kendilerinin de bu çeşitliğe adapte olması gerektiğini söylüyor. Almacı artık çeşitlilikten değil 'süper çeşitlilikten' bahsediliyor demektedir³⁶.

³⁴ Jimmy Koppen a.g.e s. 217

³⁵ <http://www.groen.be/standpunten/migratie-en-asiel>, 30.4.14

³⁶ Meyrem Almacı ile röportaj, Brüksel, federal parlamento, 27.2.14

Çeşitlilik Politikaları

Yeşil partisi Flaman toplumun süper çeşitli bir toplum olduğunu ve bunun artık geri döndürülemez olduğunu belirtiyor. Farklılıklara ve herkesin kendikişiliğine saygı duyarak insanların harmoni içinde yaşabileceklerini ve her zaman kolay olmasa da bu farklılığın toplumu renklendireceğini telkin ediyor. Toplumu oluşturan insanların ülkenin refah seviyesinin yükseltilmesinde, huzurun korunmasında eşit haklara ve sorumluluğa sahip olmasını bunun insanlığın en temel hakkı olduğunu savunuyor.³⁷

Yeşil partisi çokkültürlü toplum ile alakalı problemlerin ya çok büyütüldüğünü ya da görmezden gelinerek paspas altına atıldığını söylemektedir. Yönetim bu toplulukların saygı içerisinde birlikte yaşamasını sağlamalı ayrıca kutuplaştırmaya neden olan ‘yerli’ ve ‘yabancı’ ayrımına son verilmelidir³⁸. Parti, etnik köken ayrımı yapmadan herkese aynı hakların verilmesini, buna mani olacak ırkçılığın ve ayrımcılığın da önüne geçilmesini istemektedir. Kadınlar, özürlü insanlar ve yabancı bir isme sahip olanlar çalışmak istediklerinde kendilerine daha zor iş bulabilmektedirler. Özellikle büyük şehirlerde iş bulamayan birçok genç bulunmaktadır. Parti bu durumun toplum için bir saatli bomba olduğunu ve bir nesil gencin öylesine kaybolmasına izin verilmemesi gerektiğini dile getiriyor³⁹.

3.4. CHRİSTEN DEMOCRATEN & VLAAMS (CD&V) = FLAMAN HİRİSTİYAN DEMOKRATLAR

Belçika'nın kuruluşundan sonra toplumun siyasi parti algısı, Hıristiyan dünya görüşü ile siyaset yapan ve bunu savunan politikacılardan oluşan, adının ise ‘Katolik Parti’ olarak kabul edildiği siyasi bir gruptu. Modern anlamda anladığımız siyasi bir partiden ancak ikinci dünya savaşı sonrasında bahsedebiliyoruz. Christelijke

³⁷ <http://www.groen.be/standpunten/diverse-samenleving>, 30.4.14

³⁸ Belçika’da genel olarak halen yerli Belçikalılara ‘autochtoon’ yabancı kökenli Belçikalılara ‘allochtoon’ denir. Belçika’da doğmuş ve büyümüş fakat farklı bir etnik kökenden geliyorsanız bu sizi yine ‘yabancı’ anlamında autochtoon yapar.

³⁹ <http://www.groen.be/standpunten/diverse-samenleving>, 30.4.14

Volkspartij (CVP) yani ‘Hıristiyan Halk Partisi’ 1945 yılında kurulduğunda⁴⁰ üniter bir parti iken ‘Leuven – Vlaams’ (Leuven – Flaman)⁴¹ olayı sebebiyle 1960’lı yılların sonunda parti Flaman ve Valon bölgesi olmak üzere ikiye ayrıldı.⁴²

Parti programında parti kendisini ‘tarikat ve mezhepten bağımsız Hıristiyan Demokrat’ olarak tanımlayarak hem inananlara hem de inancı olmayanlara kapısını açıyor ve çıkış noktalarını ‘Personalisme’e (kişiselcilik) dayandığını, bu şekilde insanın, bütün ekonomik çıkarların üstünde olduğunu göstermektedir. Böylece CVP, kendini serbest ekonomi ve sermayeyi savunan liberalizm ile ekonomi ve sermayenin devlet tekelinde olması gerektiğini savunan sosyalizm arasına koymuş oldu.⁴³

İkinci dünya savaşı sonrasında 1946 yılının şubat ayında yapılan seçimde büyük bir başarı gösteren CVP halkın çoğunluğunun oyunu almış ve kısa dönemler dışında 1999 yılına kadar Başbakanlığı elinde tutmayı başarmıştı. 1979, 1980, 1990 ve devam eden yıllarda yapılan seçimlerin hepsinde parti ülkenin en büyük partisi olmaya devam etti fakat ardından oy oranlarında gitgide bir düşüş yaşanmaya başlandı. Hatta 1999 seçimlerinde muhalefet parti statüsüne düşerek Federal ve Flaman yönetimlerinde görev alamadı.⁴⁴ Bu süreç 2001 yılında partinin isim değişikliğine giderek yeni bir imaj takınmasının önünü açmış ve günümüzde de halen kullanıldığı gibi ‘Christen Democratisch & Vlaams’ (CD&V) yani ‘Flaman Hıristiyan Demokratlar’ adını kullanmaya başlamıştır.⁴⁵ Bütün Flaman partilerinde de az çok olduğu gibi Hıristiyan Demokratlarda ‘Flaman’ vurgusu öne çıkartılmıştır. Hatta CD&V, Flamancılığa en çok vurguyu yapan ve Flaman bölgesinin Belçika devletinden ayrılıp müstakil bir devlet olmasını amaçlayan N-VA (Nieuw Vlaams Alliantie = Yeni Flaman İttifakı) partisiyle ittifak oluşturarak 2004 seçimlerine

⁴⁰ <http://www.cdenv.be/onze-partij/geschiedenis-0>

⁴¹ 1962 yılında getirilen bir yasaya göre bir şehirde Fransızca-Flamanca konuşanların çoğunluğuna göre şehrin aidiyeti de o dili konuşan bölgeye veriliyordu. Çoğunluğunun Fransızca konuştuğu şehirler Valon bölgesine, çoğunluğunun Flamanca konuştuğu şehirler ise Flaman bölgesine bağlanıyor. Bu yasaya göre, köklü katolik üniversitesine sahip olan Leuven şehri Valon bölgesine bağlandı. 1967 yılında Flaman öğrenciler ve piskoposlar Leuven şehrinin Flaman bölgesine bağlanması için gösteriler düzenlediler. 1968 yılında Leuven şehri Flaman bölgesine resmen katıldı. Üniversitenin Fransızca eğitim veren kısmı Leuven’de daha fazla kalamadı. Bunun için Valon bölgesinde yeni bir arazi üzerine ‘Université catholique de Louvain’ kuruldu.

⁴² Jimmy Koppen ‘Belgische Politiek voor Dummies’ s. 218

⁴³ Jimmy Koppen a.g.e s. 218

⁴⁴ Jimmy Koppen a.g.e s. 219

⁴⁵ <http://www.cdenv.be/onze-partij/geschiedenis-0>

girmiştir. Böylece beş yıl aradan sonra CD&V tekrar iktidara girmeye başarırken N-VA ile ittifakları 2008 yılında son bulmuştur.

3.4.1. CD&V'nin Temel İlkeleri

CD&V, öncüsü olan CVP'nin aksine toplumun belli bir kesimine hitap eden muhafazakâr bir parti olmayıp geniş bir halk partisidir. Parti başkanı Wouter Beke partisi hakkında 'Hıristiyan bir parti olmamızın nedeni bu kültürün bize getirdiği değerlere sahip çıkmamızdır. Bu değerlere önem veren herkese kapımız açıktır. Zaten bu sebepten partimiz içerisinde Müslüman milletvekilleri olduğu gibi ateist milletvekilleri de bulunmaktadır ve hepsi bu değerlere önem veren insanlar' diyor⁴⁶.

Zaman içerisinde Hıristiyan demokratların parti programlarında belli değişiklikler yapılmış olsa da 'insan merkezîyetçiliği' her zaman esas olarak alınmıştır. Hıristiyan demokratlarda 'insan' birey anlamında kullanılmayıp toplum kastedilmiştir⁴⁷. Özetle CD&V'nin savunduğu temel ilkeler ve hedefler şunlardır:

- Aile ve ev gibi geleneksel değerlere önem
- Uzun vadeli iklim politikası
- Kaliteli iş olanakları
- Hastane, sağlık hizmetleri, okullar ve dernekler gibi benzeri kurumlarda insanlara seçme özgürlüğü tanımak
- Toplu taşıma araçlarına daha çok yatırım yapmak⁴⁸
-

3.4.2. Çokkültürlülük ve Entegrasyon Politikaları

Çokkültürlülük Politikaları

CD&V çokkültürlü bir toplum yapısının kaçınılmaz olduğunu söylüyor. En azından Belçika ve Avrupa için durum bu. Avrupa'nın başkenti olarak gösterilen

⁴⁶ Wouter Beke ile röportaj, Leopoldsburg belediye binası, 14.2.14

⁴⁷ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s. 220

⁴⁸ Jimmy koppen a.g.e s. 221

Brüksel’de yaşayanların yarısından fazlası farklı bir kökenden⁴⁹ olup Brüksel nüfusunun %25-30’unu Müslümanlar oluşturuyor. Bu anlamda Avrupa’da nüfus yoğunluğu bakımından en yoğun Müslüman nüfusa sahip şehirlerden bir tanesidir. Parti bu gerçeği diğer bazı siyasi partiler gibi görmezden gelmek istemediğini dile getiriyor.

Bunun yanında Wouter Beke ‘çok kültürcü elitlerin öne sürdüğü gibi global bir köy halini alan dünya ve bireylerinin bir yanılısama olduğunu gördük’ diyor⁵⁰. Beke ‘Özellikle Berlin duvarının yıkılması, 11 eylül olaylarının doğu - batı, kuzey - güney arasındaki büyük farklılıkları meydana çıkardığını iddia ediyor. Toplum içerisindeki farklılıkların tehdit oluşturabileceğini gördü insanlar. Bu farklılıklar bazen tehditkar olabilir ama toplumu renklendiren de bunlardır. İnsanları geçmişlerinden, kendikimliklerinden koparamazsınız ama herkes toplum içerisinde belli temel kurallara, insan hakları evrensel beyanname gibi, uyararak bu farklılıkları olumlu bir yaşam tarzına çevirebilir.’ diyor⁵¹.

Entegrasyon Politikaları

Hıristiyan demokratlar kendi dünya görüşlerini ‘insancıl, katı ama adil’ olarak tanımladıkları gibi entegrasyon konusuna da bu perspektiften bakıyorlar. Entegrasyon kendiliğinden oluşmaz ancak karşılıklı oluşur. Göçmenler Belçika’ya yerleşmeye hak kazandıktan sonra entegre olup topluma katılmalı ve katkı sağlamalıdır. CD&V’ye göre göçmenlerin bunu başarabilmesi için öncelikle dil öğrenmeleri, entegrasyon derslerini almaları ve demokrasi, devlet vekilise ayrımı, hukukun üstünlüğü, temel özgürlüklere saygı, erkek kadın eşitliği gibi ortak değerlere saygı duymalıdır. Bunun sonucu olarak Belçikalı olmaya hak kazanmaları gerekiyor⁵². Çok kültürlü bir toplum içerisinde herkes bu normlara ve değerlere sahip çıktığında çok kültürlü ve çeşitli bir toplum yapısından söz edilebilir⁵³.

⁴⁹ <http://issuu.com/cdenv/docs/ampersand-thuis-voor-iedereen/6>

⁵⁰ Wouter Beke ‘Het moedige miden voor het versterken van mensen’ s 33

⁵¹ Wouter Beke ile röportaj, Leopolsburg belediye binasında, 14.2.14

⁵² <http://issuu.com/cdenv/docs/ampersand-thuis-voor-iedereen/6>, 19.4.2014

⁵³ Wouter Beke ‘Het moedige miden voor het versterken van mensen’ s.31

Partinin, kabul görmesini isteyeceği norm ve değerlerden de anlaşılacağı üzere, entegrasyon politikalarının muhatap kitlesi olarak erkek egemen doğu kültürleri ve özelde Müslümanlar kastedilmektedir.

CD&V partisi entegrasyonun asimilasyon olmadığını ve farklı kökenli insanların kimliklerini muhafaza etmeleri gerektiğini, bunun yanında Belçika devletinin sunduğu hakları ve beraberinde getirdiği sorumlulukları paylaşarak entegrasyona dahil olmaları gerektiğinin söylüyor. 2014 yılı itibarıyla Türkiye ve Fas'la yapılan anlaşmalar sonucunda işçi göçlerinin 50. yılı kutlanmaktadır. Hıristiyan demokratlar 50 yıldır bu topraklarda yaşayan insanlara artık misafir işçi gözüyle değil vatandaş gözüyle bakmaktadır. Ülkeye gelenlerin burayı kendi yuvaları olarak benimsemelerini istemektedir. Yeni Flamanların, entegrasyonu bir zorunluluk olarak değil de bir hak olarak görmelerini önemsiyorlar⁵⁴.

3.5. OPEN VLAAMSE LIBERALEN EN DEMOCRATEN (=Open VLD) = AÇIK FLAMAN LIBERALLER VE DEMOKRATLAR

Liberaller Belçika'nın en eski partisidir. Resmi olarak partinin geçmişi 1846 yılına dayanırken fikri tarihi 18. yüzyıla kadar uzanır. Liberal, dogmatikğin karşıtı olan 'özgürlük' anlamında kullanılır. Tarih içerisinde liberallerin en büyük muhalifi Katolikkilise olmuştur. 19. Yüzyıl içerisinde Belçika'nın siyasi yönetimi liberaller ve Katolikler arasında el değiştirmiştir. Bu yüzyıl içerisinde 'sağ' dendiğinde Katolikler, 'sol' dendiğinde sosyalistler değil liberaller anlaşılırdı⁵⁵.

1846 ve 1900 yılları arasında liberal parti 28 yıl süresince Belçika'yı yöneten parti oldu. Bu süre zarfında liberallerin ajandasında Katolikkilisesinin etkisini ve gücünü azaltmak ve devlet ve din ayırımının hırslı savunuculuğu vardı⁵⁶.

Günümüz anlamında bir siyasi partiden bahsetmek için birçok parti yapılanmasından sonra 1961 yılını beklememiz gerekir. 1961 yılında 'Partij Voor

⁵⁴ <http://issuu.com/cdenv/docs/ampersand-thuis-voor-iedereen/6>, 19.4.14

⁵⁵ Jimmy Koppen 'Belgische politiek voor Dummies' s. 222

⁵⁶ <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=21766>, 20.4.14

Vrijheid en Vooruitgang / Parti de la Liberté et du Progrés' yani 'Özgürlük ve İlerleme Partisi' (PVV / PLP) kurulur. Kendini yenileyen liberal parti, kiliseye karşıt imajını değiştirerek muhatap olarak kendisini artık inançlılar sınıfına da açar. Flaman – Valon bölgelerinin ayrışmasının belirginleşmesiyle birlikte 1972 yılında PVV ve PLP birbirinden ayrılır⁵⁷. Partiye bağımsız, sosyalist ve demokratik milliyetçi kökenli milletvekillerinin katılmasıyla birlikte 1992 yılında parti yeni ilkelerini isim değişikliğiyle birlikte beyan eder ve parti siyasi hayatına artık 'Vlaamse Liberalen en Democraten' yani 'Flaman Liberaller ve Demokratlar' olarak devam eder. Açıklanan yeni ilkeleriyle vatandaş ve politika arasında köprü vazifesi görmeyi, vatandaşa daha fazla söz hakkı tanıyıp devlete ikincil bir rol vermeyi amaçlar. Parti programına göçmenlerin entegrasyonu, çoğulculuk ve hoşgörü gibi konular eklenir⁵⁸.

1999 yılı seçimlerinde parti oyların çoğunluğunu alarak Flaman bölgesinin en büyük partisi olur. 2002 yılında parti programına globalleşme ve çokkültürlü toplum gibi temalar eklenir. 2004 yılında parti 'Vivant' (Voor Individuele Vrijheid en Arbeid in een Nieuwe Toekomst = Yeni Bir Gelecektekişisel Özgürlük ve İş) adında küçük bir partiyle ittifak kurarak 'Open VLD' adı altında 2007 Federal seçimlerine katılır. Yeni kurulan partinin vizyonu 'açık toplum' olarak ilan edilir. Bundan sonra Open VLD, korku yüzünden uyuşmuş bir toplumun aksine zorlukların üstesinden gelen ve yenilik isteyen açık bir toplumun savunucusu olur⁵⁹.

3.5.1. Open VLD Partisinin Temel İlkeleri

Open VLD partisinin temel ilke ve hedeflerini özetle şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hükümetin koordinasyon işlevi vardır vekişisel özgürlükleri kısıtlayamaz
- Katı milliyetçilik ve ırkçılık yerine 'pozitif bireycilik'
- Sosyal güvenliğin korunmasına devam ama ihtiyaçlara göre adapte edilmeli

⁵⁷ <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=21766>, 20.4.14

⁵⁸ Jimmy Koppen 'Belgische politiek voor dummies' s. 223

Ayrıca bkz. <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=21766>, 20.4.14

⁵⁹ Jimmy Koppen ae s. 224

Ayrıca bkz. <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=2176>, 20.4.14

- Devlet reformları, protokol bir kraliyet ile konfederal Belçika'nın oluşmasına yol açmalı
- Yönetmeliklerin sadeleştirilmesi
- Vergilerin azaltılması
- Sıkı iltica ve entegrasyon politikaları⁶⁰

3.5.2. Çokkültürlülük ve Entegrasyon Politikaları

Çokkültürlülük Politikaları

'Bütün insanlar eşittir ama aynı değildir' sloganıyla liberaller her insanın farklı olma hakkını savunur ve bu farklılığın kişisel özgürlüğünü kısıtlamayacağını söyler. Çokkültürlü bir toplum açık ve özgür bir toplumdur. Zenginleştiricidir ama sınırları vardır. Bu sınırlar bazı değerlere uyularak ve saygı duyularak oluşur. Özgür bireyler olarak yaşamamızı sağlayan değerlere, bütün insanların eşitliği (kadın, erkek, eşcinsel, beyaz, siyah,..), hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü ve devlet ayrımı gibi değerlere saygı duyulmalıdır⁶¹.

Eski işleri bakanı ve halen Flaman Parlamentosunda görev yapan Marino Keulen partisinin çokkültürlü toplum hakkındaki görüşlerini şu şekilde anlatıyor 'Göçmenler ile birlikte toplumumuz çokkültürlü ve etnik bir toplum yapısına dönüştü. Toplum ve devlet olarak bunu zenginlik olarak görmeliyiz ve bunu lehimize kullanmalıyız. Mesela, uluslararası ticaret alanında ekonomisi ihracat üzerine kurulu Belçika devleti için bu bir avantajdır. Bazı araştırmalara göre göçmenler yerli Belçikalılara göre daha girişimci. Bu şekilde ekonomimizin canlanmasına yardımcı olabilirler.' Bunun için Open VLD Avrupa seviyesinde organize edilmiş ekonomik göçün savunucusudur⁶². Konuşmasının devamında Keulen çokkültürü toplumun avantajlarının yanında toplumda bazı sürtüşmelere ve farklı gruplar arasında anlaşmazlıklara yol açtığını da görmemezlikten gelmememizi söylüyor. Toplum içerisinde ırkçılık ve yabancı düşmanlığının varlığı hem yerliler hem yeni gelenler

⁶⁰ Jimmy Koppen a.g.e. s. 224-225

⁶¹ <http://www.openvld.be/?type=themas&id=91>, 21.4.14

⁶² http://issuu.com/openvld/docs/brochure_012014_mail, 21.4.14

arasında inkar edilemez olduğunu belirtiyor. Yeni gelenlerin Batı medeniyetinin bazı değerlerine uymada ve saygı göstermede yetersiz oldukları ve bunun sonucu olarak toplumda kargaşaya neden olduklarını belirtiyor⁶³.

Entegrasyon Politikaları

Open VLD Belçika'nın liberal partisidir. Bütün siyasi anlayışında geçerliliğini koruyan liberalizm, entegrasyon politikaları için de geçerliliğini koruyor. Devlet insana ne yapması ve neye inanması gerektiğini söyleyemez. Bunun yerine insana özgürce hareket edebileceği ve insanın kendi istekleri yönünde kendini geliştirebileceği bir alan sunması gerekir. Parti, liberalizmin bu ilkelerinin toplum içerisindeki azınlıklara ve yeni gelenler için de geçerli olduğunu söylemektedir. Parti yeni gelenlerin kültürlerini, tarihi alt yapılarını ve kimliklerini kendi değerleri ile çatışmadığı sürece kabul edip saygı duyduklarını ifade etmektedir⁶⁴.

Marino Keulen, 2004 – 2009 yılları arasında entegrasyondan sorumlu Flaman bakanı olarak yeni gelen göçmenler için entegrasyon sürecini zorunlu kılmıştı. Keulen 'benim dönemimde entegrasyon derslerinin içeriğini yeniledik. Bu süreç içerisinde göçmenlere çokkültürlü bir toplum içerisinde yaşamının kurallarını vermeyi amaçladık. Bunun yanında yeni gelenlerin iş, okul veya kültür hayatına katılabilmeleri için yol gösterdik. Böylelikle göçmenlerin topluma daha bilinçli ve özgür bir katılım sağlamalarını gerçekleştirdik.'⁶⁵

Parti dil öğreniminin önemini de vurgulamaktadır. Türkiye ve Fas'tan 50 yıl önce yapılan işçi göçünde devlet gelen işçileri misafir olarak yani geri dönecekleri gözüyle baktığı için bu insanların topluma katılımı için çalışmalarda bulunmamıştır. Bu sebepten ilk nesil Türk ve Faslılar arasında Flamanca konuşanların sayısı çok azdır. Dil bilmedikleri için topluma katılmayıp kendi aralarında kapalı bir grup halinde yaşamışlardır. Şimdi emeklilik dönemlerinde olan bu insanlar sağlık sektöründe faydalanmak istediklerinde dil problemiyle karşılaşmaktadırlar. Sağlık sektöründe azınlıkların yaşadıkları sıkıntılar belli oranda

⁶³ Marino Keulen ile yapılan röportaj, 25.2.14

⁶⁴ <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=21767#migranten>, 21.4.14

⁶⁵ Marino Keulen ile yapılan röportaj, 25.2.14

yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Bu çalışmalara göre, yüksek doğum oranına sahip azınlık grup içerisinde, hamilelik ve doğum gibi sebeplerden dolayı sıkıntının çoğunu kadınlar çekmiştir⁶⁶. Şu anda yaşanan bu problemlerin nedenini parti, 60'lı yıllarda yürütülen hatalı devlet politikasına bağlamakta ve sorumlusunun da devlet olduğunu iddia etmektedir.

3.6. NIEUW – VLAAMS ALLIANTIE (N-VA) = YENİ FLAMAN İTTİFAKI

Belçika siyasi hayatına 2001 yılında katılan parti son dönemlerde Flaman bölgesinin en güçlü partilerindendir. 1954 yılında kurulan Volksunie (VU) yani 'Halkın birliği' partisi 2001 yılında kapatılma aşamasına geldi. Parti üyelerinden bazıları radikal bir değişim isterken bazı üyeler partinin birliğini korumak istiyordu. Parti içerisinde yapılan oylamada 'Flaman milliyetçiler' çoğunluk oyu olarak siyasi hayatlarına 'Nieuw-Vlaams Alliantie' yani 'Yeni Flaman İttifakı' ismini alarak devam ettiler.⁶⁷ Uzun bir geçmişi olan bu genç partinin kökleri 'demokratik Flaman milliyetçiliğe' dayanmaktadır.⁶⁸ Zaten parti kuruluşunda yayınladıkları manifesto da partikimliğini 'Flaman milliyetçi' olarak tanımlarken öncelikli amacının Avrupa Birliğine bağlı bağımsız Flaman devleti kurmak olduğunu ilan eder.⁶⁹

Parti, 2004 yılında Flaman bölgesi, Brüksel başkent bölgesi ve Federal seçimleri için CD&V (Flaman Hıristiyan Demokratları) ile ittifak oluşturarak %26,1 oy oranıyla ilk gerçek başarılarını elde eder. Bu seçimlerde CD&V ile Flaman bölgesinde başı çekerler. Seçimlerde alınan zafer parti Başkanı Geert Bourgeois'ı Flaman bakanı yaparken boşalan parti başkanlığı koltuğuna halen parti başkanı olan ve adından çokça söz ettiren 'Bart De Wever' gelir. CD&V ile ittifakları 2008 yılında son bulur. Zaten bu aşamadan sonra N-VA siyasi hayatına yalnız devam

⁶⁶ Lieve, Lecluyse ve Herman Baert, Hulpverlening en Gezondheids promotie met Turkse Migranten, Brussel: Koning Boudewijnstichting, 1988

⁶⁷ Jimmy Koppen ' Belgische Politiek voor Dummies' s. 225

⁶⁸ <http://www.n-va.be/over-n-va/geschiedenis>

⁶⁹ <http://www.n-va.be/over-n-va/geschiedenis>

edecek kadar güç kazanır ve 2010 yılı Federal seçimlerinde seçmenlerden aldığı oy oranları ile CD&V partisini geçerek Flaman bölgesinin en güçlü partisi olur.⁷⁰

Partinin çok kısa bir süre (yaklaşık on yıl) içerisinde hızla büyümesi ve oy oranlarının %1-2 den yaklaşık %30 gelmesi dikkat çekicidir. Partinin büyük başarı göstermesinde 2004 yılında parti başkanlığına gelen ‘Bart De Wever’in olduğu söylenir. Diğer yandan sağcı partilerin birbiriyle çatıştığı bir dönemde insanlar için alternatif sağ bir parti olarak ortaya çıkmıştır. Sağ görüşteki insanlar bu yeni partiye yönelmiş. Üstelik ırkçılık damgası yemeden ‘Flaman milliyetçisiyim’ deme olanağı tanımıştır.⁷¹ Aşırı sağ olarak bilinen ‘Vlaams Belang’ partisi ‘İslam düşmanlığı’ ile öne çıkan bir parti olduğu için hem parti üyeleri hem savunucular ırkçılıkla suçlanır.

3.6.1. N-VA Partisinin Temel İlkeleri

Parti tüzüğünde de belirtildiği gibi N-VA’nın en önemli temel ilkesi Flaman bölgesinin Avrupa Birliğine bağlı ulus devlet olması için çalışmaktır. Parti bu bağımsızlığı devrim yoluyla veya herhangi ani bir çıkışla elde etmek yerine yavaş yavaş ve demokratik yollarla elde etmeye çalışmaktadır. Bu sebeple Flaman milliyetçiliğini demokratik ve iyi bir yönetim biçimiyle bağdaştırıp ‘İnsancıl milliyetçilik’ olarak tanımlamaktadırlar.⁷² Bu insancıl milliyetçiliği kapsayan temel ilke ve hedefler arasında şunları sayabiliriz:

- Cumhuriyetçilik
- Uyuşturucu politikasını katı bir şekilde ele almak
- İşsizlik yardımı ve erken emeklilik reformu
- Yasama organının güçlendirilmesi
- Fırsat eşitliği politikası: dil ve etnik azınlıklar için istisna göstermeksizin⁷³

⁷⁰ Jimmy Koppen age s. 256

⁷¹ Jimmy Koppen age s. 256

⁷² Jimmy Koppen ‘Belgische politiek voor Dummies’ s. 227

⁷³ Jimmy Koppen ag s. 227

3.6.2. Parti Programında Toplumda Göç, İltica, Entegrasyon ve Çeşitlilik Politikaları

Göç Politikası

N-VA göç politikasını pozitif ve pasif olmak üzere ikiye ayırırken kendisinin pozitif göç politikasını desteklediğini söylemektedir. İşgücü ve bilgi göçü yapan işçiler ve öğrenciler pozitif göç kapsamındadırlar çünkü topluma aktif olarak katkı sağlamaktadırlar.⁷⁴

Belçika'ya gelen göçmenlerin çoğu ise pasif göç yoluyla gelmektedir. Bunlar iltica etmek isteyenler ve aile birleşmesi sebebiyle gelenlerdir. Bu yolla gelenlerin çoğu işsizlikle yüzleşmektedir ve aktif – pasif göç dengesini bozmaktadırlar. N-VA bu dengenin sağlanması gerektiğini söylemekte ve bunun için bazı düzenlemelere gidilmesini istemektedir.⁷⁵

Aile birleşimi 2011 yılında N-VA partisinin de desteğiyle yasal düzenlemeler sonunda sıkı denetim altına alındı. Bunun yanında 2013 yılbaşından itibaren Belçika vatandaşlığına geçme hakkı eskisine nazaran zorlaştırıldı.

İltica Politikası

İrk, inanç, milliyet, cinsel yönelim ve siyasi nedenlerden dolayı ülkesinden kaçıp Belçika'ya sığınmak isteyen mülteciler için güvenli bir liman sağlamayı vaat ediyor parti. İltica başvurularının birçoğunun ekonomik nedenlerden olduğunu ve bunlar sebebiyle siyasi mültecinin devlet tarafından kabul edilmesi için gereğinden fazla beklemek zorunda kaldığını belirtiyor.⁷⁶

Entegrasyon Politikası

Yasal olarak Belçika'da kalma hakkına sahip olankişiye, topluma katılması ve bir parçası olması için bütün imkanlar sağlanmalıdır. Bukişinin topluma gerçek anlamda entegre olabilmesi için başlıca şart Flamancayı konuşabiliyor olması gerek.

⁷⁴ <http://www.n-va.be/standpunten/migratie>

⁷⁵ <http://www.n-va.be/standpunten/migratie>

⁷⁶ <http://www.n-va.be/standpunten/asiel>

N-VA ülkeye yeni gelenlerin kimliklerini ve inançlarını sınır kapısında bırakıp gelmelerini istemiyor fakat Belçika yasalarını, kültürünü, toplumun temel kurallarını öğrenip bunlara saygı göstermesi ve ona göre yaşaması bu kişinin topluma entegrasyonunu kolaylaştıracağını ifade ediyor. Kim bu beklentileri yerine getirir ise kökeninden dolayı veyahut ten renginden dolayı dışlanamaz.⁷⁷ N-VA'ya göre entegrasyon yeni gelen kişinin ülkesinde başlamalıdır ve bunun için entegrasyon dersleri⁷⁸ almalıdır. Bu derslerin kendi dilinde ve toplamda 60 saat uygulanmalıdır.

Çeşitlilik Politikası

N-VA herkesin eşit haklara ve sorumluluklara sahip olduğu kapsayıcı bir toplum yapısını savunmaktadır. Buna göre genç veya yaşlı, heteroseksüel veya homoseksüel, göçmen veya yerli, kadın veya erkek herkes eşit hak ve sorumluluklara sahiptir. Sözlü veya fiziksel olarak birine sokakta, işyerinde veya özelindeki şiliğinden dolayı sataşmak kabul edilemezdir. İnsanlardaki önyargılar ve ırkçılık kurallarla ve yasalarla önlenemez. Bunu önlemek toplumdaki her bireyin görevidir.⁷⁹

3.7. LIBERTAİR, DİRECT, DEMOCRATİSCH (LDD)= ÖZGÜRLÜKÇÜ, DİREKT, DEMOKRATİK

Siyasete atılmadan önce judo koçluğu yapan Jean-Marie Dedecker 1999 yılında VLD ('Vlaamse Liberalen en Democraten' yani 'Flaman Liberaller ve Demokratlar') partisine üye olur. Dedecker VLD partisinin 2004 yılında yapılan başkanlık seçimlerine aday olur fakat kazanamaz. Bunun üzerine VLD partisini terk eder. 2006 yılında N-VA partisine katılır ama o sırada N-VA'nın ittifakı olan CD&V partisi Jean Marie Dedecker'in partiye katılmasına büyük tepki gösterir ve gerekirse

⁷⁷ <http://www.n-va.be/standpunten/inburgering>

⁷⁸ Entegrasyon dersleri Flaman bölgesi için zorunluymken Valon bölgesine gelen göçmenlerden bu dersleri alması istenmemektedir.

⁷⁹ <http://www.n-va.be/standpunten/gelijke-kansen-en-diversiteit>

ittifakı bozacaklarını söyler. Bunun üzerine Jean Marie Dedecker N-VA partisinden de ayrılır.⁸⁰

Dedecker siyasi hayatına yeni bir yolda devam etmeye karar verir ve 2007 yılında kendi partisini 'Lijst Dedecker' yani 'Liste Dedecker' adında kurar. Partiye katılan adaylar daha önce diğer siyasi partilerde bulunmuş adaylardan oluşmaktaydı. 10 Haziran 2007 yılında yapılan Federal seçimlerinde parti beklenmedik bir başarı elde eder fakat 2010 yılı Federal seçimlerinde parti büyük bir yenilgi yaşar ve seçimlerin ertesi gününde Jean Marie Dedecker parti başkanlığından istifa eder. Bunun üzerine parti bir yenilik arayışına girer ve parti isminin kısaltması değiştirilmeden ismi değiştirilir. Partinin 2011 yılında ismi artık LDD 'Libertair, Direct, Democratisch' yani 'Özgürlükçü, Direkt, Demokratik' olur. Parti başkanlığına ise tekrardan Jean Marie Dedecker getirilir.⁸¹

3.7.1. LDD Partisinin Temel İlkeleri

İdeolojik olarak LDD partisini sağcı milliyetçi N-VA ve sağcı ırkçı olan VB (Vlaams Belang) partisi arasına yerleştirebiliriz. Partinin belli başlı ideolojik görüşlerini şu şekilde sırlıyabiliriz:

- Flaman milliyetçi: konfederal yapının resmi destekçisi ama öncelikle cumhuriyetçi ve ayrılıkçı.⁸²
- Suçlar için ağır önlemler
- Etkili uyuşturucu politikası
- Mümkün oldukça serbest bir piyasa
- Sendikaların etkisini kısıtlamak⁸³

⁸⁰ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s. 227

⁸¹ Jimmy Koppen a.g.e s. 228

⁸² Seperatisme= ayrılıkçılık veya bölücülük. Flaman siyasi partiler için kullanıldığında, Flaman bölgesinin Belçika'dan ayrılıp bağımsız bir devlet olmasını savunanlar için kullanılır.

⁸³ Jimmy Koppen 'Belgische politiek voor Dummies' s.229

3.7.2. Parti Programında Aile Birleşimi, Din ve Göçmenlerde Oy Kullanma Hakkı Politikası

Aile Birleşimi Politikası

1960 yıllarda Belçika'ya göç eden Türkler 'misafir işçi' olarak anılmışlardır. Kimse onların Belçika'da kalıcı olacaklarını düşünmemiştir. Fakat artık biliyoruz ki Avrupa'nın birçok ülkesinde olduğu gibi Belçika'da yaşayan Türkler üç nesildir oradalar ve kendilerini artık misafir değil kalıcı görmektedirler. Belçika'ya gelen ilk misafir işçiler daha sonra ailelerini de bu ülkeye getirdiler. Belçika'ya gelen Türkler sadece işçi göçü sebebiyle değil ayrıca aile birleşimi sebebiyle de gelmiştir. İlk nesil takip eden ikinci ve üçüncü nesil Türkler de geldikleri ülkenin vatandaşlarını evlilik münasebetiyle Belçika'ya getirmeye devam ettiler. Bu durum Faslılar için de geçerlidir. Bu sebepten politika da 'aile birleşimi' tartışmaları güncelliğini her zaman korumuştur.

LDD Avrupa vatandaşı olmayan ve evlilik göçü sebebiyle Belçika'ya gelenlerin yeteri kadar entegre olamadıklarını ve gelenlerin çok çabuk Belçika vatandaşlığını elde ettiklerine dikkat çeker. Bunun için sıkı önlemler alınması gerektiğini ve ayrıca gelenlerin vatandaşlık sınavına girip kendisinin Flaman bölgesine entegre olmaya hazır olduğunu ispatlaması gerektiğinden bahseder. Bu koşullar altında gelebilecek olanlar, Belçika vatandaşı olanağının eşi ve 18 yaşından küçük olan çocukları. Bunun dışındakiler LDD partisine göre ülkeye gelmeye hak kazanmamaktadır.⁸⁴

Din

LDD partisine göre din özgürlüğü insan haklarının bir gereği olarak tartışmasıdır. Tarafsız laik bir devlette, devlet ve dinin kesin ayrımı demokrasinin önemli bir kazancı olarak görülmektedir. Bu sebepten kamu hizmet yerlerinde başörtüsü takmak yasaklanmalıdır. Hükümet tarafsızdır ve çalışanları da buna saygı duyarak çalışmalıdırlar.⁸⁵

⁸⁴ [http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm\(gezinshereniging\)](http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm(gezinshereniging))

⁸⁵ [http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm\(godsdiensdienst\)](http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm(godsdiensdienst))

Belçika hükümeti bazı dinleri ve inançları resmen tanıyor olsa da hiçbir dinin propagandasını yapmamalıdır. Bu tarafsızlığın göstergesi olarak kamu hizmet yerleri ve çalışanlarına dini sembol taşımak veya asmak yasaklanmalıdır.⁸⁶

Göçmenlerin Oy Kullanma Hakkı Politikası

Ülkede 2000 yılında yürürlüğe giren ‘snel Belgwet’ yani ‘hızlı Belçikalı yasası’ adından da anlaşılacağı üzere Avrupa Birliği Vatandaşlarına ve Avrupa Birliği dışındaki ülkelerin vatandaşlarına Belçika vatandaşlığı almayı kolaylaştırmıştır. LDD partisine göre Avrupa Birliği dışındaki ülkelere gelenler Belçika devletinin idari oluşumlarına karar vermesi anlamsızdır. Bu kural Avrupa Birliği vatandaşları için geçerli değildir.⁸⁷

3.8. VLAAMS BELANG (VB) = FLAMAN ÖNEMİ

1977 yılında yapılan Egmont paktı, ülkenin federal bir devlete dönüşmesi ve dil toplulukları⁸⁸ arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi adına o zamanki hükümetin aldığı bir karardır. Yapılan bu pakt halk arasında huzursuzluğa ve krize yol açmıştır. Bunun sonucunda hükümet düşmüş ve pakt uygulamaya konmamıştır. Egmont paktı yerine getirilememiş olsa da Belçika'nın federal bir devlete dönüşmesi aşamasında Egmontta geçen birçok madde uygulanmıştır. Yaşanan Egmont krizinden dolayı bazı siyasi partiler bölünmeye kadar gitmiştir. Mesela 1954 yılında kurulan ‘Volksunie’ (VU) yani ‘Halkın Birliği’ partisi Egmont krizinden dolayı bölünmüştür. VU’yu oluşturan radikal kanatlar bölünmeden sonra ‘Vlaams Nationale Partij’ yani ‘Flaman Milliyetçi Partisi’ ve ‘Vlaams Volkspartij’ yani ‘Flaman Halk Partisi’ adı altında iki

⁸⁶ [http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm\(godsdienst\)](http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm(godsdienst))

⁸⁷ [http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm\(migrantenstemrecht\)](http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm(migrantenstemrecht))

⁸⁸ Belçika’da dil toplulukları üç tanedir: Flamanca konuşan topluluk, Fransızca konuşan ve Almanca konuşan dil topluluğu

parti kurar ve çok geçmeden her iki parti ‘Vlaams Blok’ (VB) yani ‘Flaman Bloğu’ adı altında birleşir⁸⁹.

VB kuruluşunda ‘ayrılıkçı’ bir ideolojiye yani Flaman bölgesinin Belçika’dan ayrılıp bağımsız bir devlet olması isteğine sahip iken günümüzde parti başkanlığını yürüten Filip Dewinter gibi bazı milletvekillerin partiye katılmasıyla birlikte parti söyleminde bazı değişiklikler meydana gelir. Göçmen karşıtlığı ve İslam karşıtlığı parti imajında öne çıkan unsurlar olur. VB’ye muhalif halk ve siyasi partiler partiyi ırkçı olmakla suçladılar. Merkez partisi olarak bilinen Hıristiyan Demokratlar (CD&V) parti başkanı Wouter Beke ile yaptığımız röportajda son gelişmeleri şu şekilde tarif eder ve yorumlar kendisi ‘son yıllarda sağcı partiler arasında ciddi bir oy dağılımı söz konusu. VB’ye giden oylarda düşüş yaşanırken milliyetçi ve ayrılıkçı bir ideolojiye sahip olan N-VA (Yeni Flaman İttifakı)’nın oylarında ciddi bir yükseliş var. Kendi açımdan ırkçı olan VB’den ziyade N-VA’nın yükselmesini tercih ederim’ der⁹⁰.

1991 Federal seçimlerinde parti üstün bir zafer elde etti. VB’nin politik karşıtları tarafından o gün ‘kara pazar’ olarak adlandırıldı. 1992 yılında VB, yabancı problemlerine çözüm olarak, çok ses getiren ve kargaşaya neden olan ‘Göç: Çözümler. Yabancı Problemini Çözecek 70 Öneri’ başlığı altında 70 maddelik bir plan yayınladı⁹¹. İstenmeyen göçmenlerin geri ülkelerine gönderilmesini başlıca konu alan 70 maddelik planın hazırlanmasında Filip Dewinter öncülük etmiştir. Bu arada

⁸⁹ Jimmy Koppen ‘Belgische Politiek voor Dummies’ s. 229

⁹⁰ Wouter Beke ile röportaj, Leopoldsburg belediye binası, 14.2.14

⁹¹ <http://web.archive.org/web/20070927172805/http://www.blokwatch.be/content/view/62/39/lang,nl/,27.4.14>

70 madde içerisinde VB’nin yabancılar problemi ile ilgili politikasını 10 ana başlıkta vermek gerekirse bunlar:

- 1) Halkı bilinçlendirmek ve yetkileri merkezileştirmek
- 2) Kendi toplumumuzunkimliğini korumak
- 3) ‘Önce kendi halkın’ prensibini uygulamak
- 4) Vatandaşlık verme hakkını zorlaştırmak
- 5) Göçü tamamen durdurmak
- 6) Suçluları ve yasadışı olanları sert bir politika uygulamak
- 7) Kalkınma yardımını re-organize etmek
- 8) Geri dönüşü hızlandırmak
- 9) Caydırıcı bir politika gütmek
- 10) Geri dönüşü sağlamak için organize olmak

Flaman parlamentosu 70 maddelik planın Avrupa insan hakları sözleşmesine aykırı olduğunu açıkladı. Bu durum ‘cordon sanitaire’in meşruiyetini oluşturdu. Bu bir anlamda dönemin diğer siyasi partilerin VB’yi dışlaması demektir. Bu uygulama daha sonra demokrasiye aykırı olması açısından eleştirildi. Üstelik partinin reytingini arttırdı. Öyle ki 2004 yerel seçimlerinde partinin oy oranlarında artış meydana geldi⁹².

2001 yılında parti 70 maddelik planından geri adım attığını açıklasa da uygulamada parti görüşlerinde çok bir değişiklik olmadı. Parti 2004 yılında yabancı düşmanlığı ve ırkçılığı teşvik etmekten suçlandı. Partiye ait kar amacı gütmeyen kuruluşlardan üç tanesi mahkemede yargılandı. Bu süreç ‘Vlaams Blok’ partisinin kapatılıp ‘Vlaams Belang’ yani ‘Flaman Önemi’ partisinin kurulmasına sebep oldu. Parti ismindeki değişiklik göstermelik olup parti ideolojisi aynen devam ettirilmiştir⁹³.

3.8.1. VB Partisinin Temel İlkeleri

VB’nin temel ilke ve hedeflerinden bir tanesi, halkın mutlak ifade özgürlüğünü korumaya dayanıyor. Parti özünde sağcı, popülist ve Katolik bir altyapısı olmadan muhafazakardır⁹⁴. Partinin diğer ilke ve hedeflerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Türkiye’nin üyesi olmadığı Avrupa Birliği altında Flaman Cumhuriyetinin bağımsızlığı
- Göçü tamamen durdurmak
- Avrupa’nın İslamlaşmasına karşı önlem almak
- Geleneksel aile değerlerine önem
- Flaman bölgesinin spesifik durumundan yola çıkarak sosyo-ekonomik politika

⁹² Jimmy Koppen ‘Belgische Politiek voor Dummies’ s. 230

⁹³ Jimmy Koppen a.g.e. s. 230

⁹⁴ Jimmy Koppen a.g.e s. 231

- Kriminal suçların katı bir şekilde takip edilmesi⁹⁵

3.8.2. Partinin Çokkültürlülük, İslam, Göç ve Entegrasyon Politikaları

Çokkültürlülük Politikaları

VB parti başkanı Filip Dewinter çokkültürlülüğü eleştiren birçok müstakil eser yazmıştır. Bunlardan biri olan 'Insh'Allah?: De Islamisering van Europa' yani 'InşAllah?: Avrupa'nın İslamlaşması' adındaki eseridir.kitabında, çokkültürlülük ideolojisinin Mayıs '68 protesto hareketlerine dayandığını söylemektedir. Dewinter ''68 kuşağı gençleri milyonlarca insanın ölümüne sebebiyet veren ikinci dünya savaşı esnasında veya akabinde doğmuştu. Onların gözünde 'milliyetçilik' ve 'vatan sevgisi' o kadar kanın dökülmesinin sebepleriydi. Dönemin birçok entelektüeli de kurulu düzenin ve egemen olan değerler sistemini eleştirmeye başladı. Sosyalizm ve komünizm bu akımlardan en önemlileriydi'⁹⁶ diyor.kitabının devamında Dewinter, komünizmin mücadele ettiği sınıf savaşının yerini ırkçılıkla mücadele, işçi sınıfının yerini azınlıkların aldığını söyler. Eskiden işçilere sahip çıkan solcuların şimdi kendilerine yeni yandaşlar ve seçmenler bulduğunu, nihayetinde komünizmin ve çokkültürlülüğün amaçlarının aynı olduğundan bahseder.

Her iki ideolojide kültürlerin, halkların eşitlenmesine ve kendi kültürel çevresi tarafından tanımlanmayan yeni bir insan tipinin yaratılmasına gayret ettiğinden bahseder. Yeni solun komünist düşüncesini, göçmen problemi vasıtasıyla yeni bir kılıf geçirerek sunmaya çalıştığını iddia eder⁹⁷.

VB, geçtiğimiz yüzyıllarda bir ülkeye yeni gelen göçmenlerin kendilerini o ülkenin hakim kültürüne ayak uydurmasının normal bir süreç olduğunu ama çokkültürlülüğün de etkisiyle yirminci yüzyılın sonunda artık göçmenlerin kendilerinden çoğunluğun kültürüne ayak uydurmalarının beklenmediğini ifade ediyor. Hatta ev sahibi olan kültürün çokkültürlülük jargonunda yeni ve sihirli bir kelime olan 'çeşitlilik' i uygulayabilmek için gelen göçmenlerin kültürlerine toplum

⁹⁵ Jimmy Koppen 'Belgische Politiek voor Dummies' s. 231

⁹⁶ Filip Dewinter 'Inch'Allah?: De Islamisering van Europa' s. 85

⁹⁷ Filip Dewinter ae s. 86

içerisinde yer açıyor⁹⁸. Bu durum VB'ye göre kendi kültürlerinin, kimliklerinin kaybolmasına neden olmaktadır. Parti bunu bir tehlike olarak görmekte, bunun için birçok yerde 'önce kendi halkın' sloganını kullanmaktadır. Sosyal yardımlardan ve iş imkanlarından öncelikle kendi halkının faydalanması gerektiğini söylemektedir⁹⁹. Ayrıca çokkültürlü bir toplumda farklılıktan doğan bir güvensizlik duygusu olduğunu ve insanların yaşam kalitesini düşürdüğünü savunmaktadır. Kısacası VB'ye göre çokkültürlü bir toplum yapısı başarısızlığa uğramıştır¹⁰⁰.

Partinin İslam'a bakışı

Parti açıkça İslam karşıtı söylemlerde bulunur. İslam onlara göre totaliter, ortaçağ zihniyetine sahip ve kadınlara, eşcinsellere ve kafirlere karşı hoşgörüsüz bir dindir. İslam sadece bir din değil ayrıca devlet ve dini birbirinden ayırmayan, bireyin ümmete tamamen itaatkar olduğu politik bir ideolojidir. Bu şekliyle İslam hem insan haklarıyla hem de kadın erkek eşitliği, devlet ve din ayrımı, ifade özgürlüğü gibi Batı medeniyetini oluşturan temel değerler ile çelişmektedir. VB, İslam'ın kendinden başka bir dine toleransı olmadığını ve bunun temel özgürlüklerden biri olan din özgürlüğüne aykırı olduğunu söyler. VB toleransı olmayan İslam'a karşı toleranslı davranamayacaklarını söyler¹⁰¹.

Çokkültürlülük vekitlesele göç sebebiyle İslam Truva atı gibi Avrupa'nın kalbine girmiş, onu sömürüp İslamlaştırmaktadır. VB, Avrupa'nın İslamlaşmasındaki başlıca sebebin Müslüman nüfusundaki artış olduğunu iddia eder. Bu nüfus artışı genel olarak iki kanaldan gerçekleşmektedir. Birincisi göç sebebiyle; 60'lı yıllarda ülkeye gelen misafir işçilerin çok geçmeden ailelerini de bu topraklara getirmesidir. Buna ek olarak ikinci ve üçüncü nesil göçmen çocuklarının yüzde 60 ve 70'i halen geldikleri ülkeden biriyle evlenip eşlerini Belçika'ya getirmektedirler¹⁰². İkinci sebep ise; göçmen sınıf içerisindeki yüksek doğum oranıdır. *Internationale migratiebewegingen en allochtone bevolkingsgroepen – statistische en demografische gegevens* (uluslararası göç hareketleri ve göçmen gruplar – istatistik

⁹⁸ Filiip Dewinter ae s. 83-86

⁹⁹ <http://web.archive.org/web/20070927172805/http://www.blokwat.be/content/view/62/39/lang.nl/> (28.4.14) bknz. 18-21 maddeler

¹⁰⁰ <http://www.vlaamsbelang.org/beginselverklaring/>, 28.4.14

¹⁰¹ <http://www.vlaamsbelang.be/programma/65/>, 28.4.14

¹⁰² Filip Dewinter 'Inch' Allah?: De Islamisering van Europa' s. 58

ve demografik veriler)'in 2006 yılında yaptığı bir çalışmaya göre 1 ocak 2005 yılında Belçika'nın toplam nüfusu 10.445.852kişi olup bunlardan 1.570.475 yabancı kökenlidir¹⁰³.

Bu rakamlara göre Belçika'da her altı insandan biri yabancı kökenlidir. Yayınlanan bir haber göre ise 2014 yılında artık Müslüman nüfusunun yoğun bulunduğu başkent Brüksel'de doğan her üç çocuktan bir tanesi yabancı uyrukludur¹⁰⁴.

Parti Avrupa'nın İslamlaşmasına karşı, nefret söylemleri yayan camilerin kapatılması, yeni camilerin yapımına izin verilmemesi ve kadının baskı altında olduğunu simgeleyen başörtüsünün yasaklanması gibi bazı önlemlerin alınması gerektiğini söyler. Parti Avrupa'nın İslamlaşmasına karşı değerlendirmeler yapıp önlemler alacak bir 'Islamobservatorium' yani 'İslam rasathanesi' nin kurulmasını istemektedir¹⁰⁵.

Göç ve Entegrasyon Politikası

VB entegrasyon ve göç sorununa 'kendikimliğimizin önemi' noktasından bakmaktadır. Altmışlı yıllardan itibaren ülkeye yapılan sürekli göç nedeniyle entegrasyon problemi güncelliğini korumaktadır. Bu süreç, sonunda getto oluşumuna, eski yerleşim yerlerinde yaşam kalitesinin azalmasına, şehirlerde yerli halkın adeta azınlık oluşturacak derece azalmasına, fakirleşmeye, okullarda, hastanelerde, huzurevlerinde, sosyal güvenlikte bekleme listelerinin oluşmasına, toplumda sosyal uyumun yerine güvensizliğin almasına sebebiyet vermektedir. Parti, Flaman semtlerinin ve mahallerinin sözde çokkültürlü semtlere dönüşmesinin ardından gettolaşmayla sonuçlandığını söylemektedir. Çokkültürlülük, hakim olan tek kültürün diğer bir kültürle yer değiştirmesini sağlayan süreçten başka bir şey olmadığını iddia eder¹⁰⁶. Bu sebepten VB partisi AB vatandaşı olsun veya olmasın

¹⁰³ Initiatif Charles Ullens Interuniversitaire Consortium over Immigratie en Integratie, Internationale migratiebewegingen en allochtone bevolkingsgroepen – statistische en demografische gegevens, 2006

¹⁰⁴ <http://www.knack.be/nieuws/belgie/1-op-3-baby-s-geboren-in-brussel-heeft-vreemde-nationaliteit/article-normal-139273.html> , 28.4.14

¹⁰⁵ <http://www.vlaamsbelang.be/programma/65>, 28.4.14

¹⁰⁶ Filip Dewiner 'Inch'Allah?: De Islamisering van Europa' s. 65

göçün durdurulması gerektiğini ve ülkenin coğrafi, demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik olarak daha fazla insanı kaldıramayacağını söylemektedir¹⁰⁷.

Partiye göre, Müslüman olan göçmenlere verilen vatandaşlığın entegrasyonu hızlandıracağı düşüncesinin bir yanılısına olduğu ortaya çıkmıştır. Yüz binlerce göçmen Belçika vatandaşlığını almıştır ama entegre olamamıştır. Kendi adet ve kültürlerine göre yaşamaya devam etmektedirler. VB'ye göre vatandaşlık, başarılı bir entegrasyon ve asimilasyon sürecinin sonunda verilmelidir başında değil. Aday misafir olduğu ülkenin değer ve normlarını, kültürünü ve dilini bildiğini ispatlamalı ve geldiği ülkenin vatandaşlığından feragat ettikten sonra Belçika vatandaşlığını hak etmelidir¹⁰⁸.

Yapılan onca entegrasyon politikalarına rağmen VB, Avrupa kökenli olmayan göçmenlerden çok azının Avrupa'nın değer ve normlarına uyduğunu söylemektedir. Hatta göçmenlerin çocukları olan birinci ve ikinci nesil ailelerine nazaran daha az entegre olmaktadır. Çünkü tamamen getto mahallesinde ve okullarında okuyup yetişmektedirler. Ayrıca entegre olmak için istekleri ve motivasyonları da yoktur. Yaşadıkları ülkenin kültürünü reddedip geldikleri ülkenin yaşam tarzını ve adetlerini devam ettirmektedirler. Bu durum özellikle Müslüman olanlarda yaşanmaktadır ki bağlı oldukları dinin değer ve normları da Batı medeniyetinin değer ve normlarıyla çatışmaktadır¹⁰⁹.

¹⁰⁷ <http://www.vlaamsbelang.be/programma/61/>, 28.4.14

¹⁰⁸ Filip Dewinter 'Inch'Allah?: De Islamisering van Europa' s. 63

¹⁰⁹ Filip Dewinter a.g.e. s. 65

4. BÖLÜM

4. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK HAKKINDA LEHTE VE ALEYHTE OLAN SÖYLEMLER VE ARGÜMANLARI

Belçika Flaman bölgesindeki sayılı sekiz partinin programlarında bulunan ve özellikle Müslüman azınlıkları ilgilendiren çokkültürlülük, entegrasyon, göç, aile birleşimi ve İslam hakkındaki görüşlerine yukarıda yer vermeye çalıştık. Müslüman azınlıklara yaklaşımı açısından sol partiler birbiri içerisinde benzerlik gösterdiği gibi sağcı partilerde birbiri içerisinde bir benzerlik arz etmektedir.

Genel olarak solcu partilerin çokkültürlü toplum yapısını desteklediğini ve bu anlamda çokkültürcü bir tavır sergilediklerini gördük. Sağcı partiler, özellikle Müslüman azınlıkların entegrasyonunu zorlu şartlara bağlamakla birlikte; LDD ve VB gibi partiler açıkça başörtüsü yasağının getirilmesi gerektiğini söylemektedir. Aşırı sağ konumunda olan VB ayrıca ırkçılıkla damgalanmakta olup İslam dini hakkında alenen aleyhte konuşup Avrupa’da mevcudiyetine son verilmesi gerektiğini savunur. VB’ye göre farklı etnik kökenden insanların özellikle de Müslümanların Flaman bölgesinde yaşamaya hak kazanabilmesi için asimile olmaları gerekmektedir. Ulusalıcı söylemlerde bulunan sağcı partiler mono-kültürcü bir yaklaşım sergilemektedir.

Parti programlarına bakıldığı zaman Müslüman azınlıklarla ilgili dört maddenin en sık işlenen konu olduğunu görüyoruz. Bu maddeler: Entegrasyon

politikaları, çeşitlilik Politikaları, çokkültürlülük politikaları, göç ve göçmen politikalarıdır. Parti programlarında çeşitlilik ve çokkültürlülük maddelere altında konu edinilen bahisler birbirine çok yakın olduğu için biz her ikisini çokkültürlülük politikaları altında inceleyeceğiz.

Çeşitlilik ve çokkültürlülük politikalarına, LDD partisi dışında yedi partinin programında görebiliyoruz. İşçi partisi PvdA, sosyalist parti SP.A ve Groen Yeşil partisi gibi sol partiler öncelikle çokkültürlü toplum yapısının bir realite olduğunu ve bunun artık geri döndürülemez olduğunu söylemektedir. Elli yıl öncesindeki Flaman toplumuna dönmenin imkansız olduğunu, bugün var olan toplumun çeşitliliğini bir zenginlik olarak görmememiz gerektiğini iddia etmektedir. Her üç partide insanların niceliği ile değil niteliği ile ilgilenmektedir.

PvdA işçi partisi hangi ırktan olursa olsun bütün işçilerin hakkını savunmaktadır. Dinin çalışma hayatına bir kısıtlama getirmesini eleştirmektedir. Başörtüsü ile kamu alanlarında çalışmanın yasaklanmasını Müslüman kadınların topluma katılımına bir engel olarak görmektedir. Aynı şekilde Groen ve SP.A partisi de başörtüsü yasağının kalkmasını istemektedir. Bu anlamda bu partiler hem Müslüman azınlıklara hem diğer azınlıklara karşı çokkültürcü bir yaklaşım sergilemektedirler.

Merkez partisi olarak kabul edilen Hıristiyan Demokratlar (CD&V), çokkültürlü toplum yapısının bir yanılısama olduğuna inanmaktadır. Özellikle Berlin duvarının yıkılması ve 11 eylül olaylarından sonra insanların toplum içerisindeki farklılığın bir tehlike yaratacağı korkusuna kapıldığını söylemektedir. Aslında parti çokkültürlü toplumu küresel köy anlayışıyla bağdaştırmaktadır. Onlara göre her ikisinde de tek tip bir kimlik yaratılmak istenmektedir. Bu anlamda parti çokkültürlüğe karşı çıkmaktadır fakat bunun yanında parti insan hakları evrensel beyanname gibi temel kuralları uyulması halinde farklı etnik ve din kökenli insanların birlikte yaşayabileceklerine inanmaktadır. Hıristiyan geleneğine sahip parti halen bu geleneğin değerlerine sahip çıkmakta ve bu anlamda İslami değerlere de hoşgörülle yaklaşmakta, başörtüsü veya haç gibi dini sembollerin yasaklanmasına karşı çıkmaktadır.

Liberal demokratlar partisi Open VLD, liberal geleneği ile açık ve özgür bir toplum yapısına inanmakta fakat bu özgürlüğün de sınırlarının çizilmesini istemektedir. Bu sınırlar, Batı toplumunun değerleridir, Parti azınlık gruplarından, özellikle de Müslüman azınlıklarından bu değerlere uymalarını ve saygı göstermelerini istemektedir. Toplumda, farklılıklardan dolayı bazı sürtüşmelerin varlığının inkar edilemeyeceği gibi özellikle farklılıkların ekonomik anlamda avantaja çevrilebileceğini söylemektedir. Parti çokkültürlü bir toplumun varlığına inansada çokkültürlülüğü savunmamakta; aksine toplumdaki farklılıklardan dolayı çatışma vurgusu yapmaktadır. N-VA partisinin çokkültürlülük hakkındaki politikaları Open VLD partisi ile paralellik göstermektedir.

Aşırı sağcı olan VB partisi, çokkültürlü toplum yapısına alenen karşı gelmektedir. Komünizm ve çokkültürlülüğün nihai amacının aynı olduğunu iddia eder. Her ikisi de tek tipleşmeye götürür. Partiye göre bu durum Flaman kimliğinin ortadan kalkması anlamına gelmektedir. Flaman milliyetçiliği yapan ve Batı değer ve normlarını her şeyden üstün tutan parti azınlıkların bu değer ve normları almaları gerektiğini ve uymamaları halinde geldikleri ülkelere geri gönderilmeleri gerektiğini söylüyor. Parti, resmi dilinin Flamanca olduğu ve halkının Flamlardan oluştuğu bağımsız Flaman bir devletinin kurulmasını istemektedir. VB partisinin argümanları mono-kültürcü yaklaşıma tipik bir örnek teşkil etmektedir.

Entegrasyon politikalarının yer aldığı partilere baktığımızda bunlar; merkez partisi CD&V, liberal parti Open VLD ve sağcı partiler N-VA ve VB'dir. Solcu partilerin hiç birinin programında entegrasyon politikalarından bahsedilmemektedir. Buna rağmen yaptığımız röportajlardan parti milletvekillerinden bu konu hakkındaki düşüncelerini aldık. Solcu partilere mensup milletvekillerin hepsi Müslüman azınlıklara mensup kişilerdi. *'Göçün ellinci yılında olmamıza rağmen halen Fas ve Türk kökenli vatandaşların entegrasyonundan bahsediliyor. Bu durumun, problem olarak halen güncelliğini korumasının sebebi nedir?'* sorusuna aldığımız yanıtlardan, problemin asıl nedeninin, entegrasyon adı altında devletin azınlıklardan asimilasyon beklentisinde olduğu cevabını aldık. Çokkültürlü bir toplumun barış içerisinde beraber yaşaması için entegrasyonun tek taraflı olamayacağı bunun karşılıklı olacağını belirten milletvekilleri, Belçika devletinin ve milletin hep ötekini yani

azınlıkların onlara uyum sağlaması gerektiği düşüncesine sahip olduklarını belirtiyorlar. Müslüman azınlık toplumunun bir üyesi olup Belçika devletinde doğup büyüyen ve Flaman diline hakim, üniversite mezunu olan bir gencin hala ırkçılıkla karşılaşması, entegrasyon politikalarında bir hata olduğunu gösterir. Milletvekillerine göre bu hata uyumun sadece azınlıklardan beklenmesidir.

Merkez partisi CD&V, liberal parti Open VLD ve milliyetçi Flaman partisi N-VA'nın parti programlarında yer alan entegrasyon politikaları büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Her üç parti de azınlıklardan asimile olmalarını yani kendikimliklerinden vazgeçmelerini istemediklerini ifade etmiştir. Bunun yanında topluma uyum sağlamaları için bazı gerekliliklerin şart olduğunu söylemektedirler. Bunlar, Flamanca'yı bilmek, uyum dersleri almak ve Batı toplumun değer ve normlarına uymak ve saygı göstermektir. Her üç partide, bu şartlar yerine getirildikten sonra çokkültürlü ve çeşitli bir toplumda birlik ve beraberlik içerisinde yaşanabileceğini savunmaktadır.

Aşırı sağcı parti VB'ye göre, doksanlı yıllarda azınlıkların entegrasyonunu hızlandırmak adına tanınan vatandaşlık haklarının bir hata olduğunu söylüyor. Vatandaşlık entegrasyonu hızlandırmak amacıyla verilmeyip asimilasyon sürecinin sonunda verilmelidir. Bu azınlıklar arasında yüz binlercesi vatandaş olmuştur fakat topluma entegre olamamıştır. Partiyeye göre bunun nedeni, özellikle göçmenlerin geldikleri ülkenin gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlı olmalarıdır. Üstelik bu gelenekler, özellikle Müslüman göçmenlerin geleneklerine olan bağlılığı Batı'nın değer ve normlarıyla çatışmaktadır. Partiyeye göre bu haliyle Müslüman göçmenler toplumu yozlaştırmaktadır. Müslümanları genellemesi ve kötülemesiyle, çok dinliliğe de müsamaha göstermeyen VB partisi, mono-kültürcü bir tutum sergilemektedir.

Çokkültürlülük ve entegrasyon maddeleriyle doğrudan alakalı olan göç ve göçmenler politikasına üç partinin programında rastlamaktayız. Bunlar; sosyalist SP.A, milliyetçi N-VA ve aşırı sağcı olan VB partileridir. Bu madde altında, 1960'lı yıllarda işçi göçmenlerinin yanında aile birleşimi ile Belçika'ya devam eden göçde konu edinilmektedir.

SP.A partisi, Belçika'ya gelenlerin topluma kazandırılması adına, onlara 'göçmen' gözüyle değil 'vatandaş' gözüyle bakılması gerektiğini vurguluyor. Gerekli saygı ve hakların tanınması göçmenlerin topluma katılımını ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmesini sağlayacaktır. Ancak bu şekilde toplum içerisinde yerli ve yabancı ayırımının kalkacağını vurgulamaktadır. Herkesin istediği kişiyle evlenip yuva kurmasının, insanın temel haklarından bir tanesi olduğunu fakat sahte evlilikler yoluyla Belçika'ya gelmeye çalışanlar için önlemler alınması gerektiğini belirtiyor. SP.A partisi bu şekilde, toplumda hakim kültür ve azınlıklar kültürü ayırımını ortadan kaldırmak istemektedir.

Milliyetçi N-VA partisi göçü aktif ve pasif olmak üzere ikiye ayırmaktadır. İşgücü ve bilgi gücü kapsamında göç edenleri, topluma katkı sağladıkları için aktif göç kapsamında değerlendirmektedir. Buna karşılık aile birleşimi yoluyla gelenleri pasif göç altında değerlendirmektedir. N-VA aktif göçü desteklerken pasif göç ile gelenlerin çoğunun işsiz kalması nedeniyle bazı önlemler alınması gerektiğini dikkat çekmektedir.

Aşırı sağcı VB partisi, Belçika'nın coğrafî, demografi, kültürel ve sosyo-ekonomik olarak daha fazla insan kaldıramayacağını söylemektedir. 1960'lı yıllardan beri devam eden göç ile göçmenlerin yoğunlukla yaşadığı semt ve mahallelerin gettolara dönüştüğünü ifade eder. Bu bölgelerde artık Flamanların azınlıkta kaldığını vurgulamaktadır. Bu minvalde VB partisi, çokkültürlülüğün hakim bir kültürün başka bir kültürle yer değiştirmesinden başka bir şey olmadığını söylemektedir. Göçmenler ile birlikte oluşan yoğun nüfus sebebiyle hastanelerde, huzurevlerinde ve sosyal güvenlik beklemelerinin oluştuğunu dile getiriyor. Parti, bu hakların 'Önce Kendi Halkımız' sloganıyla öncelikle Flaman kökenlilere tanınması gerektiğini savunmaktadır. Parti, aşırı milliyetçi söylemleriyle, toplumda farklı bir kültürün varlığının boy göstermesine tahammül edememektedir. VB partisinin siyasi emelleri mono-kültürcü toplum yapısını oluşturmaktadır.

SONUÇ

Küçük bir ülke olmasına rağmen karmaşık bir siyasi sisteme sahip Belçika’da 1970, 1980, 1989 ve 1993 yıllarında yapılan anayasal değişikliklerle ülke Federal bir yapıya dönüşmüştür. Bunun nedeni devletin kendi bünyesindeki kurulu düzenin ulusal azınlıklarla birlik ve beraberlik sağlayamamasıdır. Bu azınlıklara ek olarak sanayinin gelişmesiyle birlikte ülkeye işçi göçleri gerçekleşmiş ve ülkeye binlerce yabancı uyruklu insanın gelmesine yol açmıştır. Belçika devleti işçi açığını kapatabilmek amacıyla önce İtalya, İspanya ve Yunanistan’la ardından ise 1964 yılında Fas ve Türkiye gibi Müslüman ülkelerle, iş gücü sağlayabilmek üzere ikili antlaşmalar imzalamıştır.

2014 yılı itibariyle Müslüman göçmenlerin Belçika’daki varlıklarının 50. Yılı üniversiteler, Belediyeler, Kamu kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşları tarafından çeşitli bölgelerde düzenlenen etkinliklerle kutlanmıştır. Elli yıl içerisinde azınlıklar ve devlet politikaları açısından ciddi bir yol kat edilmesine rağmen sorunlar hala devam etmektedir. Belçika Hükümeti 1974’te aldığı bir kararla Fas ve Türkiye’den işçi göçünü durdurmuşsa da; aile birleşimi, iltica veya iş bulmak amacıyla göç devam etmiştir. Göçün sürekli devam etmesi sorunlarında sürekli gündemde kalmasını sağlamıştır.

Göçün ellinci yılına rağmen sürekli devam eden göç ve entegrasyon meselesi siyasilerin gündeminden düşmemiştir. Dikkat çeken husus ise entegrasyon ve çokkültürlülük bahislerinin İtalyanlar, İspanyollar ve Yunanlılar gibi Avrupa azınlıklarına işaret etmeyip, Avrupa dışından gelen Müslüman azınlıkların kastedilmiş olmasıdır. Meselenin, dinin şekillendirdiği kültür farklılıklarından kaynaklandığı sonucuna vardık. Bir diğer husus ise, Belçika’da doğup büyümüş, eğitimini tamamlamış yani toplumun diline ve kültürüne sahip Müslüman azınlıkların halen ayrımcılığa maruz kalmasıdır.

Özellikle Müslüman azınlık gruplarından seçilen siyasilerinde ifade ettiği gibi, bu durum tek taraflı entegrasyon politikalarının yetersiz olduğunu göstermektedir. 1974 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeniyle işçi göçü durdurulmuş; günümüzde tekrarlanan ekonomik kriz ve işsizliğin sebebi olarak da öncelikle Valonlar’ı sonrasında ise Müslüman azınlıkları hedef alınmıştır. Nitekim topluma entegre olmayı başarmış Müslümanlar halen iş bulma konusunda ırkçılığa maruz kalmaktadır.

İslam dininin, Müslümanların Belçika’ya göçünden on yıl kadar kısa bir süre içerisinde resmi olarak tanınması, dinin, sosyo - kültürel anlamda Müslümanların entegrasyonundan önce kurumsal anlamda entegrasyonunun gerçekleşmesini sağlamıştır. Sayıca çoğalan Müslümanlar camiler kurarak, Müslüman kasap,kitapçı, fırın ve berber gibi ticari işletmeler açarak İslam’ın toplum içerisinde görünmesini sağlasa da yeterince organize olamadılar. Kurulan cami ve dernekler, sadece kurucu gruba hitap etti. Farklı dil ve zihniyet yapısından dolayı Faslılar kendi camilerine gitmeyi tercih ederken Türkler de kendi camilerine gitmişlerdi. Bu bölünme kendi aralarında da devam etti; Türk cami ve dernekleri arasında Belçika Diyanet Vakfına, Milli Görüşe, Süleymancılara ve Nakşîlere olarak ayrılırken bu ayrılma cemaatleri de birbirinden ayırmıştır.

Bu cemaatlerin birlik içerisinde çalışması hem sosyo – kültürel anlamda hem de kurumsal anlamda Müslümanların adaptasyonunu kolaylaştıracaktır. Nitekim din özgürlüğünü anayasasında teminat altına alan Belçika devleti, belirli şartların yerine

getirilmesi şartıyla dini kurumların ve din adamlarının maaşlarını da karşılamaktadır. Günümüzde bu imkan dan çok az cami ve din görevlisi faydalanabilmektedir.

Son yüzyıl içerisinde Avrupa, medeniyet kavramını, ben merkezietçi bir tavır ile açıklamakta olup medeniyeti, gelişmiş devletleri gelişmemiş devletlerden ayıran özellik olarak tanımlamış ve kendisini medeniyetin tek hakimi olarak görmüştür. Avrupa'nın hakim medeniyet anlayışına karşı son yıllarda çoğulcu medeniyet anlayışları yerini almıştır. Çoğulcu medeniyet anlayışına örnek olarak Ibn Haldun'un medeniyet kuramı ile 'Açık Medeniyet' kuramları, medeniyetler arası barış ve ittifakın sağlanmasında bize yol gösterecektir.

Sekiz siyasi partinin aktif olduğu Belçika Flaman bölgesinde partileri sırasıyla, solcu ve ilerici partiler olarak İşçi Partisi (PvdA), Sosyalistler (SP.a) ve Yeşil (Groen) partisi, merkez partisi Hıristiyan Demokratlar (CD&V), Liberaller (Open VLD ve LDD) ile sağcı milliyetçi partiler (N-VA ve VB) olarak sıraladık.

İşçi partisi, Sosyalist parti ve Yeşil partisinin açıkça çokkültürcü yaklaşım içerisinde olduklarını gördük. Bu partiler çokkültürlü bir toplumun zenginlik olduğunu vurgularken, her medeniyet ve kültürde negatif unsurların olabileceğini ve Batı medeniyetinin kemale ermiş hatasız bir medeniyet olduğu algısına da karşı çıkmaktadırlar. Bu negatif unsurlar, beraber yaşamak için engel teşkil etmemeli bilakis toplumun her üyesi bunları aşmak için üzerine gereken sorumluluğu almalıdır.

Merkez partisi olarak kabul edilen Hıristiyan Demokratlar, çokkültürlü toplum yapısına temkinle yaşamaktadır. Farklılıkların beraber yaşayabilmesi için belirgin kuralların zorunluluğuna inanmaktadır. Geleneğinde var olan Hıristiyan değerleri nedeniyle dini değerlere ve sembollere önem vermekte, bu sebepten başörtüsü yasağına da karşı gelmektedir.

Aşırı sağcı ve genelde ırkçı olarak tanımlanan VB partisi, mono-kültürcü söylemlerde bulunmaktadır. Flaman milletini yüceltmekte, İslam'ı ortaçağ dini olarak görmektedir. Azınlıkların topluma kabul edilebilmesinin tek yolunun asimile olmasında görmektedir.

Genel olarak Avrupa'da gözlendiği gibi Belçika'da sağcı partiler güçlenmektedir. Bunun başlıca nedeni ekonomik kriz olsa da partilerin azınlıklara karşı tutumu ve politikası hem yerli halkı hem azınlıkları birebir etkilemektedir. Nitekim 25 Mayıs 2014 tarihinde yapılan Avrupa, Federal ve Flaman parlamento seçimlerinde, milliyetçi N-VA partisi Flaman bölgesinde ve Federal düzeyde üstün bir başarı elde etti. Buna karşılık Valon ve Brüksel Başkent bölgesinde sosyalistler birinciliği elde etmişlerdir.

Azınlıklarla alakalı görüşlerini parti programında, yaptığı röportajlarda belli eden N-VA parti başkanı Bart de Wever, azınlıklarla ilgili yaşanan sorunların kaynağını Flamlardan ziyade azınlıklarda aramaktadır. Yapıcı ve bütünleştirici olmak yerine eleştirel bir tutum sergileyerek; hatayı ırkçılığı yapanda araması gerekirken buna maruz kalanı suçlamaktadır. Bu durum, önümüzdeki dönemde azınlık politikalarına da yansıtılacağını; özellikle aile birleşimi yoluyla devam eden göçün zorlaştırılacağını düşünmekteyiz.

Bart de Wever, radikal İslam'ın, Hitler ve Stalin'den sonra Avrupa'nın başına gelen en büyük felaket olduğunu söylemektedir. Wever, genel olarak Müslüman toplumunu azınlık olan radikallerden ayırt etse de, bir siyasinin İslam dinini hedef alması, toplumdaki Müslüman azınlıkları tedirgin etmiştir.

Her yerde olduğu gibi Flaman bölgesindeki halkın yaşamsal tercihleri partilerin siyasi programlarıyla bağdaşır çünkü onu kabul etmiş ve tercih etmiştir. Seçim sonuçlarına baktığımızda; Flaman bölgesinin Belçika'nın diğer iki bölgesine nazaran daha milliyetçi bir tavır takındığını ve bunu bariz bir şekilde ifade ettiğini görüyoruz. Bölge çokkültürlü bir toplumu ülkenin genelinde olduğu gibi kabul etmekte fakat Flaman dilinin mutlaka öğrenilmesi başta olmak üzere entegrasyonun mutlak suretle uygulanmasını ve uyulmasını özellikle istemektedir. Tabii olarak toplumun ekonomik ve sosyal olarak etkilendiğini ve bağımsız bir Flaman devleti kurmak arzusunu duyanların da çoğaldığını görmek gerekir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR:

1. **Akgönül**, Samim, *Azınlık: Türk Bağlamında Azınlık Kavramına Çapraz Bakışlar*, İstanbul: Bgst Yay., 2011
2. **Beke**, Wouter, *Het Moedige Midden Voor Het Versterken Van Mensen*, Kalmthout: Pelckmans Uitgeverij, 2013
3. **Brugman**, Jan, '*Het Raadsel van de Multicultuur*', Amsterdam: Meulenhoff, 1998
4. **Canatan**, Kadir ve Hıdır, Özcan, *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm*, Ankara: Eskiyei Yay., 2007
5. **Dasetto**, Felice, *Belçika'daki İslam'ın Yirmi Yılı*, ed. Canatan Kadir, İstanbul: Beyan Yay, 2005
6. **Eriksen**, Thomas Hylland, *Küçük Yerler Derin Mevzular*, çev. Fahriye Adsay, İstanbul: Avesta Yay., 2009
7. **Gelekçi**, Cahit ve Köse, Ali, *Misafir İşçilikten Etnik Azınlığa Belçika'daki Türkler*, Ankara: Phoenix Yay., 2011
8. **Giddens**, Anthony, *Sosyoloji*, çev. H. Özel, C. Güzel, Ankara: Ayraç Yay., 2003
9. **Huntington**, Samuel P., *Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması*, çev. Mehmet Turhan, İstanbul: Okyanus Us Yay., 2004

10. **Kaya**, Ayhan, Kentel, Ferhat, *Belçika Türkleri: Türkiye ve AB Arasında Köprü mü, Engel mi?*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., 2003
11. **Koppen**, Jimmy, *'Belgische Politiek voor Dummies'*, Amsterdam: Pearson Education Benelux, 2011
12. **Köse**, Ali, *'Avrupa ve İslam'*, İstanbul: İz Yay., 2009
13. **Köse**, Ali ve Küçükcan, Talip, *'Avrupa Birliği Ülkelerinde Din – Devlet İlişkisi: Hukuki Yapı, Din Eğitimi, Din Hizmetleri'*, İstanbul: İSAM Yay, 2008
14. **Kymlicka**, Will, *Çokkültürlü Yurttaşlık*, çevr. Abdullah Yılmaz, İstanbul: Ayrıntı Yay., 1998
15. **Lecluyse**, Lieve ve Baerts, Herman, *Hulpverlening en Gezondheids promotie met Turkse Migranten*, Brussel: Koning Boudewijn Stichting, 1988
16. **Leman**, Johan, *De integratie van de islam in België anno 1993*, Brussel : Cultuur en Migratie, 1992
17. **Modood**, Tariq, *Multiulturalism*, Cambridge: Polity Press, 2013
18. **Parekh**, Bhikhu, *Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek Kültürel Çeşitlilik ve Siyasi Teori*, çevr. Bilge Tanrıseven, yay. haz. Esen Gür, Ankara: Phoenix Yay., 2002
19. **Steven**, Fred, *'De Geschiedenis van België voor Dummies'*, Amsterdam: Pearson Education Benelux, 2011
20. **Şentürk**, Recep, *Açık Medeniyet: Çok Medeniyetli Dünya Ve Topluma Doğru*, İstanbul: Timaş Yay., 2010
21. **Taylor**, Charles Appiah, K. Anthony, Habermas, Jürgen ve ötekiler *'Çokkültürlülük: Tanınma Politikası'*, haz. Amy Gutmann, İstanbul: Yapı Kredi Yay., 1996
22. **Yanık**, Celalettin, *Dünya'da ve Türkiye'de Çokkültürlülük*, Ankara: Sentez Yay., 2003
23. **Yürüşen**, Melih, *Çeşitlilikten Özgürlüğe: Çokkültürlülük ve Liberalizm*, Ankara: LDT Yay., 1998

MAKALELER:

- 1) **Bousetta**, Hassan, 'İslan en Moslims in België: Lokale Uitdagingen & Algemeen Denkkader, Brussel: De Koning Boudewijn Stichting, 2004
- 2) **Canatan**, Kadir, *Avrupa Toplumlarında Çokkültürcülük: Sosyolojik Bir Yaklaşım*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.2 No:6, s.80-97, Kış 2009
- 3) **Er**, İzzet, 'Bugünkü Avrupa'da Din – Devlet İlişkileri, Din – Devlet İlişkileri Sempozyumu, İstanbul: Beyan Yay., 1996, s. 131-138
- 4) **Görgün**, Tahsin, 'Medeniyet', Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.28 s. 296-301, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
- 5) **İban**, C. İvan, *Katolik Ülkelerdekilise – Devlet, Din – Devlet İlişkileri ve Türkiye'de Din Hizmetlerinin Yeniden Yapılanması* Uluslararası Sempozyumu, İstanbul: Cem Vakfı Yay., 1996, s. 61 – 67
- 6) **İnan**, Ayşe Mahinur, *Çok-Kültürlülük Tartışmaları Bağlamında Avustralya'da Yaşayan Türklerinkimlik Algısı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, (basılmamış yüksek lisans tezi), 2012
- 7) **Kanmaz**, Meryem, *Islam in Vlaanderen: De Inplanting en Maatschappelijke Rol van Moskeeën. Sociaal – Geografische, Politieke en Sociaal- & Religieus – Culturele Aspecten*, y. y., 1999
- 8) **Levrau**, François, *Mogen We Nog Multicultureel Denken?: Over Diversiteit, Sociale Cohesie en de Integratie-erkenningsparadox*, Ethische Perspectieven, C:20 No(2), 2010
- 9) **Modood**, Tariq, *Liberal Çokkültürlülük ve Reel Dünya Çokkültürlülüğü*, çev. Şerif Esendemir, Tezkire, sayı: 43-44, s. 46-63
- 10) **Şentürk**, Recep, *Medeniyetler Sosyolojisi: Neden Çok Medeniyetli Bir Dünya Düzeni İçin Yeniden İbn Haldun?*, İslam Araştırmaları Dergisi, Sayı: 16, 2006, s.89-121

ELEKTRONİK KAYNAKLAR:

- 1) <http://www.mfa.gov.tr/belcika-siyasi-gorunumu.tr.mfa>
- 2) <http://www.siob.nl/bibliotheekmonitor/trends-maatschappij/bevolkingssamenstelling/bevolkingssamenstelling-naar-etniciteit/item119>
- 3) <http://www.npdata.be/BuG/203-Belgwordingen-2013/Belgwordingen-2013.htm>
- 4) <http://www.pvda.nl/partij/wie-we-zijn/geschiedenis>
- 5) <http://pvda.be/programma/goleft8-discriminatie-en-racisme-uitbannen,17.4.14>
- 6) <http://pvda.be/programma/recht-op-diversiteit-0>
- 7) <http://www.s-p-a.be/partij/geschiedenis/,12.03.14>
- 8) http://www.s-p-a.be/media/staging/vlaanderenmorgen_log/category/BEGINSELVERKLARING.pdf
- 9) <http://blogimages.bloggen.be/gaucho/attach/189503.pdf>, 11.4.14
- 10) http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#oprichting (28.4.14)
- 11) http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#regeren, 29.4.14
- 12) http://www.agalev.be/dossiers/geschiedenis/geschiedenis_80.aspx#groen, 29.4.14
- 13) <http://www.agalev.be/uploads/docs/standpunten/standpunt-algemeen.pdf>, 30.4.14

- 14) <http://www.groen.be/standpunten/migratie-en-asiel>, 30.4.14
- 15) <http://www.groen.be/standpunten/diverse-samenleving>, 30.4.14
- 16) <http://www.cdenv.be/onze-partij/geschiedenis-0>
- 17) <http://issuu.com/cdenv/docs/ampersand-thuis-voor-iedereen/6>
- 18) <http://www.openvld.be/?type=content&id=17&pageid=21766>, 20.4.14
- 19) <http://www.openvld.be/?type=themas&id=91>, 21.4.14
- 20) http://issuu.com/openvld/docs/brochure_012014_mail, 21.4.14
- 21) <http://www.n-va.be/over-n-va/geschiedenis>
- 22) <http://www.n-va.be/standpunten/migratie>
- 23) <http://www.n-va.be/standpunten/asiel>
- 24) <http://www.n-va.be/standpunten/inburgering>
- 25) <http://www.n-va.be/standpunten/gelijke-kansen-en-diversiteit>
- 26) <http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm>(gezinshereniging)
- 27) <http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm>(godsdienst)
- 28) <http://www.ddd.be/nl/van-a-tot-z-806.htm>(migrantenstemrecht)
- 29) <http://web.archive.org/web/20070927172805/http://www.blokwatch.be/content/view/62/39/lang,nl/>, 27.4.14
- 30) <http://web.archive.org/web/20070927172805/http://www.blokwatch.be/content/view/62/39/lang,nl/> (28.4.14) bknz. 18-21 maddeler
- 31) <http://www.vlaamsbelang.org/beginselverklaring/>, 28.4.14
- 32) <http://www.vlaamsbelang.be/programma/65/>, 28.4.14

- 33) <http://www.knack.be/nieuws/belgie/1-op-3-baby-s-geboren-in-brussel-heeft-vreemde-nationaliteit/article-normal-139273.html> , 28.4.14
- 34) <http://www.vlaamsbelang.be/programma/65>, 28.4.14
- 35) <http://www.vlaamsbelang.be/programma/61/>, 28.4.14
- 36) <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/05-BEL%C3%87%C4%B0KA%2099-148.pdf>, 26.5.14
- 37) <http://www.binnenland.vlaanderen.be/erediensten>, 27.5.14
- 38) http://verkiezingen2014.belgium.be/nl/vla/results/results_start.html, 29.5.14
- 39) http://verkiezingen2014.belgium.be/nl/cha/results/results_start.html, 28.5.14
- 40) <http://www.binnenland.vlaanderen.be/erediensten/erkenningen-besturen-van-de-eredienst>, 13.7.14
- 41) http://www.elections.fgov.be/fileadmin/user_upload/Registre/fr/statistiques_population/population-bevolking-20140101.pdf, 13.7.14
- 42) <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/migraties/internationaal/>, 14.7.14
- 43) http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=*SGK_OUD&n=59464, 15.7.14
- 44) <http://www.npdata.be/BuG/139-aantal-moslims/moslims.htm>, 15.7.14
- 45) <http://community.dewereldmorgen.be/blog/jan-hertogen/2010/04/10/vlamingen-naar-walloni%C3%AB-vreemdelingen-naar-belgi%C3%AB>, 25.7.14
- 46) <http://www.pewforum.org/2011/01/27/future-of-the-global-muslim-population-regional-europe/>, 15.7.14
- 47) <http://www.npdata.be/BuG/100/>, 20,9,14

EK: RÖPORTAJLAR

BİRİNCİ RÖPORTAJ: FLAMAN BÖLGESİ SOSYALİST PARTİ (SP.A) MİLLETVEKİLLERİ GÜLER TURAN VE FATMA PEHLİVAN'LA FLAMAN PARLAMENTOSUNDA 12.2.14 TARİHİNDE YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ

Güler Turan: Ik zit in een progressive partij sp.a. onze partij kenmerkd zich door de feit dat ze zich afgezet heeft tegen de overheersing van de kerk. Ja, die hebben jarenlang strijd gevoerd in Vlaanderen, in België voor verzuiling. Gehebt de katolieke zuiling, gehebt de socialistische zuil en gehebt de liberale of de vrijzinnige zuil. Door die verzuilingen. Daar waren drie grote bewegingen vooral de katolieke en socialistische.

Güler Turan: İlerici bir partide yer alıyorum. Sosyalist parti,kilisenin hakimiyetine karşı mücadelesiyle kendisini tanımlamıştır. Evet, yıllarca Belçika'da, Flaman bölgesinde bölünme için mücadele ettiler. Sonunda Katolikler, sosyalistler, liberaller ve hümanistler olarak ayrı ayrı gruplar oluştu. Bu gruplaşmalardan en önemli olanları Katolikler ve sosyalistlerdir.

Die zich daartegen afzetten tegen dwang van de kerk, tegen boeten betalen en dit en dat. Daardoor dat sociaal democraten normaal zeer afstandelijk en onafhankelijk staan tegen religie, tegen katolieke religie, tegen de overheersing tegen de

aanwezigheid van een kruis overal, tegen de macht positie van de kerk. Dat is de reden waarom sociaal democraten, SP.A neutraal staan tegenover religie.

Sosyalistlerkilisenin baskısına vekilise için ödenmesi gereken para cezalarına karşı gelmekteydi. Bundan dolayı sosyalist demokratlar, dinden, Katolik inancından,kilisenin gücünden uzak ve bağımsız durmuşlar. Bunun için sosyal demokratlar (SP.A) din karşısında tarafsız bir tutum takınmaktadır.

Eigenlijk wat CD&V doet vanuit een katolieke oogpunt, hebben zij (spa) altijd in geschiedenis gedaan van solidariteit. Zorg voormekaar, verbondheid, zwakke helpen als het nodig is. Als gekijkt dat zit allemaal ook in de religie. Je hebt dat in Islam in Katholicisme,.. Maar zij hebben dat van een andere hoek gedefineerd. Omdat ze tegen de institute kerk en alles daarrond.

Aslında CD&V, Hıristiyan demokratların Katolik bakış açısıyla yaptıklarını biz dayanışma bakış açısıyla yaptık. Birbirimize yardım etmek, birlik olmak, güçsüzlere yardım etmek gerektiğinde. Aslında bakarsan bu değerlerin birçoğu dinde de vardır. Katoliklikte, İslam'da.. Ama sosyalistlerkiliseye vekiliseye ait olan her şeye karşı çıktıklarından bu değerleri başka bir açıdan tanımladılar.

Waarom vertel ik dat?! Omdat mensen Denken dat socialistische/ komunistischen zijn tegen de godsdienst. Die waren tegen de overheersing van de kerk en niet tegen de geloof zelf. Ge hebt mensen binnen in onze partij ook die hebben tegen de godsdienst gevochten. Dus die mensen zeggen 'wij hebben onze stijd geleverd tegen de religie, en we hebben die gewonnen. We hebben kruisen verbannen, nonnen uit scholen gezet blablabla... Wij hebben de vrijheid van de vrouw herwil en nu moeten wij de vrouwen terug toelaten dat ze onderdrukt worden met hoofddoek.

Bunu neden anlatıyorum. Çünkü insanlar sosyalistlerin/komünistlerin dine karşı olduklarını düşünüyorlar. Oysaki onlar inanca karşı değillerdi,kilisenin hakimiyetine karşıydılar. Bizim partimizde dine karşı mücadele eden insanlar var. Yani bu insanlar 'biz dine karşı mücadele ettik ve yendik, haçları yasakladık, rahibeleri okul dışına çıkardık... kadın özgürlüğü için mücadele

ettik ve şimdi başörtüsüne izin vererek tekrar kadının baskı görmesine izin mi vermeliyiz' diyorlar.

Dat was een stap da wij als mensen van andere origine hebben moeten zetten met veel progressiven ook in de partij. En die overtuiging kracht bij te zetten 'kijk wij halen dit niet terug binnen, das de bedoeling niet'. Uiteraard moet je even neutraal blijven en even afstandelijk blijven. Het is iets anders om de kerk een plek te geven in de maatschappij zonder dat overheerst dan dat je İslam gelijk behandelt als de katholieke godsdienst op dit ogenblik.

Partide bu adımı birçok ileri görüşlü insanla birlikte farklı etnik kökene sahip insanların atması gerekiyordu. Amaç, kilisenin hakimiyet gücü olmadan nasıl Katolikliğe toplum içerisinde yer veriliyorsa İslam'ı da aynı konuma getirebilmek]

'biz dini dışladık, siz onu geri alıyorsunuz. Hayır, böyle değil. Biz dini içeri almıyoruz. Tanımış olduğumuz bir dini diğer dinlerle eşit tutma koşulundayız.

Sizce azınlıklara eşit haklar tanınıyor mu? Mesela Yahudilere ve Müslümanlara?

G.T.: Kanunen tanınıyor.

Maar in de praktijk zijn er nog wel veel problemen. Geweet toch dat we de kerkfabrieken, die worden gefinancierd uit Vlaamse en stedelijke gemiddelen. In Antwerpen gaan er elk jaar miljoenen naar de herstellingen van de kerken enzo. Maar dezelfde gaat niet naar de moskee of naar de sinagogen. Ik weet niet hoeveel naar de sinagogen gaan.

Ama pratikte hala problemler bulunmakta. Biliyorsunkilise ve kurumları Flaman Hükümeti ve belediyeler tarafından finanse ediliyor. Anvers'ten her yıl, cami ve sinagogların değil,kiliselerin restorasyonu için milyonlar veriliyor. Sinagoglara ne kadar gittiğini bilmiyorum.

Er zijn ook toch erkende moskee's? [tanınmış camilerde var değil mi?]

G.T.: Ja, maar dat is een heel nieuw fenomeen. De İslam is erkent in de jaren 60 maar de erkenning van de moskeën zijn pas nu. En de eerste financiering moet nog komen via provincie bilmem ne bilmem ne. Maar dat is normal. Omdat dat.....godsdiens is. Ik zeg niet dat naar de kerken minder moet gaan. Omdat die benadeeld moeten worden. Maar je moet ook de andere behoefte erkennen. Dat is nu waarom dat we met die erkenningen bezig zijn en om daar ook financiële voordelen en gevolgen aan te poppelen.

Evet, ama bu yeni bir fenomen. İslam 60'lı yıllarda tanındı ama camilerin tanınması daha çok yeni. İlk parasal yardım daha gelecek.kiliselerin daha az almaları gerektiğini söylemiyorum veya zarara uğratılmalarını ama diğer ihtiyaçları da göz önünde tutmak lazım. Vergilerimizin çoğukiliselere gidiyor

De Ludo Sanna bij ons voorstel ingediend in de senaat. Het gaat over, veel van ons belasting geld gaat naar de kerk, dat je in uw belasting brief zelf aangeeft van welke religie dat je zijt en waar dat je wilt dat uw geld naar toegaat, met eerlijke verdeling. En dat is een voorstel, die heeft niet gehaald. Dus daar moet nog wel wat initiatief overnemen.kortom, we zijn duidelijk met politiek en İslam bezig, we kunnen dat niet ontkennen, als we voor gelijke rechten zijn en wij zijn dat. en das allemaal initiatief uit onze sp.a. wij zijn daarvoor. En daar moet je initiaven toenemen. Voor de een zijn wij te socialistisch te pamperingen allochtonen en moslism toe. Voor de anderen zijn wij te recht. Dus wij weten het zelf ook nie maar wa da....

Buna karşılık vergi kağıdımızın üstüne hangi dine mensup olduğumuzu ve hangi dini kuruma vergimizin gitmesini istediğimizi belirtebilmek üzere SP.A'dan Ludo Sannen Senato'da bir teklif sundu. Bu konu hakkında daha öncelik tanınmalıdır. Kısaca biz hem politikayla hem İslam'la alakahyız. Bunu inkar edemeyiz. Özellikle eşit hakları savunan bir parti olarak ve bunun için bazı inisiyatiflerin alınması gerekli.

Voor het eerst hebben in de partijstatuut opgenomen dat er een plek is voor de İslam in onze maatschappij en dat we ook moeten gaan voor de İslam in onze maatschappij en dat we ook moeten gaan voor de opleiding van onze eigen imams. Heel belangrijk. Wij steunen dat. dat betekent niet dat het alleen op partij programa staat, je steunt dat met centjes. En sp.a is daar open voor.

İlk defa parti tüzüğünde İslam'ın da toplum içerisinde bir yeri olduğuna ve imamları bizim eğitmemiz gerektiğine dair yer verildi. Çok önemli ve bunu destekliyoruz. Ama parti programında bunun yer alması yeterli değil. Destek nakitle olur. SP.A bunun için açık duruyor.

Wij zijn ook de eerste partij geweest die nu de hoofddoek heeft toegelaten in publieke functies. Bij ons stat dat nu op dat wij hoofddoek toelaten in publieke functies. Wij vinden dat de neutraliteit niet aantast. Dat de neutraliteit in jou houdingen, werkingen moet zitten en niet in uw manier van kleren van uw vrijheid van u religie beperkt. Ik denk dat da twee belangrijke dingen zijn. En van die 'Europese İslam' da is bij ons geopperd geweest, ik zeg dat ook, op een initiative van een andere moslima, en op initiativ van mij is dat uitgelaten

Ayrıca biz başörtüsünü kamu alanında serbest bırakan ilk parti olduk. Bunun tarafsızlık ilkesini zedelediğini düşünmüyoruz. Bize göre tarafsızlık insanın tutumunda ve davranışlarında olmalı kılık kıyafetinde değil. Bence bu ikisi önemli. 'Avupa İslam'ı bahsi parti içerisinde başka bir Faslı Müslüman'ın inisiyatifiyle oldu. benim inisiyatifiyle ise 'Avrupa' sıfatını tekrardan parti tüzünden kaldırdık.] Hani kötülükte kendimizden geliyor.

Göçün 50.yılı ve entegrasyon tartışmaları hala devam ediyor. Sizce 50 yıl geçmesine rağmen entegrasyondan bahsetmemiz normal mi?

G.T.: Kendimizden kaynaklanıyor. Neden biliyor musun? Kaynaklardan kaynaklanıyor. Devletten para alması kolay. Göç yapıyoruz, Türk toplumunun entegrasyonu ile alakalı çalışıyoruz.... Entegrasyon için para alması kolay, kültürel faaliyet için alması o kadar kolay değil. Dolayısıyla gelen bütçeler ağzına onun

mama verdiği için bizimkilerde hala onu aynı şekilde kaptıkları için hala devam ediyor. Yüz sene sonra da kutlarınız yani. Geçen gün 50.yıl kutlamaların birinde herkes konuşuyor entegrasyon, entegrasyon... Ben çıktım dedimki ‘ne entegrasyonundan bahsediyorsunuz?! Bunu kutlayın sonra kapatalım lütfen. Bunu bir başlangıç olarak görelim mi?! Şehirli olarak bakın bana, Anversli olarak bakın bana. Anvers’in sorunlarına bakın. Anvers’te yaşayan Müslümanlara bakın veya Anvers’te sosyo-ekonomik durumu kötü olanlara bakın. Ne bu entegrasyon? Neyin entegrasyonu? Burada doğmuşuz neyin entegrasyonundan bahsediyorsunuz?!’

Tamam yaşayan Türklerin, Faslıların bu konuda eksiklikleri var. Peki sizce Belçikalılarda hiç mi kabahat yok? Türklerden önce İtalyanlar göç etti buraya. Onların entegrasyonundan hiç bahsedilmiyor.

G.T.: Dinden kaynaklı. Biz başkayız, dinimiz, yediğimiz, içtiğimiz başka. Evlerimiz, ibadethanelerimiz başka. Dolayısıyla asimilasyonumuz söz konusu olamaz. ‘Entegrasyon nedir?’ Başta bunu ortaya sermek lazım. Aslında konu din de değil. Yani dinini terk etsen bile entegre kabul edilmezsin.

Aslında iki taraflı olması gerekiyor. Sonuçta kabul eden ülke, davet eden ülke de açık olmalı. Sen davet ettin biz geldik ve gitmiyoruz. Bir de şu var, dünya globalleşiyor. Herkes her yere gidiyor, sınırlar ortadan kalkıyor. AB’den bahsediyoruz, ABD’den bahsediyoruz. Dolayısıyla insanların göç etmesi, yeni arayışlar içerisinde olması normal. Ama bu herkes için TR’de yaşayan Türk de Belçika’da yaşayan Belçikalı da kendisini daha açık ve geniş bakması gerekiyor toplumlara. Tabi, dili isteyebilirsin. Çok normal ama kılık kıyafet konusunda karışamazsın, ismin konusunda, yaşam tarzı konusunda karışamazsın. Ama ben size söyleyeyim, en çok sosyo-ekonomik güçten kaynaklanıyor.

Amerika’da mesela beyin gücü var (Türkler arasında). Orada ‘ben Türküm’ dediğin zaman, ‘oh from which university’ diye soruyorlar. Beyin gücü gitmiş oraya, buraya bilek gücü geldi. Ee bununda zorlu şartları var, toplumun alt kesimini oluşturan

şartlar. Maden ocağından gelen birkitle var, işsiz, vasıfsız, eğitimsiz insanlar. Aslında konu entegrasyon değil. Konu sosyo-ekonomik.

Şu da kesin, Belçika’da bir ırkçılık sorunu var. Geçen bir araştırma yapıldı, eğitilmiş insanların daha çok ırkçılığa maruz kaldıkları hakkında. Neden? Eskiden gelen işçikimsenin yapmak istemediği işi yapıyordu ve sen ona minnettardın, parasını veriyordun. Şimdi onun çocuğu eğitimini almış, senin işinde gözü var. Senin oturduğun mahallede oturmak istiyor. Dolayısıyla sana doğrudan rekabet ediyor. Aslında yeteri kadar istihdam olsa, bu rekabet olmaz. Ben refah bir toplumda ırkçılığın olacağını sanmıyorum. Genel refah düzeyinin iyileştirmememiz gerekiyor. Bunukimseyi dışlamadan, ötekileştirmeden yapmalıyız.

Fatma Pehlivan: Entegrasyon derken, tek taraflı entegrasyon olamaz. İki taraflı olması lazım. Yani geleceğe yönelik bir plan proje yapıldığında geçmişe bakmak gerek. Şu an da her iki kesimde din, dili, ırkı farklı olan insanlara alışkın değillerdi. Buraya gelen insanlar da buradaki topluma hazır değillerdi ve bu çok ihmal edilmiş. İki taraftan, Türkiye tarafından ihmal ediliyor bu taraftan da ihmal ediliyor.

Şimdi birileri bir yerlere gelince herkes sahipleniyor. Türkiye, Almanya’da şu kadar milletvekilimiz var diyor. Var da, o milletvekilleri kendi çabalarıyla bir yerlere geldiler. Biz burada, Türkiye’nin yatırımından veya buranın yatırımından dolayı bir yerlere gelmedik. Biz babalarımızdan, annelerimizden, yakınlarımızdan destek görerek buralara geldik. O yüzden kimse sahiplenmesin bizi. Ama biz bizi sahiplenmeliyiz.

Biz burada yaşıyoruz ve entegrasyon olarak değil. Aslında entegrasyona hiç gerek yok. Tolumda iç içe beraber yaşamak, bu entegrasyonun kendisi! Ya bu kelime oyunu aslında. Entegrasyon şudur budur,... hayır, kardeşim, benimsemek, toplum içinde varlığını gösterebilmek. Karşı tarafta da seni benimseyip, senin burada olduğunu kabullenmek ve bu ülkede yaşıyorsan bu ülkenin geleceğe için gereken adımları atmak. Bu eğitimde olsun, sağlık konusunda olsun, siyasi alanlarda olsun. Her alan da bu toplumun ekonomisine katkı da bulunabilmek. Bu iki taraf içinde geçerlidir ama katkıda bulunabilmesi için de fırsat vermek.

İki taraf içinde geçerli. Kafaların değişmesi gerekiyor. Çünkü geri dönüşümüz yok. Bizlerden de tek tük belki dedelerinin geldiği ülkeye geri dönebilirler ama çoğunluk olarak burada kalacağız. Öyleyse bu ülke bizim ülkemiz. Bu ülke bizim vatanımız. Bizim sokağımız bizim mahallemiz bizim yolumuz bizim kaldırımımız bizim ağacımız. O zaman bizim ona sahip çıkmamız gerekiyor. Biz bunlara sahip çıkmazsak, o zaman toplumda bizlere sahip çıkmaz. İçimize kapanıp, içimize dönük bir toplum olarak yaşıyoruz. Biz bize yaşıyoruz. Onu kırmamız lazım.

Son yıllarda güçlenen partiler daha çok sağcı partiler. Sizce bunun sebebi nedir?

G.T.: Bart de Wever ne dedi 'geleceğin en büyük sıkıntısı İslam terörizmi' dedi. 'İslamiyet' dedi. Sağ zaten güçlüydü. Anvers'in üçte biri Vlaams Belang'a verir oylarını.

Anvers'i zaten VB'in kalesi olarak biliyoruz ama genel anlamda sağın kuvvetlenmesi söz konusu değil mi?

G.T.: Var, var. Çünkü neden? Ekonomik kriz var, insanlar çekirdek aileye düşmeye, bencilleşmeye başlıyor. İki sebepten dolayı var.

Günah keçisi olarak Müslümanlar gösteriliyor mu?

G.T.: Şöyle söyleyeyim. Globalleşen dünya da individualleşen bir topluma gidiyoruz. Bencillik ön safhaya çıkıyor. Zatenkişi ben ve bencillikten yola çıkıyorsa, bunun üstüne ekonomik kriz, istihdam... .Bir de dünya daki değişikliğe de bakın. Belçika'nın ekonomisi, endüstrisi yok oldu. General Motor gitti, Ford gitti, tekstil fabrikaları gitti. Yani sırf bilek gücüne dayalı yerler gidiyor. Neden gidiyor? Çünkü Asya'da, Çin'de insan gücü çok daha ucuz. E iletişimde kolaylaştı. O faktörü de var. İkincisi, kalıcı olmak istiyorsan ekonomide endüstriyi kennis (bilgi) ekonomiye geçirmen gerekiyor. Yani kuvvetli olduğun alanlara yatırım yapman gerekiyor.

We moeten onze ekonomie transformeren van een industriële ekonomie. We moeten meer gaan naar kennis ekonomi, waarbij kennis en specialisatie in een bepaalde niche in een bepaalde deel aspect u juist sterker maakt in de ekonomie. Denk naar de elektritie wagen, ik ga gewoon een voorbeeld geven. Wij als Vlaanderen zijn te klein om elektritie wagen zou ontwikkelen, wij als Vlaanderen kunnen tegen de grote landen als turkije, Frnakrijk, China niet opbotsen. Wat moeten wij doen? We moeten ons specialiseren bvb de batterie. De batterie technologie, batterij waar mee te auto's mee moeten. Wij moeten proberen om perfecte batterie te ontwikkelen. We moeten zorgen om die productie naar hier te halen. Ge hoort me al zeggen 'eğitimli, vasıflı' insanlara ihtiyaç vardır.

Ekonomimizi endüstriyel ekonomiyeye dönüştürmemiz gerekiyor. Bilgi ve uzmanlaşmanın ekonomide bizi daha çok güçlü kılacak bilgi ekonomisine kaymamız gerekiyor. Elektrikli otomobili düşün. Sadece bir örnek vereceğim, elektrikli otomobili geliştirmek için biz Flaman bölgesi olarak çok küçüğüz. Türkiye, Fransa gibi büyük ülkelerle yarışamayız. Biz ne yapmalıyız buna karşı? Kendimizi uzmanlaştırmamız gerekiyor. Mesela pil ve akü gibi. Elektrikli otomobillerde kullanılacak piller. Bunun için en iyi pili üretmeliyiz.

Dolayısıyla sadece bilek gücüne sahip toplumlar bitiyor. Bu belki şu anda Türkiye'de daha iyidir ama emin olunki Türkiye'de değişecek. Her şey makineyle yapılıyor. Bilek gücüne ihtiyaç olan yerlerde de vasıfsız insanlar birbiriyle rekabet ediyor. Yerli vasıfsızların yapacağı işi dışarıdan gelen adam daha az paraya yapıyor ve dolayısıyla o tercih ediliyor. Bu sefer yerli olan işi elinden alınıyor diye ırkçılık yapıyor. Yani her şey yine refah seviyesine bakıyor.

Bir de bizim sürekli devam eden bir göçümüz var, bizim bir sıkıntımız da, gerçi son zamanlarda azaldı, bizim tekrar birinci generatie'yi (nesli) içeriye alıyoruz. Evliliklerden falan. Çocuğun eğitim seviyesini, annenin eğitim seviyesi belirliyor. Bunu hiçbir zaman unutmayın. Baba üniversite mezunu, anne ortaokul mezunuysa çocukta ortaokul seviyesini geçemiyor. Bu evliliklerin nasıl yapıldığını siz benden daha iyi biliyorsunuzdur. Dolayısıyla bu sıkıntı bitmiyor. Flamacayı tekrardan

başlatmamız gerekiyor. Çocuklar tekrardan Flamanca'yı bilmeyen bir annenin elinde yetişiyor. O şekilde onlar devam ettikçe, dernekler entegrasyondan destek aldıkça, bu siyaset hala entegrasyona para verdikçe, demekki bir şekilde kendini ayakta tutan bir sektörden bahsediyoruz.

İKİNCİ RÖPORTAJ: FLAMAN BÖLGESİ HİRİSTİYAN DEMOKRATLAR (CD&V) PARTİ BAŞKANI AYRICA LEOPOLDSBURG BELEDİYE BAŞKANI WOUTER BEKE İLE LEOPOLDSBURG BELEDİYE BİNASINDA 14.02.2014 TARİHİNDE YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ.

Wat denkt u over de multiculturele samenleving? Is dat een fiasco, wat sommige partijen dat zegt of is dat een gezonde samenleving?

Wouter Beke: De multiculturele samenleving is gewoon een feit. Maar wat een fiasco is geweest volgens mij dat is de idee dat we in een soort onverschillig multiculturalisme zitten en dat we allemaal wereld burgers zijn zonder eigen identiteit, zonder eigen afkomst, zonder eigen religieuze identiteit of nationale identiteit. Neen, we zijn allemaal geboren, we worden gevormd door wie we zijn, waar we zijn geboren door ons gezin. We worden gevormd door waarden en normen van onze gemeenschap. Door de manier waarop dat de religie mee helpt inkleuren. Euhm, en dat maakt ons als mens en dus dat betekent ook dat we die multiculturele samenleving moeten aanvaarden maar dat ook iedereen de spelregels uit van moet aanvaarden.

In mijn boek schrijf ik over 9/11. Als een van de kantel momenten. Omdat in die periode daarvoor iedereen dacht dat we in een soort cosmopolitisme zaten. Wij zijn allemaal wereldburgers. En opeens bleek ja nee'oei dat is niet waar'. Na de val van de Berlijnse muur, dan zei men de grote verschil tussen Oost en West en Noord en Zuid. Dat is allemaal weg. Nu zijn we allemaal op weg naar een en hetzelfde maar dat is gewoon niet zo, er zijn verschillen in samenleving. Die verschillen komen soms als bedreigend over maar die verschillen kleuren ook een samenleving. En vooral je kunt de geschiedenis je kunt de wortel van mensen niet weg knippen. Maar

gemoet daar dus wel op een goeie, positieve manier leven samenleven en dat betekent ook dat er aantalregels moeten worden aanvaard, de universele verklaring van de rechten van de mens. Ja, die moet door iedereen worden aanvaard. Anders is samenleven gewoon niet mogelijk, volgens mij. En dus er zijn aantal basis grondregels die iedereen moet aanvaarden maar binnen dit grondregels moet iedereen zijn eigenheid en eigen identiteit ook kunnen naar voorbrengen.

U weet dat 2014 is het 50 jaar immigratie van de Turkse en Marokkaanse immigranten. Vind u dat normal dat we nog altijd van een integratie spreken. Want 50 jaar is niet weinig. En wat is de problem? Aan welke kant ligt de probleem?

W.B.: Maar dat is normal. Omdat het niet gaat over diegene die 50 jaar naar hier gekomen zijn. Maar dat je in die 50 jaar een zijdelings migratie blijven hebben, huwelijksmigratie, gezinsmigratie bvb. En dus de mensen die 50 jaar hier wonen, ja, die wonen hier 50 jaar. Maar die hebben intussen kinderen en kleinkinderen waar vaak ook partners uit de herkomst landen naar hier zijn gekomen om te trouwen om een gezin op te richten. Dus je kunt niet zeggen dat is 50 jaar geleden, neen, dat is nog altijd actueel. En wat ik daar in essentie overwint is dat men 50 jaar geleden manifests...men totaal geen aandacht heeft gehad over de noodzaak van kennis van de taal en integratie als dusdanig. Toen beschouwen men de mensen die naar hier kwamen als werk krachte in de mijn en voor de rest niks. Het waren productie factoren terwijl, ja, kennis van de taal zeker vandaag. Nu dat de mijnen gesloten zijn. En mensen moeten opzoek gaan naar een job, een betaalbare woning, zich moeten in onze samneleving mee een deel van zijn.

Ja, wie de kennis van de taal niet heeft die zet zich een stukje achteruit. En wie ook een aantal basiswaarden en normen niet kan respecteren, die zet zich zelf ook achteruit. Ik schrijf in mijn boekje, tis niet een kwestie vankiezen maar van delen.. .

tis niet kwestie van als mensen naar België komen, komen ze nu van Afghanistan of van Turkije of van Africa, Congo of ze komen van America. Ze moeten nietkiezen voor de Belgische samenleving en zeggen, ik heb gekozen voor deze ene ik laat de

andere achter mij. Dat niet de bedoeling. Maar ze moeten wel delen. We moeten aantal dingen gemeenschappelijk delen net zoals in de regels in het verkeer met elkaar moeten delen. Als mensen uit Engeland naar ons komen dan weten ze dat van de andere kant van de weg moet rijden. En als dat niet gebeurt dan is er een botsing. En ja zo simpel is het bewijs van spreken en dat moet bij ons ook gebeuren.

Wat denkt u over Islam? Heeft het wel positief of negatief effecten in deze samenleving? En wat denkt u over de radicale Islam, zoals Sharia in België?

W.B.: Ik had gisteren een gesprek met verschillende van uw moslim collega's in Mechelen. Daar ging het ook over. Ja maar wij zijn ook niet allemaal Syrië strijders. Enfin dat werd nu een beetje naar voren gebracht. 1) Moslims, Islam is een erkende godsdienst in België. 2) Ik ben niet voor een onverschillig pluralisme waarbij dat mensen hun identiteit in een publieke domein niet mogen leven.

Ik vind wel dat de overheid zich neutraal moet opstellen en beetje terughoudend moet zijn. Maar ik ben geen voorstander of het nu gaat over hoofddoek of over kruisjes dat die in een publieke domein niet aanwezig mogen zijn. Dat kleurt meer de samenleving maar men moet wel, iedereen moet wel weten dat er aantal basis waarden en normen zijn die we allemaal om moeten kunnen delen met elkaar.

En wat CD&V dan betreft, wij zijn Christen democratische partij, in 1945 dus dat langer dan 50 jaar geleden (gülmeler). Het is bijna 70 jaar geleden in 1945 stond in onze partij programma 'wij zijn een christelijke partij omdat wij waarden aanhangen die historisch door het christendom zijn aangebracht. Maar vandaag gemeen goed zijn. Gedeeld worden door gelovigen, anders gelovigen en niet gelovigen. En dat is ook zo. Het gaat over waarden van solidariteit of van verantwoordelijkheid. Als het gaat over principes van subsidiariteit en de trend meesterschap. Ja dat zijn waarden die voortgesproten zijn uit een christelijke traditie maar die vandaag ook door niet christenen, door anders gelovigen perfect gedeeld worden.

In mijn eigen partij zijn er mensen actief zoals Hammid Rifi in Mechelen die mij uitgenodigd had gisteren avond. Ja die is een moslim. Naima Lanjri in Antwerpen.

Dus die hangen christelijke, katolieke geloof niet aan. Wij hebben ook heel veel niet gelovigen in onze partij. Maar ze vinden wel die waarden belangrijk. En bvb gisteren is er een gestemming geweest over euthanasie voorkinderen. Wel onze partij is daar tegen omdat ze vindt dat de waarden van het leven toch wel fundamenteel belangrijk is en de zorg voor andere fundamentele belangrijk is en dat je zomaar niet aankinderen kan zeggen 'laat we maar euthenasiren'. We hebben daar leeftijd grens van 15 jaar willen voorbrengen. Nu zegt men 'je moet wils bekwaam zijn' maar wie gaat dat toetsen doen, wie wilsbekwaam is. is moeilijk. De toetsen.

Het is precies dat rechtse partijen meer sterker uitgroeien? Is dat waar en waarom?

W.B.: NVA groeit, Vlaams Belang daalt. Dus gezien eigenlijk dat, dat blijkt of peiling vandaag. VB zit op 7-8% en dus NVA wordt groter door VB maar wordt niet door kiezers van CD&V of VLD of sp.a of van groen weg te nemen. En op zicht NVA is een nationalistische partij, kiest voor de onafhankelijkheid van Vlaanderen maar is geen racistische partij, en dus eigenlijk, ik ben geen voorstander van de NVA maar ik ben de voorstander van de CD&V. Maar voor de democratie is het wel goed dat de racistische partij dalen. En ik heb liever dat de NVA stemmen halt dan dat de Vlaams Belang stemmen halt. Je kunt zijn voor een onafhankelijke Vlaanderen maar dat is iets anders dan een racistische partij zijn. Vind ik. Maar de beste is nog dat je een CD&V'er bent. (gülüşmeler)

İKİNCİ RÖPORTAJIN TÜRKÇESİ:

Çokkültürlü toplum hakkında ne düşünüyorsunuz? Bazı partilerin belirttikleri gibi bu bir fiyasko mu yoksa sağlıklı bir toplum mudur?

Wouter Beke: Çokkültürlü bir toplum sadece bir gerçektir. Benim açımdan fiyaskoya uğrayan şu fikirdir; bizim kayıtsız vekimliksiz çokkültürlülük içinde yaşadığımız, dinikimliksiz veya ulusalkimliksiz bir dünya vatandaşı olduğumuzdur. Hayır, hepimiz doğduk, kişiliğimiz ailemiz tarafından, doğduğumuz yerde ve kendimiz tarafında şekillenmiştir. Toplumumuzun normları ve değerlerine göre

şekilleniyoruz. Bu arada din de bu şekillenmede bir rol oynuyor. Euhm, ve bu bizi insan yapar yani bu çokkültürlü toplumu ve kurallarını kabul etmemiz gerekir.

Kitabımda 9/11 hakkında yazdım. Dönüm noktalarından biri olarak. Çünkü bu dönemden önce herkes bizim bir kozmopolitizmin içinde olduğumuzu sanıyordu. Hepimize bir dünya vatandaşı olduğumuz söylendi ve birden de bunun doğru olmadığı ortaya çıktı. Berlin duvarının yıkılmasından sonra, Doğu ve Batı, Kuzey ve Güney arasındaki büyük fark ortaya çıktı. Şimdi aynı olmanın peşindeyiz ama bu böyle değildir ve toplumda farklılıklar vardır. Bu farklılıklar bize bazen bir tehditmiş gibi gelebiliyor ama bu farklılıklar ayrıca topluma zenginlikte katmaktadır. Özellikle insanın geçmişini, kökünü kesip atamazsın. Ancak iyi ve pozitif bir biçimde birlikte yaşanmalıdır. Buda bazı kuralların, mesela, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin kabul edilmesiyle olur. Evet, bu herkes tarafından kabul edilmelidir. Benim fikrimce birlikte yaşamının başka bir imkanı yoktur. Yani herkesin kabul etmesi gereken birkaç temel kural vardır ama bu temel kurallar içinde herkes kendi karakterini vekimliğini ön plana getirebilmelidir.

Bildiğiniz gibi 2014 yılı, Türk ve Fas göçmenlerinin 50. göç yıldönümleri. Sizce hala entegrasyondan bahsetmemiz normal midir? Çünkü 50 yıl kısa bir süre değil. Sizce problem nerede yatmaktadır?

W.B.: Ama bu normal. Çünkü problem 50 yıl önce gelenlerle ilgili değil. Bu 50 yıl içinde göç devam etmiştir, evlilik göçü, aile göçü gibi vs. Ve 50 yıldır burada oturan insanlar, evet, onlar 50 yıldır burada . Ama bu arada onların çocukları ve torunları oldu ve bunlarda bir aile kurmak için genelde eşlerini geldikleri ülkeden getirmişlerdir. Yani 50 yıl öncesinden bahsedemezsin sadece, hayır, bu daha günceldir. Ayrıca 50 yıl önce göç edenlerin dil öğrenimleri ve entegrasyonlarıyla kesinlikle ilgilenilmemiştir. O zamanlar buraya gelen insanlar maden işçisinden başka bir şey olarak görülüyordu. Geçmişin üretim faktörleriydi, evet, ama bugün dilbilgisi şart. Şimdi madenler kapatıldı ve bu insanların bir iş bulmaları, uygun fiyatlı konut bulmaları ve toplumumuzun bir parçası olmaları gerekmektedir.

Evet, günümüzdekimin dil bilgisi yok ise o toplumun gerisinde kalıyor. Vekim bazı temel değerler ve normlara saygı duymaz ise o da toplumun gerisinde kalıyor.kitabımda bahsettiğim gibi “bu bir seçim meselesi değil ama bir paylaşım” dır.

Bu insanlar Belçika'ya ister Afganistan'dan veya Türkiye'den veya Afrika'dan, Kongo'dan veya Amerika'dan gelsinler bu insanlar Belçika toplumunu tercih edipte “Ben bu toplumu tercih ettim ve kendi toplumumu arkamda bıraktım “ meselesi değildir. Amaç bu değildir. Ama paylaşmak zorundadırlar. Trafik kurallarında olduğu gibi ortak bazı şeyleri paylaşmamız gerekiyor. İngiltere'den insanlar buraya geldiğinde, yolun diğer tarafından araba sürmeleri gerektiğini biliyorlar. Eğer bu kurala uymaz iseler bir kaza kaçınılmazdır. Ve evet bu bu kadar basittir ve burada da uygulanmalıdır.

İslam hakkında ne düşünüyorsunuz? Topluma pozitif ve negatif etkileri nelerdir? Ve Sharia4Belgium gibi radikal İslam'la bağdaştırılan örgütler hakkında ne düşünüyorsunuz?

W.B.: Dün Mechelen’de birkaç Müslüman arkadaşlarınızla konuşmam vardı. Ve bu konuyla ilgiliydi. Evet ama biz hepimiz Suriye savaşçıları değiliz. Bu tepki son zamanlarda ön plana çıkarıldı. 1) Müslümanlar, İslam Belçika'da tanınmış bir dindir. 2) İnsanlarınkimliklerini kamu alanında ifşa edemeyecekleri kayıtsız bir çoğulculuktan yana değilim.

Ben hükümetin tarafsız ve biraz ölçülü olması gerektiğini düşünüyorum. Başörtüsü veya haç gibi dini sembollerin kamu alanlarında olmamaları gerektiği görüşünde değilim. Bu topluma daha çok renk katar ama herkes bilmelidirki hepimizin birbiriyle paylaşması gereken bazı temel değerler ve normlar vardır.

CD&V ile ilgili ise, biz 1945 yılında yani 50 yıldan önce kurulmuş bir Hıristiyan Demokratik partiyiz (gülüşmeler). Neredeyse 70 yıl önce 1945 yılında, parti programımızda şunlar yazıyordu “Biz bir Hıristiyan partiyiz çünkü tarihsel olarak Hıristiyanlık tarafından getirilmiş değerleri benimsiyoruz”. Fakat bu değerler bugün

olağanlaştı ve diğer inanç mensupları ve inançsızlar tarafından paylaşılır oldu. Ve bu doğrudur. Mesela, dayanışma ve sorumluluk değerleri gibi. Evet, bu Hıristiyan geleneğinden gelen değerlerdir fakat bugün Hıristiyan olmayanlar ve diğer inanç mensupları tarafından da mükemmel bir şekilde paylaşılmaktadır.

Mesela partimde dün akşam beni davet eden Mechelen'den Hammid Rifi gibi insanlar aktiftir. Evet o bir Müslüman'dır. Naima Lanjri Anvers'ten. Hıristiyan, Katolik inanca bağlı değillerdir. Partimizde ayrıca birçok inançsızda vardır. Ama bu insanlar bu değerleri önemli bulmakta. Ve örneğin dün çocuklar için ötenazi hakkında bir oylama oldu. Ancak partimiz insan yaşamını temelde değerli bulduğu için buna karşıdır ve bundan dolayı çocuklara “hadi ötenazi yapalım” deme hakkımız yoktur. Burada yaş sınırı olarak 15 yaşını koymak istedik. Şimdi de deniyorki “bunun için zihinsel olgunlukta olmak gerekiyor” amakim zihinsel olgunluk olup olmadığını test edebilirki, bu çok zor. Belirlemek.

Sağ partilerin gittikçe güçlenmesinin sebebi sizce nedir ?

W.B.: NVA büyüyor, Vlaams Belang düşüyor. Yani aslında, bugünkü yoklamalara baktığımızda VB 7-8% lerde yani NVA, VB den dolayı büyüyor ama CD&V veya VLD veya sp.a deki seçmenlerin oylarını alarak büyümüyorlar. NVA milliyetçi bir partidir, Flanders'in bağımsızlığını istemektedir ama ırkçı parti değillerdir ve aslında ben NVA taraftarı değilim ama CD&V'nin yanındayım. Demokrasi için ırkçı bir partinin düşmesi iyi bir şeydir. Vlaams Belangın oylarının yükselmesindense NVA'nın oylarının yükselmesini daha çok isterim. Flanders'in bağımsızlığının yanında olmak ırkçı bir parti olmaktan farklı şeylerdir. Böyle düşünüyorum. Ama en iyisi yinede bir CD&V'li olmaktır.(gülüşmeler)

ÜÇÜNCÜ RÖPORTAJ: İŞÇİ PARTİSİ (PVDA) BRÜKSEL BÖLGESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI RİET D'HONT İLE 20.2.2014 TARİHİNDE PVDA PARTİ BİNASINDA YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ.

Geloof u in een multiculturele samenleving? Is dat een gezonde samenleving of een fiasco? Wat zijn de voordelen of nadelen van een multiculturele samenleving?

Riet D'Hont: Ons standpunt wij nemen van alle culturen, zowel van onze cultuur als van een cultuur van een elders alle positieve elementen. En we gaan niet negatieve elementen benadrukken. Voorbeeld als ge zegt Sharia4Belgium. Nee, we nemen dat niet over of we gaan dat ook niet propageren. In tegendeel er zijn ook culturele elementen in onze eigen samenleving die wij niet goed vinden. Bvb de onderdrukking van vrouw of het niet gelijk stellen van van man en vrouw. Wij zijn daar tegen. Dat bestaat ook in de westerse maatschappij. Het is niet dat da alleen bestaat in maatschappij van Maroko of Turkije. Nee, die problemen bestaan okk bij ons.

Dus eigenlijk is onze standpunt, wat betref migratie, wij nemen alle positieve elementen van alle culturen nemen wij bij en dat brengt verrijking, dat brengt vooruitgang dat brengt... maar op een progressieve manier. Allee, ik denk dat da heel belangrijk is. Het is ook niet zo, dat we zeggen 'Alles wat komt uit migratie is goed'. Zoals ook niet alles wat komt uit Westerse maatschappij. Neen, we nemen uit alle progressieve elementen om vooruit te gaan.

Wat doet u partij voor de inburgering van de minderheden?

R.D.: Wij vertrekken van een standpunt. Niet in de zin van hier zijn de Belgen en daar zijn al die minerheden. Nee, zowel binnen de Belgen als binnen de minderheden hebt je werkende mensen, hebt je wat wij noemen rijke mensen. Wij leven hier samen en onze maatschappij is verdeeld in klassen. Arbeiders klasse, werkende klasse, mensen die hard moeten werken om geld te moeten dienen. En gehebt klasse die eigenlijk heel veel krijgt of heel veel heeft op basis van al wat te mensen werken. En dus in die zin, die mensen komen uit Marokko, turkije die werken hier, die

werken samen met Belgische mensen. Die hebben samengewerkt in de mijnen, die hebben samengewerkt in metro, zijn samen gewerkt als bus chauffeur als tram chauffeur. Dat is een groep en wij doen alles om samen te werken en niet te zeggen ‘hier zijn de Belgen en daar zijn de minderheden’.

Iets anders is, binnen die groep van arbeiders of binnen die groep die hier samen woont in die wijk zijn der effectief van wat men noemt die minderheden grotere moeilijkheden. Omdat zij bvb. Gediscrimineerd wordt op vlak van werk of op vlak van huis krijgen of in het onderwijs. Dus zij hebben nog een surplus problem dan die mensen die hier allemaal samenwerken. En dat moeten wij inzien. Maar ons eerste standpunt is, inburgering bij ons is, samen een blok vormen, eenheid vormen, iets anders dat je dan binnen die groep dat je ook zoek naar middelen om die gelijkheid zo rap mogelijk te makenç bvb taallessen, stimuleren dat de mensen de taal leren. Zodat men kan communiceren. Maar niet in de zin van, het is een voorwaarde tot. Want nu gebeurt het dikwijls dat inburgeringen wel een voorwaarde zijn om een huis te krijgen, voorwaarde om in de school binnen te geraken. Als je dat hier ziet in Brussel, omkinderen in te schrijven in Nederlands talige school zijn de ouders verplicht om Nederlands te spreken of absolute Nederlands te volgen. Er zijn mensen die omslag nemen op het werk om Nederlands te kunnen te volgen om zijn kind binnen in de school te krijgen. Dus dat is eigenlijk negative inburgering. Dat is verplicht en de mensen problemen stellen. Terwijl wij zeggen ‘We zetten alles op alles om eenheid te creëren tussen die ganze groep bevolking. En wij zullen ook middelen zoeken om de eenheid te stimuleren door bvb in de scholen ook de ouders meer les te geven in Nederlands maar onder tussen hun kinderen toelating te geven om in school ingeschreven te worden . Nu bvb in de gemeentes, gelijk vilvoorde.

Als je Marino Keulen zit deze namiddag, dat was een van de maatregelen van hem, die zeg ‘de taal is een voorwaars om een huis hebben, om te kunnen in schrijven in sociale woningen’. Terwijl wij zeggen dat is zodanige remmeringen organiseren. Ja, dat is selecteren. Dus taal is een middel van samenwerken, van eenheid en niet een middel van verdeeldheid. En dus dat is wel een heel belangrijk punt. Dus inburgering wordt hier dikwijls heel moeilijk gemaakt. Dus begrijp je er is een verschil tussen positieve inburgering in de zin van werken samen, zoeken voor middelen om samen

te leren in plaats van negatieve inburgering verplicht te maken. Eigenlijk komt dat neer uitsluiten, selecteren, discrimineren.

Ik kwam van morgen van die school van mijn kleinkind waar alle mogelijke nationaliteiten. Mijn kleinkind is Ethiopisch. Maar ik vond fantastisch. Het is een Nederlands talige school. Maar de kindjes zijn ouders meste spreken Frans, vertelden aan hun mama en papa 'wij maken een film' in Nederlands. En vertaalden in het Frans, de kinderen zelf. Mijn enige Belgische kleinkind spreekt thuis Nederlands naar gaat naar school in de Frans. Hij denkt dat iedereen op straat Frans spreekt. Thuis spreekt hij Nederlands maar als hij over school spreekt over de school dan spreekt hij Frans. Dat is dus heel leerrijk. En zo leren ouders via de kinderen de twee talen.

Maar bij ons is inburgering op de eerste plaats eenheid maken tussen de Belgische bevolking en de andere bevolking. Samen werken, samen naar school gaan, samen wonen in een blok, samen in de wijk, samen de kinderen in een jeugd beweging, samen! Daarom is het intercultureel, het is niet alleen multicultureel maar intercultureel.

Het is de 50ste jaar van de immigratie van Turken en Marokanen. Maar vind u dat normal dat we nog altijd van een integratie spreken. We spreken van integratie van Turken en Marokanen en bvb niet van Italianen. Waarom is dat zo? Waar ligt de probleem?

R.D.: Ik denk dat de probleem terug groter is geworden. Niet interne van integratie. De jongeren zeggen "Integratie?! Ik ben hier geboren en ik ben Belg!" Er was iemand laatst vertelde over een jonge van 17 jaar op school, en zij moest op school spreken over de geschiedenis van België en die jonge stak ook zijn vinger op "ik wil iets vertellen" en de leraar zij "Nee, want jij bent geen Belg", "hoe zijt ik geen Belg?! Ik ben hier geboren. Ik ben even Belg als die jongen die naast mij is." Die pure Vlaamse jongen is. Dus de idee dat die jongeren die hen ouders naar hier gekomen is of de grootouders en dat zij nog altijd moeten integreerd moeten worden, dat is stupid!

Iets ander is men dan nu wordt de discriminatie terug groter. Dus de moeilijkheid, zelfs de jongeren die dan hier geboren, naar school zijn gegaan om werk te vinden omdat ze per toeval Faysal of Farid... noemen. Het wordt terug moeilijker om werk. Dus eigenlijk verstoot men hen terug naar af en dus in die zin is de integratie bemoeilijkt vanuit de overheid of vanuit de instanties. Zowel op de school zoals de sociale woningen. Dus de discriminatie is err nog altijd. Maar tegen over jongeren zeggen 'jemoet integreren!' dat is een voorbije eeuw. Maar ze voelen op dit moment meer en meer de discriminatie aan. En dat is niet omdat zij willen integreren maar het is de omgekeerd, de uitsluiting wordt....

Maar ten tweede ik vond eigenlijk bij de viering, maandagavond hier in de Bozar '50.ste jaar migratie' was er eerst heel love'nde speech, "het gaat heel goed in België, jullie zijn hier allemaal, 50 jaar, dankuwel. Wij hebben een open maatschappij. Jullie kunnen studeren en wa weet iik al" en dat was de eerste speech vanuit de regering en toen kwam er een flmpje van 50 j migratie waar de onder toon heel erg negatief was, negatief in de zin van 'het is problematisch wat hier gebeurt'. Mensen voelen zich uitgesloten uit werk, mensen voelen zich gevangen. Het was eigenlijk een flmpje dat de problemen heel klaar en duidelijk stelde in tegenstelling tot 'good show speech'.

En ten tweede dat ik erg vind dat is da men spreekt over 50 jaar migratie maar men zegt niet dat na 10 jaar dus de grenzen werden gesloten. En dan nu de gezinshereniging nog heel veel moeilijk is. Ik heb nog gisteren gelezen van familieleden die visum aanvragen om een familie te bezoeken..ja dat is ongelooflijk. Ik heb gelezen dat een Belgische vrouw maar die in Marokko woont maar hier komt om te bevallen, haar man kan niet komen. Haar man kan neit bij de geboorte zijn. Ja, zei komt bevallen bij zijn ouders. Dat kan he, zij wilt misschien bij zijn familie bevallen. En haar man kan niet mee komen terwijl hij daar een werk heeft, huis heeft en hij krijgt geen visum.

Wat betekent 'integratie?' voor u? Wat bedoelt men met integratie?

R.D.: Voor ons betekent integratie ‘éénheid’ maken , geen ‘verdeeldheid’, Eenheid. Mensen samen brengen. Leren van mekaar, over enemen wat bij mekaars cultuur positief is. Geschiedenis uitwisselen, geschiedenis kennen van mekaar. Elkaar verrijken maar vooral eenheid creëren tussen de mensen. Dat is bij ons integratie. En die zin vind ik ook alle mogelijke middelen om die eenheid te bereiken op het werk, in de sendicaten, op de school, in de jeugd beweging, in de buurt werken. Dus in alle mogelijke vormen van eenheid om samen dingen te bereiken dat er geen discriminatie is op werk. Samen te bereiken dat jongeren op school niet uitgesloten worden. Dat is integratie maar vooral ook de positieve elementen van elkaars cultuur, verleden, geschiedenis bij mekaar brengen.

Het is precies dat de rechtse partijen sterker groeien. Wat is de reden daar voor?

R.D.: De eerste reden is de crisis. Mensen voelen zich bedreigd, mensen hebben schrik, mensen worden arm. Wij hebben een enquête gedaan bij 41.000 mensen om te zien, wat is voor hen het belangrijkste probleem. En zowel in Vlaanderen en Wallonie als Brussel komt als eerste probleem ‘armoede’. En dat wil zeggen dat de mensen voelen dat ze door de crisis, dat ze armer worden. Terwijl dat de rijkdom stijgt. Bvb Brussel is de rijkste gemeente, rijkste streek van België. Hier in Brussel zijn de gemeentes rond Brussel de armste gemeentes van België. Terwijl dat in Brussel ook de rijkste mensen wonen. Dus de tegenstelling wordt enorm groot. En dan zoeken mensen de oppositie, zoeken zich te verzetten daar tegen en dan nemen ze ook soms rechtse partijen die tegen de regering zijn. Bvb NVA heeft veel mensen beet genomen door te zeggen ‘als Vlaanderen alleen zijn gaat het beter gaan’. Maar gans zijn economische programma is puur kapitalistische programma. Terwijl wij zijn ook tegen de maatregeling dat de regering op vlak van werkloosheid, jongeren die langer moeten wachten om ingeschreven worden, jongeren worden gecontroleerd en geschrapt worden van werkloosheid omdat ze niet geen job hebben gevonden of niet genoeg, inspanningen hebben gedaan. Dus dat maakt mensen kwaad. En dan hebben zij de mogelijkheid ofwel gaan zij naar rechts ofwel gaan zij naar links. En wij zien nu, men zegt altijd dat rechts wordt groter en groter maar links versterkt zich ook.

Meer en meer mensen zeggen dat ze gaan stemmen voor PvdA. Dus wij stijgen in opinie pijling van 2% naar 6-7%. Omdat de mensen zoeken naar een alternatieve en ze horen nu ook dat zelfs binnen NVA vele zijn beet genomen door het punt van 'Vlaanderen apart → dat zal beter gaan, weg met Wallonië. Die zijn lui, die werken niet enzo.' Maar meer en meer mensen zien ook dat de economische programma van NVA is meer en meer het programma van het patronaat. Meer en meer patroons worden lid van NVA, komen op de lijsten staan van NVA. Zij willen in de toekomst dat het uitbetalen van werkloosheid dat da stop in 2 jaar. Terwijl nu de mensen, zolang als ze geen job hebben blijven ze de werkloosheid. Wij moeten dat bewaren.

NVA wil de sociale zekerheid verminderen. Geld voor sociale gezondheidszorg, heel veel subsidies aan organisaties, cultuur organisaties, jongeren organisaties worden afgeschaft. In de scholen wordt zeeklassen, bosklassen afgeschaft. Dus eigenlijk zijn dat allemaal aanvallen op leven van de mens. En nu beginnen de mensen dat in te zien. Stilletjes aan beginnen ze dat in te zien. Dat PvdA zegt 'Verjaagd de werkloosheid en niet de werklozen'. Begrijp je dat? zorg dat er werk is. Creëer jobs in de openbare diensten. Er is nood aan beter transport. Er zijn in Brussel 79 scholen tekort. Wij pleite voor het bouwen van 50.000 nieuwe sociale woningen dat creëert werk.

Dus in die zin zegt de PvdA'er zijn mogelijkheden vanuit de crisis te geraken. Om werk te geven aan jongeren. Om beter onderwijs te geven. Om meer woningen te geven. Die mogelijkheden bestaan. Als men het geldt pakt waar het zegt er zijn heel rijke mensen in België. Er is geen tax op het patrimonium dat je hebt. Dus iemand die 1 miljoen euro heeft op zijn aandelen, op zijn beurs, weet ik al, die betaalt geen belastingen daarop. Die betaalt alleen belastingen op wat hij verdient. Maar niet op wat hij als patrimonium las aandeel. Wij zeggen 'als men 1% belastingen vragen aan alles wat boven dat 1 miljoen is, dan zou we komen aan 8 miljard voor de kas van de staat. Met 8 miljard kunt ge al veel doen. Kunt ge huizen bouwen, kunt ge scholen bouwen, kunt ge werk creëren.

En dus wij proberen aan mensen uit te leggen. Er zijn oplossingen tegen die werkloosheid. Tegen voor beter onderwijs. Maar je moet dat willen. En rechts verdiept de crisis. Duwt de mensen nog meer in de crisis. Want als je geen werkloosheid niet meer krijgt wat ga je leven. De huur prijzen gaan enorm hoog. Een buurvrouw van mij, schrijf op facebook omdat wij actie doen zaterdag om kader van huur prijzen. Zij schreef een appartement van twee slaapkamers is 850 euro gemiddeld. 100-140 euro nog eens bovenop lasten. De conciërge, de lift in de blokken. En mijn loon is weg! En dat is de realiteit. Dus wij doen een actie zaterdag juist om te zeggen om kader de huurprijzen en ten tweede bouw nieuwe sociale woningen. En daardoor versterkt links zich. We moeten links versterken om oplossingen te vinden voor de jongeren voor de scholen voor de werkstelling voor de woningprobleem voor de crashes voor de sociale zekerheid voor de ziekenzorg enzo. Waarbij we zeggen dat links zich ook versterkt. Dat is ook positief.

Wat bedoelt men met de 'Belgische Islam'? wat is de verschil tussen 'Islam' en 'Belgische Islam'?

R.D.: Ik weet het niet. Misschien willen ze zeggen dat de Islam hier meer achterlijk is dan de landen zoals Marokko, Turkije. Misschien willen ze zeggen dat men hier meer en meer fundamentalist is. Want de islamafobie is gestegen, is gegroeit en dat komt om da men de Islam meer en meer in een negatief daglicht heeft gesteld. Islam is de oorzaak van terrorisme van achterlijkheid van dat er in de scholen meer en meer islamitist wordt ingevoerd dat mensen meer en meer...denk ik he. Het wordt meer in negatief daglicht gesteld dan vroeger. Maar dat is na 11 september. Een algemeen tendens. Het wordt meer negatief naar voortgekomen dan vroeger. Ja, men zegt ook dat in Turkije nu islamitisch wordt dan vroeger.

Hoe kunnen we strijden tegen Islamafobie?

R.D.: Maar het is daarom dat creëren van eenheid onder de mensen met respect voor elk zijn overtuiging, met respect voor godsdienst. Bij ons in de partij zijn heel

veel moslims, zijn ook veel katholieken. Wij hebben respect voor standpunt. En wij zeggen dat is een prive zaak. Dat is iets persoonlijk. En wij scheiden dat. dat is een persoonlijke zaak. Maar ten tweede wij moeten ingaan tegen elke discriminatie die gevolg is van islamafobie. Daar moeten we tegen ingaan en zeggen er is respect voor de godsdienst. Punt gedaan. Er is godsdienst vrijheid. Dat is een van de recht van de mens en grondwettelijke recht en dus men moet dat respecteren. Bvb hoofddoek werd gebruikt om te discrimineren. En dus in die zin zeggen wij, bij ons werken er mensen...hoofddoek wordt nu gebruikt om u geen werk te geven, om u in de klas niet toe te laten. Wij zijn tegen het verbod dragen van van een hoofddoek.

Dus in scholen in Vlaanderen is het verboden voor leerlingen. Wij zijn daar tegen. Het is verboden voor leerlingen. Wij zijn daar tegen. Wij zeggen het is een recht om dat te dragen. Want je hebt de recht omdat te uiten want je hebt de recht om u identiteit van cultuur en godsdienst te uiten. Wij gaan het niet te stimuleren maar wij zijn tegen het verbod. Als je gaat naar onze medische praktijken in de wijken, de mensen die aan onthaal zitten, dat iemand met hoofddoek en iemand zonder. Ik ken meisjes die jaren geen hoofddoek heeft gedragen en die dat nu wel dragen. En wij zijn voor het recht om het te dragen ook in de openbare sectore. Dus als men achter een loket zit of...zoals iemand anders die ik weet niet wat draagt, een tischortje....

ÜÇÜNCÜ RÖPORTAJIN TERCÜMESİ:

Çokkültürlü bir topluma inanıyor musunuz? Bu sağlıklı bir toplum mudur yoksa bir fiyasko mu? çokkültürlü bir toplumun sizce avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Riet D'Hont: Bizim temel ilkemiz, hem kendi kültürümüzden hem başka kültürlerden olumlu unsurları bir araya getirmektir. Bunun yanında olumsuz unsurlara vurgu yapmıyoruz. Mesela diyelimki Sharia4Belgium. Hayır bunu almayız ve yaygınlaştırmayız. Tam tersine kendi kültürümüze ait, doğru bulmadığımız bazı unsurlar var. Buna örnek olarak kadının baskı altında olması ve kadın erkek eşitliğinin olmamasını verebiliriz. Biz buna karşıyız. Sadece Türkiye veya Fas'ta değil bunlar Batı toplumlarında da var. Hayır, bu problemler bizde de var.

Yani bu konudaki temel ilkemiz, her kültürden olumlu unsurları alıp bir araya getirmek. Bu toplumumuzun zenginleşmesini ve ilerlemesini sağlayacaktır. Bence bu çok önemli. Bakın ‘göçle gelen her şey iyidir’ de demiyoruz. Hayır, biz sadece bizi ilerletebilecek unsurları alırız.

Azınlıkların entegrasyonu için partiniz neler yapıyor?

R.D.: Biz Belçikalılar burada azınlıklar şurada demiyoruz. Hayır, Belçikalıların arasında olduğu gibi azınlıkların arasında da işçiler ve zenginler var. Burada birlikte yaşıyoruz ve toplumumuz sınıflara ayrıldı. İşçi sınıfı, çalışan sınıfın insanları para kazanmak için çok çalışmaları gerekiyor. Bu insanların çalışmalarına oranla bazı insanlar çok fazla kazanıyor ve çok fazla şeye sahip oluyorlar. Türkiye ve Fas’tan gelen insanlar burada Belçikalılarla birlikte çalışıyorlar. Birlikte maden ocaklarında, metroda, otobüs ve tramvay şoförü olarak çalıştılar. Bunlar bir grup ve ‘burada Belçikalılar orada azınlıklar’ dememek için her şeyi yaparız.

İşçi sınıfı içerisinde ve semtlerde yaşayan azınlıkların bazı büyük problemleri var. Çünkü bunlar iş ortamlarında, okul ortamlarında veya konut sahibi olma konusunda ırkçılığa maruz kalıyorlar. Yani bu insanların burada çalışan insanlardan daha fazla problemleri var. Bunları görmeliyiz. Entegrasyon konusundaki bizim temel ilkemiz bir birlik oluşturmaktır. Eşitliği sağlayabilmek ve iletişim kurabilmeleri için bu insanlara dile öğretmemiz lazım. Ama bunu koşullandırmamalıyız. Çünkü entegrasyon adı altında insanların ev sahibi olabilmeleri, bir okula girebilmeleri için dil dersini koşullandırıyorlar. Mesela burada Brüksel’de insanlar çocuklarını Flamanca dilli bir okula gönderebilmeleri için ya ebeveynlerin Flamanca konuşabiliyor olması gerekiyor veya Flamanca dil kursuna gidiyor olması gerekiyor. Bazı insanlar çocuklarını bu okullara gönderebilmek için işinden ayrılıp Flamanca öğrenmeye başlıyor. Yani bu olumsuz bir entegrasyondur. Buna karşı biz toplum içerisinde birliği sağlamaya çalışıyoruz. Bu birliği sağlamanın yollarından biri olarak ailelerin çocuklarını bu okullara gönderme imkanını sağlayıp kendilerine de Flamanca’yı bu okullarda öğretmek istiyoruz.

Bu yasayı çıkaran, yani ev sahibi ve sosyal konutlardan faydalanabilmek için dili şart koşan Marino Keulen oldu. Bize göre bu insan kayırmaktır. Dil, beraber çalışmak ve birlik oluşturmak için bir araçtır, bölünmeler oluşturmak için değildir. Bu önemli bir nokta. Entegrasyon genelde zorlaştırılıyor. Anlıyor musun olumlu entegrasyon ile olumsuz entegrasyon arasında fark var. Olumlu entegrasyon beraber çalışmayı ve birlik oluşturmayı öngörürken olumsuz entegrasyon dışlanmaya ve ırkçılığa maruz bırakıyor insanları.

Sabah her ırktan çocuğun bulunduğu torunumun okulundan geldim buraya. Torunum Etiyopyalı. Hatıkaydı! Burası Flaman bir okul ama çocukların ebeveynlerin çoğu Fransızca konuşuyor. Çocuklar ailelerine Flamanca yaptıkları filmi anlatıp Fransızcaya tercüme ediyorlardı. Belçikalı tek bir torunum var o da evde Flamanca konuşuyor ve Fransızca konuşulan bir okula gidiyor. Evde Flamanca konuşuyor ama okul hakkında veya okulla ilgili konuştuğu zaman Fransızca'yı kullanıyor. Sokakta herkesin Fransızca konuştuğunu düşünüyor. Bu çok öğretici. Ve böylece aileler de çocukları sayesinde bu dilleri öğreniyorlar.

Yani bizde entegrasyon ilk aşamada diğer topluluklar ile Belçikalılar arasında bir birlik oluşturmaktır. Beraber çalışmak, beraber okumak ve beraber aynı sitede oturmak, beraber aynı semtte oturmak, beraber! Bu yüzden sadece çokkültürlü (multicultureel) değil kültürler arası da (intercultureel) olmamız gerekiyor.

Türk ve Faslıların göçünün 50. Yılındayız. Sizce hala entegrasyondan bahsetmemiz normal mi? Türk ve Faslıların entegrasyonundan bahsedilirken İtalyanlarınkinden bahsetmiyoruz. Sizce neden böyle ve problem nerede?

R.D.: Bence problem tekrardan büyüdü. Gençler 'Entegrasyon mu?! Ben burada doğdum ve Belçikalıyım' diyor. Geçenlerde biri anlattı, 17 yaşında bir çocuk, sınıfında hoca bir öğrenciden Belçika'nın tarihi ile ilgili bir şey anlatmasını istemiş. Bu çocukta parmağını kaldırıp söz hakkı istemiş ama hoca 'Sen Belçikalı değilsin' diye çocuğa söz hakkı tanımamış. Buna karşı çocuk 'Nasıl Belçikalı olmam?! Ben

burada doğdum, yanımdaki çocuk kadar Belçikalıyım bende' demiş. Ailesi veya dedeleri buraya göç etmiş çocukların entegrasyonundan bahsetmek aptalca!

İrkçilik gittikçe artıyor. Burada doğup da adı sırf Faysal, Ferit olduğu için okulda veya işte zorluk çekenler var. İş alanında gittikçe zorlaşıyor. Bu onları dışlamaktır ve hem hükümet bazında hem kurumlar bazında entegrasyon zorlaşmaktadır. Yani ırkçılık hala var. Bu gençlere 'entegre olun' demek geçmişte kaldı. Buna rağmen gençler ırkçılığı hala çokça maruz kalmakta. Bunun nedeni onların entegre olmak istemediklerinden değil, dışlamalar gittikçe artıyor.

Pazartesi akşamı burada Bozar'da Göç'ün 50. Yıl kutlamalarında ilk önce sevgi dolu bir konuşma yapıldı.' Burada her şey çok iyi gidiyor. 50 yıldır buradasınız, teşekkür ederiz. Biz açık bir toplumuz, burada eğitim alabiliyorsunuz...vs.' Bu ilk konuşma devlet tarafından yapıldı. Daha sonra 50.yıl göç ile ilgili bir film gösterime girdi, film çok negatifti. Şu anlamda negatifti, burada olanlar problematik. İnsanlar kendilerini iş alanında ve birçok yerde dışlanmış hissediyor. Film aslında açık bir şekilde problemleri göz önüne seriyordu.

Birde 50 yıl göçten bahsedilir amakimse on yıl sonra sınır kapıların kapandığından ve aile birleşiminin şu anda daha da zorlaştırıldığından bahsetmez. Daha dün gazetede okudum, Belçika'ya gelip aile ziyareti yapmak isteyenler vize başvurusunda bulunuyorlarmış. Bu inanılmaz. Fas'ta yaşayan hamile bir Belçikalı kadının doğum yapmak için Belçika'ya geldiğini fakat eşinin gelemediğini daha yeni okudum. Adam doğum esnasında olamayacak. Kadın ailesinin yanında doğum yapmaya gelmiş, bu olabilir. Adamın Fas'ta bir işi, evi olmasına rağmen vize alıp buraya gelemiyor.

Sizce 'entegrasyon' nedir? Entegrasyonla kastedilen nedir?

R.D.: bize göre entegrasyon 'Bölünmüşlük değil birlik oluşturmaktır'. İnsanları bir araya getirmek. Birbirinden öğrenmek, birbirinin kültüründen olumlu olan şeyleri almaktır. Birbirinin tarihini bilmektir. birlik olmalığı iş yerinde ırkçılığın, okullarda

çocukların dışlanması önüne geçilsin. Birbiri kültürün olumlu unsurlarını almak, entegrasyon öncelikle budur.

Sağcı partilerin güçlendiğini görüyoruz. Sizce bunun nedeni ne?

R.D.: bunun öncelikli sebebi kriz. İnsanlar kendilerini tehdit altında hissediyor, korkuyorlar, fakirleşiyorlar. 41.000 insan üzerinde, kendileri için en büyük problemin ne olduğunu öğrenmek için bir anket yaptık. Flaman bölgesi, Valon bölgesi ve Brüksel Başkent bölgesi içinde ilk sırada 'fakirlik' vardı. Bu, insanların krizden dolayı fakirleştiklerine inandıklarını gösterir. Halbuki zenginlik artmaktadır. Mesela Brüksel Belçika'nın en zengin belediyesidir. Brüksel çevresindeki belediyeler ise en fakir olanlarıdır. En zenginlerde Brüksel'de oturmaktadır. Zıtlık gittikçe büyüyor. Bunun üzerine insanlar muhalefete yöneliyor ve bazende iktidara karşı olan sağ partilere yöneliyorlar. Mesela N-VA 'Flaman bölgesi kendi başına olursa her şey daha iyi gider' diye birçok insanı kandırdı. Ama N-VA'nın ekonomik programına baktığımızda tamamen kapitalist bir program olduğunu görürüz. Oysa bizde hükümetim aldığı birçok karara karşıyız. Buna karşı insanlar ya sağ partilere veya sol partilere yöneliyor. Her zaman sağ kendisini güçlendiriyor diyorlar ama solcularda güçleniyor. Birçok insana artık PvdA'ya oyunu kullanacağını söylüyor.

PvdA'nın oy oranlarının %2'lerden %6-7'lere çıkacağı bekleniyor. İnsanlar kendilerine alternatif arıyor ve N-VA'nın insanları 'Bağımsız bir Flaman cumhuriyeti daha iyi olacak, Valonları atın onlar zaten tembeller' diyerek kandırdığını görüyorlar. İnsanlar N-VA'nın ekonomik programının gittikçe patronların programına benzediğini görüyorlar. N-VA'ya üye olan patron sayılarında artış gözlemliyoruz, bunları seçmen listelerinde de görüyoruz. N-VA işsizlik maaşının 2 yıldan sonra kesilmesi gerektiğini söylüyor. şu anda işsiz kaldığın müddetçe işsizlik maaşı alırsın ve biz bu durumu korumak istiyoruz.

N-VA sosyal güvenliği azaltmak istiyor. Kültür kuruluşlarına, gençlik kuruluşlarına ve sağlığa edilen yardımları kaldırmak istiyorlar. Okullardan zeeklassen, bosklassen (öğrencilere düzenlenen bir haftalık tatiller) kaldırılmak isteniyor. Aslında bunlar

insan hayatına düzenlenen saldırılardır. Yavaştan insanlar bunları görmeye başlıyor. PvdA ‘işsizliği bertaraf et işçileri değil’ diyor. İş olmasını sağla. Kamu alanında yeni meslekler icat et. Daha iyi bir ulaşım ihtiyacımız var. Brüksel’de 79 tane okul eksikliğimiz var. Biz 50.000 sosyal konut inşa etmek istiyoruz, bu insanlara iş imkanı da sağlayacaktır.

PvdA krizden kurtulmanın, gençlere iş sağlamanın, daha iyi bir eğitim vermenin olanakları var diyor. Bu olanaklar var. Mesela Belçika’da çok zengin insanlar var. Mal varlığı üzerine bir vergilendirme yok. Yani bir insanın bir milyon Euro’luk hissesi olsa bunun için vergi ödemek zorunda değil. Sadece kazancı üzerine vergi ödüyorlar. Oysa 1 milyon Euro’dan fazla mal varlığına sahip olanların mal varlıklarını sadece %1 oranında vergilendirsek devletin kasasına 8 milyar Euro girer. Sekiz milyarla çok şey yapılabilir. Evler, okullar inşa edebilirsiniz, yeni işler iat edebilirsiniz.

Bizde insanlara işsizliğe, daha iyi bir eğitime karşı çözümlerin olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Ama bunu istemek lazım. Sağ bu krizi derinleştiriyor. İnsanları daha fazla krizin içine sokuyor. Çünkü işsizlik maaşı alamasan neyle yaşayacaksın daha?! Evkiraları çok yükselmekte. Komşum facebook’ta ‘2+1 bir daire ortalama 850 Euro, 100-140 Euro faturalar, bir de aidatı da katarsak bir maaş gitti demektir.’ diyor. bu bir gerçek. Bu minvalde cumartesi günükiralara bir sınır getirilmesi ve yeni sosyal konutların inşa edilmesi için bir eylem yaptık. Bu yüzden solda güçlenmekte. Sosyal güvenlik için, gençlik için, okul için ve konut problemlerine çözüm yaratabilmesi için solun güçlenmesi gerekir. Bu yüzden solda güçleniyor diyoruz ve bu olumlu bir şey.

‘Belçika İslam’ı ile ne kastediliyor? İslam ve Belçika İslam’ı arasındaki fark nedir?’

R.D.: Bilmiyorum. Belki de İslam’ın Türkiye ve Fas gibi ülkelere nazaran daha geri kaldığını ifade ediyor. Belki de burada daha köktendinci olduğu içindir. Okullarda daha fazla İslamcılarının görünmesi olabilir. Çünkü İslam gittikçe negatif şekilde gösterildi ve İslamofobi arttı. İslam terörizmin kaynağı, geri kalmışlığın sebebi

olarak gösterildi. Evet, İslam geçmişe nazaran daha negatif gösteriliyor. Ama bu 11 Eylül'den sonra ki genel bir durum. Türkiye'nin de geçmişe göre İslamlaştığını söylüyorlar.

İslamofobiye karşı nasıl mücadele edebiliriz?

R.D.: İnsanların birbirine saygı göstererek, birbiri dinine saygı duyarak bir birlik oluşturmak istememizin nedeni bu. Bizim partimiz içerisinde birçok Müslüman ve Katolik var. Biz insanların temel ilkelerine saygı duyuyoruz. Bunlar insanların kendi özeli, kişiseldir ve biz bu ayrımı yapıyoruz. Ama ırkçılığın sebebi olduğu İslamofobiye karşı mücadele etmeliyiz. Karşı çıkmalıyız ve dine karşı saygı gösterilmesi gerektiğini söylemeliyiz. Din özgürlüğü. İnsan haklarından ve anayasada geçen haklardan bir tanesi. Bu yüzden saygı duyulması gerekiyor. Mesela başörtüsü ırkçılık yapmak için kullanılıyor. Başörtüsü şimdi okula gidememen, iş sahibi olamaman için kullanılıyor. Başörtüsü yasağına karşıyız.

Flaman bölgesi okullarında başörtüsü yasak şu anda ve biz buna karşıyız. Biz bunu takmanın hak olduğunu savunuyoruz. Çünkü kendikimliğini, kültürünü ve dinini ifade etme hakkın var. Semtlerimizdeki sağlık hizmet bürolarımıza giderseniz resepsiyonların arkasında başörtülü başörtüsüz kızların oturduğunu görürsünüz. Tanıdığım kızlar arasında yıllardır başörtüsü takmayıp şimdi takanları biliyorum. Biz kamu alanında da başörtüsü takılmasının bir hak olduğunu savunuyoruz.

DÖRDÜNCÜ RÖPORTAJ: FLAMAN BÖLGESİ LİBERAL PARTİ (OPEN VLD) MİLLETVEKİLİ VE ESKİ İÇİŞLERİ BAKANI MARİNO KEULEN İLE FLAMAN PARLAMENTOSUNDA 25.2.2014 TARİHİNDE YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ.

Gelooft u in een multiculturele samenleving? Is dat een gezonde samenleving of een fiasco?

Wat zijn de voordelen en nadelen van een multiculturele samenleving?

Marino Keulen: Dat zijn vragen die alleen maar in extenso kunnen beantwoord worden, met alle nuances die daarvoor eigenlijk nodig zijn. Het is in elk geval geen kwestie van al dan niet ‘geloven’ in de multiculturele samenleving. Of je dat nu graag hebt of niet, de multiculturele samenleving is een feit. Onze samenleving wordt gekenmerkt door steeds meer etnisch-culturele diversiteit. Het aantal landgenoten met roots in andere werelddelen groeit en zal nog blijven groeien. Dat is geen fiasco, noch is het reden tot een onbekommerd feest. De migratie en de diversiteit die daarvan het gevolg is hebben zeker voordelen. Als we die diversiteit goed inzetten moet ons dat zeker voordelen geven, bijvoorbeeld in de internationale handel, toch niet onbelangrijk voor een exportland als België. Het zorgt in elk geval voor een grote creativiteit op vele domeinen, economisch en cultureel. Onderzoekers hebben ook al aangetoond dat sommige groepen van nieuwkomers ondernemender zijn dan de autochtone Belgen, en dus onze economie kunnen helpen floreren. In het algemeen ben ik er van overtuigd dat een volledig geïsoleerde samenleving absoluut geen gezonde samenleving zou zijn. Zo’n cultuur met een muur er rond zou leiden tot stagnatie en sclerose.

Maar we moeten ook niet naiëf zijn, het is niet bepaald alleen rozengeur en maneschijn. De multiculturele samenleving zorgt ook voor samenlevingsproblemen met wrijvingen en onbegrip tussen verschillende groepen in de samenleving. Racisme en xenofobie zijn reële fenomenen, zowel bij sommige autochtonen als bij sommige nieuwkomers. En soms hebben nieuwkomers het moeilijk met waarden die we hoog willen houden, zoals bijvoorbeeld de gelijkheid van man en vrouw, of de scheiding van religie en staat. Dat zorgt voor veel discussie, soms voor reële conflicten.

Het meest zorgwekkende voor mij is dat een aantal statistieken fundamenteel verkeerd zit. Ondanks veel persoonlijke successen, loopt er veel mis. Migranten, hunkinderen en zelfs hun kleinkinderen, scoren slechter in het onderwijs en op de

arbeidsmarkt. Ze zijn oververtegenwoordigd in de armoedecijfers en in onze gevangenissen. Dat is eigenlijk niet aanvaardbaar en we kunnen als samenleving niet tevreden zijn zo lang als die statistieken verkeerd zitten. Een ander fenomeen is, dat internationale conflicten soms door de migratie worden geïmporteerd. Denk maar aan de spanning in het midden Oosten waarbij soms vonken overslaan naar onze Vlaamse steden. Dat is niet aanvaardbaar en we moeten ook daarvoor alert blijven.

Kortom, de multiculturele samenleving verwerpen is idioot, ze is er en ze zal blijven, en de klok kan niet terug gedraaid worden. Maar we moeten wel blijven werken aan een harmonieuze samenleving, en dat houdt ook in dat je de diversiteit moet ‘managen’, bijvoorbeeld via onderwijs voor degenen die hier geboren worden, en via inburgeringscursussen voor de nieuwkomers. Burgers en overheden moeten niet werkloos toezien. We moeten de diverse samenleving doén werken.

Wat doet u partij voor de inburgering van de minderheden die leven in België?

M.K.: Open Vld is de liberale partij in Vlaanderen. Wij vertrekken in onze politieke analyse niet van een nationalistische stelling, we zijn niet de promotoren van een bepaalde godsdienst, en we vertalen niet alles in termen van sociale tegenstellingen of de zogenaamde klassenstrijd. Voor ons staat het individu centraal. Als liberale partij willen wij dat elke mens zich in vrijheid kan ontplooien en naar eigen keuze zijn leven kan ontplooien. Wat de Amerikanen ‘the pursuit of happiness’ noemen, daar gaat het om. Het is niet de staat die moet zeggen wat mensen moeten doen of waarin ze moeten geloven. De overheid moet een kader creëren waarin iedereen zijn vrijheid kan beleven. En de overheid moet een beleid van gelijke kansen voeren. Zonder solidariteit zou de ‘vrijheid’ voor velen immers een lege doos zijn. Die liberale beginselen gelden uiteraard ook voor maatschappelijke minderheden en nieuwkomers in onze samenleving. Liberalen zijn de verdedigers van het recht om anders te zijn. Wij hebben geen probleem met andere godsdiensten of andere culturen. Het volstaat dat iedereen een aantal regels respecteert die zo’n diverse samenleving mogelijk maken. Zoals het aanvaarden dat iedereen vrij is om te

geloven of niet te geloven; of de gelijkwaardigheid van alle mensen, ongeacht hun geslacht, seksuele voorkeur of religieuze overtuiging; of de vrijheid van meningsuiting. Zonder die regels is een diverse samenleving gedoemd te mislukken.

Als Vlaamse minister van Inburgering (2004-2009) heb ik de inburgering verplicht gemaakt voor alle nieuwkomers die zich permanent in Vlaanderen komen vestigen. Ik heb die cursussen ook een nieuwe inhoud gegeven. We proberen de inburgeraars te overtuigen van de spelregels die een diverse samenleving mogelijk maken, en we willen dat ze zich bewust zijn van de rechten en de plichten die ze daarbij zelf hebben. Daarnaast heeft de inburgeringscursus ook een emancipatorische doelstelling. We proberen nieuwkomers te helpen om hun weg te vinden in onze samenleving, zodat ze zo snel als mogelijk volwaardig kunnen participeren in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in het verenigingsleven, in het culturele leven, enzovoort. We proberen eigenlijk in kort bestek zoveel mogelijk mee te geven van wat mensen die hier geboren zijn reeds in het onderwijs hebben meegekregen.

U weet dat 2014 is de 50. jaar van de immigratie van Turken en Marokkanen. Is dat normaal dat we nog altijd van integratie spreken na 50 jaar? (en waar ligt de probleem?)

M.K.: Daar hoort al een eerste nuancering bij. De eerste Turkse en Marokkaanse migranten zijn inderdaad 50 jaar geleden naar ons land gekomen, we hebben hen daartoe uitdrukkelijk uitgenodigd vanuit de Belgische overheid. Sindsdien is die migratie nooit gestopt. Ook nu gaat ze nog elke dag door, voornamelijk door huwelijk en gezinshereniging. Een ruime meerderheid van Belgen van Turkse of Marokkaanse gemeenschap zoekt zijn huwelijkspartner in het land van oorsprong. Dat heeft als gevolg dat er eigenlijk telkens opnieuw ook een eerste generatie migranten is die zich moet aanpassen aan een andere taal, arbeidsmarkt, schoolsysteem en cultuur. Dat is ongetwijfeld een belangrijke reden waarom het integratiedebat ook na vijftig jaar nog steeds actueel is. Daarnaast heeft het Belgische beleid fouten gemaakt en de arbeidsmigratie decennia lang niet of nauwelijks

begeleid. Daarom hebben we nu bijvoorbeeld een hele generatie vrouwen die hier al 50 jaar zijn en vaak nog veel moeite hebben met onze landstalen. Het beleid heeft hen niet aangespoord om de taal te leren en is dus mee verantwoordelijk daarvoor. Nu die eerste generatie steeds meer bejaarden gaat tellen leidt dat bijvoorbeeld tot integratieproblemen in de zorgsector en de rust- en verzorgingstehuizen. Je zal maar hoogbejaard en hulpbehoevend zijn en niet de taal spreken van het rusthuis waarin je opgenomen moet worden. Daar heb je nu dus nog steeds een beleid voor nodig, om die problemen op te vangen.

In het algemeen, zolang er sprake is van spanningen in de samenleving en slechte statistieken is er nood aan een integratiebeleid en aan het managen van de diversiteit. Dat is dus helaas ook na 50 jaar nog het geval.

Wat betekent 'integratie' voor u? Wat bedoelt men daar mee?

M.K.: Voor mij is dat eigenlijk vrij eenvoudig. Het betekent vooral dat iemand participeert in de samenleving (school, werk, sociaal, cultureel, politiek) en kan omgaan met de diversiteit, dus verdraagt dat mensen verschillend van elkaar zijn en mogen zijn. Dat betekent ook dat ‘integratie’ eigenlijk een opdracht is voor iedereen in deze samenleving, niet alleen voor de nieuwkomers.

Heeft Islam positieve of negatieve effecten op deze samenleving?

M.K.: Als liberaal verdedig ik twee grote principes wat dit betreft. Ten eerste: iedereen is vrij te geloven of niet te geloven wat zij of hij wil, en daarvoor uit te komen. Ten tweede: religie en staat moeten gescheiden worden. Dat wil zeggen dat de overheid zich niet moet inlaten met de levensbeschouwing of religie van mensen. En omgekeerd, dat de religies zich niet moeten moeien met de manier waarop de politiek de samenleving organiseert. Met andere woorden, levensbeschouwing behoort tot het private domein van mensen en niet tot het publieke domein. Je kan je eigen leven inrichten op basis van een religieuze overtuiging, maar niet de

samenleving. Die principes zijn van groot belang voor de islamieten in ons land. Ze laten hen immers toe om als minderheid in alle vrijheid hun godsdienst te beleven. In ruil mag die samenleving van hen ook verwachten dat ze respect hebben voor andersgelovigen.

Dat gezegd zijnde, wil ik opmerken dat de scheiding van religie en staat in België niet volledig is. De overheid erkent en financieert immers bepaalde godsdiensten. Als liberaal zou ik dat het liefste afschaffen, maar daar is geen meerderheid voor. Indien het dan toch moet, dan vind ik dat de godsdiensten in die financiering gelijk behandeld moeten worden. Daarom heb ik in mijn periode als minister van Binnenlands bestuur (2004-2009) als allereerste ook islamitische geloofsgemeenschappen erkend. De Islam was al sedert 1974 een erkende godsdienst in ons land, maar daar was geen enkel concreet gevolg aan gegeven. Dat was niet billijk en ik heb dus de beweging om dat recht te trekken in gang gezet. Brussel en Wallonië zijn later gevolgd, en ook de huidige Vlaamse regering heeft mijn beleid daarin verder gezet. Dat is een kwestie van billijkheid (fairness). Ik hoopte ook daarmee aan de Vlaamse samenleving het signaal te geven dat de islam een godsdienst als de andere is. En ik vroeg aan de moskeeën om transparant te zijn over hun financiering, hun personeel, hun beleid. Daarmee is een proces van 'normalisering' in gang gezet. We zullen pas op ietwat langere termijn zien hoe goed dit lukt.

Wat betekent 'Belgische Islam'? Wat is de verschil tussen 'Islam' en 'Belgische Islam'?

M.K.: In tegenstelling tot bijvoorbeeld de katholieke of de orthodoxe kerk, heeft de islam geen centrale sturing. Er is geen paus, of geen metropoliet die een eenvormige interpretatie geeft aan de godsdienst. De islam is aanwezig in heel veel landen in de wereld en er bestaan grote verschillen in de beleving ervan in, bijvoorbeeld, de Golfstaten, Marokko, Turkije, de Kaukasus, Pakistan of Indonesië. Dat is telkens anders georganiseerd. Op dit moment is de islam in België nog heel sterk gelinkt aan de migratie. Moskeeën zijn nog steeds bijna exclusief gericht op migranten uit één

bepaald land. Er zijn Turkse, Marokkaanse, Pakistaanse, enz, moskeeën. Ze worden meestal bestuurd door mensen die uit de migratie komen en hebben meestal een imam die uit de migratie komt. Hetzelfde fenomeen doet zich trouwens ook voor in een aantal protestantse kerken die aan de migratie gebonden zijn. In recente jaren zijn er een aantal jongere gelovigen die dit willen doorbreken. Zij willen niet meer opgedeeld worden volgens de herkomst van hun ouders, zij willen eigenlijk een moskee voor Vlaamse of Belgische moslims. Ik denk dat ze gelijk hebben en steunen daarin. De beleving van het geloof vindt immers in een bepaalde context plaats. Met alle respect, maar hoe kan een recent gemigreerde imam die de taal niet spreekt en niet vertrouwt is met ons land antwoord geven op sommige vragen van jonge moslims die hier geboren en getogen zijn? Ik ben sterk voorstander van een imamopleiding in Vlaanderen, zodat in de toekomst dit probleem zich niet meer voordoet. Wanneer de islam in Vlaanderen met de tijd langzaam loskomt van de migratie zal hier ook een Vlaamse of Belgische islam ontstaan, een organisatie die perfect ingebed kan zijn in onze samenleving.

DÖRDÜNCÜ RÖPORATJIN TÜRKCESİ:

Çokkültürlü bir topluma inaniyo rmusunuz? Sizce bu sağlıklı birtoplum mudur yoksa bir fiyasko mudur?

Çokkültürlü bir toplumun avantaj ve dezavantajlari nelerdir?

Marino Keulen: Bu tür sorular aslında bütün gereken nüanslarıyla birlikte, dolaylı olarak cevaplandırılabilir. Siz istesenizde istemesenizde, çokkültürlü bir toplum inkar edilemez bir gerçektir. Toplumumuz, gittikçe artan etnik ve kültürel çeşitlilik ile karakterize edilmektedir. Kökeni farklı bir yere/ırka dayanan vatandaş sayımızın gittikçe arttığını görmekteyiz. Bu ne bir fiyaskodur ne de endişesiz bir kutlama için bir sebeptir. Bunun sonucunda görünen göç ve çeşitliliğin kesinlikle faydaları vardır. Eğer biz bu çeşitliliği iyi yönde kullanırsak, bize kesinlikle fayda sağlayacaktır. Mesela, uluslararası ticaretteki Belçika gibi ihracatçı bir ülke için önemsiz sayılmaz. Her halükarda, ekonomik ve kültürel alanda, büyük bir yaratıcılık sağlamaktadır.

Araştırmalar, yeni gelen göçmenlerin yerli Belçikalılardan daha girişimci olduklarını göstermiş ve böylece bizim ekonominin gelişmesine yardımcı olmuşlardır. Genel anlamda izole olmuş bir toplumun kesinlikle sağlıklı bir toplum olmadığına eminim. Etrafına duvar örülmüş böyle bir kültür durgunluğa ve birçok yaraya yol açar.

Fakat naifde olmamalıyız, herşeyin tospembe olup olmadığı henüz belli değildir. Çokkültürlü toplum, farklı toplum grupları arasında oluşan sürtüşmeleri ve yanlış anlaşılmaları beraberinde getiriyor. Irkçılık ve yabancı düşmanlığı, hem bazı yerliler hem de yeni gelenler arasında var olan gerçek olgulardır (fenomenler). Bizim yüksek tutmak istediğimiz değerlere, yeni gelenlerin bazen zorlandığını görüyoruz. Mesela, kadın- erkek eşitliği ve devlet-kilise ayrımı gibi. Sonuçta bu tür konular tartışmalara ve bazen de gerçek çatışmalara/anlaşmazlıklara sebep olabiliyor.

Beni en çok endişelendiren, bazı istatistiklerin temelden yanlış olmasıdır. Çok sayıdakişisel başarılarla rağmen, birçok şey yanlış gidiyor. Göçmenler, onların çocukları ve hatta torunlarının, okul ve iş hayatında başarısız olduklarını görüyoruz. Cezaevlerinde ve yoksulluk oranlarının önemli bir bölümü kapsıyorlar. Bu aslında kabul edilemez bir durum ve biz bir toplum olarak istatistiklerin bu durumu devam etmesinden memnun olamayız.

Bir başka fenomen ise, uluslararası çatışmaların bazen göç yoluyla ithal edildiğidir. Orta doğudaki gerginliği düşünün, bizim Flaman şehirlerine kadar bazen kıvılcımları sıçramakta. Bu kabul edilebilir bir durum değildir ve bunun için önlem almamız gerekir.

Kısacası, çokkültürlü toplumu yok etmeye çalışmak saçmadır, şuan vardır ve varlığını sürdürecektir, zamanı geri döndüremeyiz. Fakat uyumlu bir yaşam için çalışmamızı devam ettirmemiz lazım, bunun için çeşitliliği ‘iyi idare etmek’ gerekiyor. Mesela burada doğmuş olanlara eğitim ve yeni gelenler için uyum kursları yoluyla. Bizim çeşitli toplumu çalıştırmamız gerekiyor.

Belçika'da yaşayan azınlıkların entegrasyonu için partiniz neler yapıyor?

M.K.: Open VLD Flaman bölgesinin liberal partisidir. Biz siyasi analizlerimizde milliyetçi argümanlarla yola çıkmıyoruz, belli bir dinin destekçileride değiliz, biz herşeyi toplumsal çeliskiler açısından veya sözde sınıf mücadelesi açısından yorumlamıyoruz. Bize göre birey merkezdedir. Liberal bir parti olarak her bir bireyin kendisini özgürlük içinde var olmasını ve kendisini geliştirmesini istiyoruz. Yani Amerikalıların ‘the pursuit of happiness’ dedikleri şey. Devlet insanlara ne yapması gerektiği veya neye inanması gerektiğini söyleyemez. Hükümet insanların özgürlüklerini yaşayabileceği bir çerçeve çizmelidir. Ve yine hükümet eşit fırsatlar politikası uygulamalıdır. Çünkü dayanışma olmadan birçoğu için ‘özgürlük’ boş bir kutudan farklı olmaz.

Bu liberal ilkeler aynı zamanda toplumdaki azınlıklar ve yeni gelenlere hitap ediyor. Ayrıca liberaller ‘farklı olma’ hakkının savunucusudurlar. Bizim farklı din ve kültürlerle bir problemimiz yok. Bizce çeşitli toplumu mümkün kılan birtakım kurallara saygı duyulması yeterlidir. Örneğin herkesin inanıp inanmama konusunda özgür olması; ya da tüm insanların eşitliği, cinsiyeti, cinsel tercihi veya dini ne olursa olsun; veya ifade özgürlüğü. Bu kurallar olmadan çokkültürlü toplum başarısızlığa mahkumdur.

Flaman entegrasyon bakanı (2004-2009) olarak, Flaman bölgesine gelip yerleşen vatandaşlara entegrasyonu zorunlu kıldım. Ben bu derslere/kurslara yeni içerik verdim. Entegrasyona tabi olanlara, çokkültürlü toplumu mümkün kılan kuralları öğreterek bilinçlendiriyoruz, kendilerinin hak ve yükümlülüklerinin bilincinde olmalarını istiyoruz. Ayrıca entegrasyon kurslarının özgürlükçü bir amacı var. Biz yeni gelenlere, toplumumuzda yolunu bulabilmeleri için yardımcı oluyoruz, böylece en kısa sürede tam teşekküllü eğitime, iş hayatına, cemiyete, kültürel yaşama, vb katılabilirler. Özetle, biz onlara, burada doğmuş ve okumuş kişilerin aldıklarını mümkün olduğunca onlara vermeye çalışıyoruz.

Sizinde bildiğiniz gibi 2014 yılı, Türk ve Faslı göçmenlerin göçünün 50. yıl dönümü. Fakat 50 yıl geçmesine rağmen sizce hala entegrasyondan bahsetmemiz normalmi? (ve sorun nerededir?)

M.K.: Gerçekten de Türk ve Faslı göçmenler 50 yıl önce ülkemize göç etmeye başladılar. Belçika hükümeti olarak, onları bilhassa davet ettik. O zamandan bu zamana göç hiç durmadı. Günümüzde de evlilikler ve aile birleşimi yoluyla devam etmekte. Birçok Belçika vatandaşı olan Türkler ve Faslılar, evlenecekleri kişileri kendi ülkelerinden arıyorlar. Bu durum yeni bir dil, iş hayatı, okul sistemi ve kültüre ayak uydurmak zorunda olan birinci nesil göçmenlerin varlığını devam ettiriyor. 50 sene sonra entegrasyon tartışmalarının hala gündemde olmasının nedeni budur.

Ayrıca Belçika hükümeti gelen ilk göçmen işçileri ilk yıllarda hemen hemen hiç yönlendirmedi. Bu nedenle, mesela burada 50 yıldır bulunmalarına rağmen bir nesil kadınların bizim dillerimizi konuşup anlamada problem yaşadığını görüyoruz. Hükümet dil öğrenimlerini onlara zorunlu tutmadı ve bundan dolayı sorumludur. İlk nesil göçmenler gittikçe yaşlanmakta ve sağlık hizmetleri ve bakım sektöründe problemler yaşamaktadır. Çok yaşlı ve yardıma muhtaç olacaksınız ve gittiğiniz huzur evindeki konuşulan dili bilmeyeceksiniz. Bu sorunu çözebilmek için düzgün bir yönetme biçimine ihtiyaç var.

Genel anlamda, toplumsal yaşamda gerginlikler devam ettiği sürece ve kötü istatistikler sebebiyle, entegrasyon ve çeşitliliği yönetme konusuna ihtiyaç vardır. Bu da malesef 50 sene sonra hala söz konusudur.

Sizin için entegrasyon nedemek? Entegrasyon derken ne kastediliyor?

M.K.: Benim için aslında oldukça basit. öncelikle bireyin topluma ayak uydurması (okul, iş, sosyal, kültürel, politik) ve toplumdaki çeşitliliğe ayak uydurması, yani insanların birbirinden farklı olmasının bilincinde olup buna tahammül edebilmesidir. Bu aynı zamanda entegrasyonun sadece yeni gelenlere yönelik olmadığını, toplumda yaşayan herkes için geçerli olduğunu gösterir.

İslam 'ın toplum üzerindeki olumlu veya olumsuz etkileri sizce nelerdir?

M.K.: Bir liberal olarak, ben bu konuda iki büyük ilkeyi savunuyorum. Birincisi: herkes istedigine inanmak veya inanmamak ve bunu kabul etmek konusunda özgürdür. İkincisi: din ve devlet ayrı tutulması gerekiyor. Yani devletin, insanların dinlerini yaşama biçimine karışmaması gerekiyor ve tam tersi dinlerin, toplumu düzenleyen politik sisteme karışmaması gerekiyor. Diğer bir deyişle, herkesin hayat felsefesi kendine özel kalmalı ve kamuya açık olmamalı. Kendi hayatını dini prensiplere göre ayarlayabilirsin fakat bir toplumu asla. Bu prensipler bizim ülkede yaşayan islamcılarını yakından ilgilendiriyor. Bir azınlık olarak onlar özgürce dinlerini yaşayabilmekte. Karşılığında toplumda onlardan diğer inançlara saygı göstermelerini bekliyor.

Bunları belirttikten sonra, şunu da eklemek istiyorumki Belçika'da din ve devlet tamamen birbirinden ayrı değildir. Devlet birtakım dinleri tanımakla birlikte finansede ediyor. Bir liberal olarak bunu kaldırmak isterdim fakat bunun için yeteri çoğunluğu bulamıyoruz. Yine de finanse edilecekse, o zaman bütün dinlerin finans edilme hususunda eşit muamele görmesini istiyoruz. İslam 1974'den beri Belçika'da resmen tanınmış bir din, ancak bu tanınma somut bir sonuç vermedi. Bu asil değildi ve 2004-2009 yıllarında içişleri bakanlığım dönemimde bunu düzetmek için bir takım düzenlemeler yaptım. Brüksel ve Valon bölgesinde bu değişikli takip etti. Halen Flaman hükümeti benim politikamı devam ettirmekte. Bu adalet meselesidir (fairness). Ben de böylece Flaman topluluğuna İslam'ında diğer dinler gibi bir din oluşu sinyalini vermek istedim. Ve camilerden finansları, çalışanları ve yönetimleri ile ilgili şeffaf olmalarını istedim. Böylelikle 'normalleşme' süreci harekete geçirildi. Zaman geçtikçe bunun ne kadar faydalı olduğunu göreceğiz.

Belçika İslam'ı ne demek? 'İslam' ile 'Belçika İslam'ı arasındaki fark nedir?

M.K.: Örneğin, Katolik ve Ortodokskilisesinin aksine, İslam merkezi bir kontrole sahip değildir. Bir papa yoktur veya dine sade/basit bir yorum verebilecek büyük/metropolitan bir şehir. İslam birçok ülkede mevcut ve yaşayış bakımından farklılıklar gösteriyor. Mesela Balkanlar, Fas, Türkiye, Kafkaslar, Pakistan veya Hindistan. Her defasında farklı organize edilmiştir.

Şuanda Belçika'daki İslam öncelikle göçe bağlantılıdır. Camiler hala göçmenlerin belli bir kesimine hitab ediyor. Mesela Türk camiler, Fasli, Pakistanli ve bunun gibi. Genelde cami yönetimi göçten gelenin elinde ve imamlarda genelde göç yoluyla gelmekte. Aynı fenomeni göçe bağlı birkaç protestankilisesinde de görüyoruz. Son yıllarda yeni nesil inananlar bunu aşmak istiyor. Artık ailelerinin köklerine bağlı olarak bölünmek istemiyorlar. Flaman veya Belçikalı Müslümanlara hitab edecek bir cami istiyorlar. Ben bu görüşü haklı buluyorum ve onları destekliyorum. Sonuçta inancı yaşama belli bir kontekste bağlıdır. Bütün saygıyla, fakat burada doğmuş ve büyümüş gençlerin sorunlarına dili bilmeyen ve ülkeyi tanımayan yeni göç etmiş bir imam nasıl cevap verebilecek? Ben Flaman bölgesindeki imam eğitimini kesinlikle destekliyorumki gelecekte bu tür problemler yaşanmasın. Zamanla Flaman bölgesindeki İslam göçten ayrılırsa burada da bir Flaman veya Belçikalı bir İslam doğar, böyle bir organizasyon bizim topluma mükemmel bir şekilde yer edebilir.

BEŞİNCİ RÖPORTAJ: FLAMAN BÖLGESİ YEŞİL PARTİSİ (GROEN) MİLLETVEKİLİ MEREM ALMACI İLE FEDERAL PARLAMENTOSUNDA 27.2.14 TARİHİNDE YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ.

Çokkültürlü bir topluma inanıyor musunuz? Bunun sağlıklı olduğunu mu düşünüyorsunuz yoksa bazı partilerin öne sürdüğü gibi fiyasko mu?

Meyrem Almacı: İster istemez, yani bu bir gerçektir. İnanmak sorusu yanlış bir soru, bu bir gerçektir. Buna hangi şekilde şuanda fiyasko diyenler var, evet, ama beraber nasıl yaşayacağımızı onu düşünmeliyiz, çözüm bulmalıyız. Gerçek sorunlar varsa, vardır da herhalde üç, beş toplum etnik grup toplumu değiliz artık. Anvers'te 157 toplum yaşıyor etnik toplum. Buna bakarsan artık "superdiversiteit" (süperçeşitlilik) diyorlar. Süper çeşitlilik konusuna girdik. Süper çeşitlilik konusuna bakarsan buna hangi şekilde sıcak bir topluma getirebiliriz çevirebiliriz onu düşünmeliyiz. Siyasetçi olarak fiyasko deyip ne yapacağız.

Bazı partiler bu çeşitliliği elemeye çalışıyor

M.A.: Elemeye çalışıyorlar da ne yapacaklar? Burada kaldırıp herkesi kendi ülkelerine göndermek imkansız. Bunlarda burada doğdu hiçbir yere gitmeyecek, bizde böyle söylüyoruz. Biz kalıcıyız ve hiçbir yere gitmiyoruz. Biz kalıcı olduğumuz gibi buradan kongo'dan gelen 2. ve 3. nesil var. Buradan Asya'dan gelen kaç binlerce çocuk var. Burada doğan, burada okula giden. Bunları ne yapacağız, hangi şekilde geleceğimizi hazırlayacağız? Asıl soru budur. Çünkü bunlar burada doğdu, onları kendi ülkelerinde koparıpta annelerinin, babalarının geldiği ülkeye nasıl göndereceksin. İmkansız!

Zaten dünya değişti, herkes dünyanın bir tarafına gidiyor. Çocuklar şimdi 3. ve 4. nesil olan gençlerimiz eğitim alıyor Türkiye'ye geri göç yapıyor. Buda var. Yani aslında buna fiyasko diyen partiler popülist bir şekilde, nasıl söyleyeyim ayrımcılığa inandıkları için öne getiriyorlar. Niye? Kendi eski Flaman toplumunu 'ideal' olarak önce getiriyorlar. Ama bu eski Flaman toplumu artık yok, hiçbir yerde yok. Eski Flaman toplumunu burada sorarsan. Burada bizim bürolarımız NVA'nın bürolarıyla yan yana, orada var Zuhul DEMİR (NVA) orada var İspanyol dedesi olan birisi.kimin gerçek Flaman olup olmadığını bunlar bile söyleyemez. Hangi kriterlere uyacaksın Flaman etiketini kazanmak için.

Biliyorsunki Geert BURGEOİS birkitap çıkardı, yeni gelenler için "de Vlaamse normen en waarden" (Flaman normları ve değerleri) diye. Bu bir fiyaskoydu. Gelen Faslılar için birkitap hazırlattırdı 'Flaman toplumun değerleri' adında. Mesela saat 22:00'dan sonra fazla gürültü yapmıyoruz, randevu almadan birbirimizin evinin kapısını çalmıyoruz, biz sokakta birbirimize bağırıyoruz,kimse eşini dövemez... Bunlar Flaman değerleri mi? Bunlar nereden çıktı? Bir ideal tip!kitap dergi hazırlattırdı, bunları gelenlere veriyor. Bu nasıl bir şey? Hiçte bir şeye yaramadı, toplumları birbirine yaklaştırmadı aslında budur.

Pardon 159 değil 179 etnik toplumlu Anvers'te nasıl onları birleştireceğiz sorusu, asıl odur bizi ilgilendirecek olan ve bana sorarsan öne getirdiği bu değerlere Flamanların yarısı bile bu değerlere uymuyor. Onlara sorarsan 'yok ya ben saat 22.00 den sonra orya giderim buraya giderim'(gülüşmeler). Yani bunlar asla, bu fiyasko

diyenler, aslında kendi partileri şimdiye kadar çeşitlilik konusuyla ilgilenmedikleri için ‘hemen her şey fiyasko, uğraşmayalım. Bunun için bir sebep bulmak istiyorlar.

Şimdiye kadar toplum olarak, bir toplumuz yani, bir birlik beraberlik var mıydı? Yoktu! Tabii ki yoktur, çünkü birbirimizi tanımıyoruz. Ben bu örneği vereyim. Bana herkes ‘bir köprü figür’ diyorlar yani rol model, iki toplum için de tanınmış birisi ve iki toplum içinde kabul edilen birkişi. Evet, ama ben köprüysem, köprüyü geçen var mı? Yok! İki tarafta bir tarafta birbirlerine bakıyorlar. Yani bu Flamanların hepsi pedofiller, bu Türklerin hepsi bağıyorlar bunların hepsi ırkçı bunlar böyle...

İşte ellerimizi sımsıkı sıkıyoruz açıp ta beraber el ele sohbet edersek, birbirimizi tanırsak toplum daha sıcak ve birlik beraberlik için de olur ama şu andakimse çalışmıyorki. Hepsi kendi kendine birbirlerine bakıyor, suç onda suç onda... suç hepimiz de. Hepimiz beraber buna çalışmalıyız ama bir Bakan olarak, yok sadece o toplum bizim değerlerimizi kabul etmeli. Aynı zamanda ben onlara hiçbir şey öğrenmek istemiyorum. Bu İslam dini de kötü bir din diyen partiler şuanda atmosferi gerçekten kirletiyorlar ve güzel bir debat (müzakere) artık çok zor. Bu göçün 50.yılından sonra...

Türklerin ve Faslıların göçün 50.yılıni kutluyoruz. Mesela hala entegrasyondan bahsediliyor. Türk ve Faslılardan kısa bir süre önce göç etmelerine rağmen İtalyanların entegrasyonundan bahsedilmiyor. Sizce bu 50 yıldan sonra hala entegrasyondan bahsedilmesi doğal mı?

M.A.: Fark nedir? Onlar Avrupalı göçmenler. Biz Avrupa'nın dışından geldik, Türkiye'den. Gerçi biz Avrupalıyız, artık ben kendimi öyle görüyorum. Dilleri farklıydı ama tabii onlar Hıristiyan'dı ve ondan dolayı onlarla fazla ilgilenmiyorlar bile. Ama bakarsan eğitim durumuna işsizlik rakamlarına bakarsan aynı durumdalar yani onlarında sosyo-ekonomik durumu çok kötü ve onların sorunlarıyla bizimkiler arasında çok fark yok. Aynı problemleri yaşıyoruz onlarda göçmen geldi, üniversite mezunu sayıları düşük onlarda hayal kırıklığı yaşıyorlar. Rakamlara bakarsan onların durumuyla bizimki pek fark etmez ama onlardan hiç bahsedilmez.

Neden bahsedilmez? Çünkü nasıl bakıyorlar? Kültüralist bir gözle bakıyorlar ve bunlar bizden farklı neden farklı? İşte Avrupa'nın dışından geliyorlar ve dinleri farklı ve onun detayıyla uğraşiyor ama arkasındaki olan sorunlarıyla ilgilenmiyorlar. Aslında o sorunlarla ilgilenirlerse görürler de, aynı sorunları yaşıyorlar. İşte her zaman bir kültüralist bir bakışla bakınca bu konuya bunlar Faslı, Afrika'dan geliyor, bunlar Türkler Avrupa dışından geliyor ve ona çok büyük önem verince arkasında olan sosyo-ekonomik sorunlara fazla önem vermemeleri gerekiyor.

Aslında gerçek sorun orada. Sosyo-ekonomik durum. Bizim toplumumuzun sosyo-ekonomik hali şu anda çok kötü ama sadece bizim toplumumuzun değil Afrikalıların da, İtalyanlarında işte Bulgaristan'dan, Romanya'dan gelsin onlarında...

Gerçek sorun aslında sosyo-ekonomik sorundur tabiki bunlar bu kadar kültüralist bir şekilde bakıyorki konuya onlara artık önem vermiyorlar. Orada bir eksiklik var. Debatta (müzakrede) bir eksiklik var. Bizde aynı şekilde onların bize baktığı şekilde bizde onlara bakıyoruz. Bunlar işte -Dutroux'dan sonra- hepsi pedofil! Bunların hepsi ırkçı... Aynı şekilde kültüralist bir bakışla bizde bakmaya başladık Flamanlara, çok yazık, bu durumdan çıkmamız gerekiyor.

Sosyo-ekonomik diyoruz ama bizim aramızda okumuş üniversite bitirmiş doktorasını yapmış iyi yerlere gelmiş insanlara karşı da bir ötekileştirme var. Başı kapalı olsun veya olmasın mesela; bu insanlara "aa ne güzel konuşuyorsun Flamanca'yı" diye tepkiler geliyor. Bu insan zaten burada doğmuş, büyümüş ve okumuş. Bu insanlarda bir önyargı olduğunu ve bir Belçikalı Flaman gibi görmediğini göstermez mi? Entegrasyon dedikleri zaman neyi kastediyorlar?

M.A.: Şimdiye kadar siyasi dünyada bu konuyla nasıl uğraştılar? Entegrasyonu asimilasyon şeklinde anlattılar topluma. 'Onlar bizim değerlerimizi kabul edecekler, onlar bu şekilde davranacaklar, onlar gerçek Belçikalı olmak istediklerinde dili öğrenecekler'. Her şey onlardan gelecek ötekilerden, bizde hiçbir eksiklik yok. Biz toplum olarak eskiden olduğumuz gibi hiçbir şeyi değiştirmeyeceğiz ama burada işte UN raporu var; ırkçılık var, istatistiklerden belli oluyor hiçbir şekilde buna cevap

verilmedi. Sensibilasyon projeleri bile yoktu. İşte 10 yıldır buna siyasi dünyada olsun Belediye tarafından olsun, Hükümet tarafından olsun buna cevap verilmesini istiyoruz.

Akademisyen olduğum zamanlarda bir petition (dilekçe) yapmıştık 100 binkişim imzaladı, buna karşı çıkın diye, o zamanlardan şimdiye kadar hiçbir şey değişmedi. Rakamlar da değişmedi. Biliyoruz yüksek eğitim alan birisi başörtülü olsun olmasın fark etmiyor. Yüksek eğitim alan bir Flamanın iş bulma şansına bakarsan yabancı ırktan kızlarımızın, erkeklerimizin onların şansları çok düşük, çok farklı. Bu nereden çıkıyor?! İkisi de yüksek eğitim aldı, suç bir taraftan gelmemeli şimdiye kadar sadece bir taraftan baktılar.

Ötekiler değişecek, biz değişmeyeceğiz ama artık bu yetmiyor bu kadar süperçesitli dünyada yaşarsan herkes biraz değişmelidir. Hep beraber yaşamak istiyorsak ister istemez bizde alışkanlıklarımızı değiştirmemiz gerekiyor. Onlarla beraber toplumu kurmamız gerekiyor ama yok sadece sizin tarafından bir şeyler değişecek. Bizde her şey süper.

Diyelim çeşitlilik konusunda, işte holebi (homo-lezbiyen-biseksüel) konusu var, yok yok, bu yabancılar çok kötü bakıyor buna. Buna bakarsan ilk holebi ölüsü bir Faslı çocuktur. O sırada bu toplum 'bizde de bir problem var' demeli ama onun yerine 'yok yok sadece onlarda, bizde hiç problem yok' diyorlar. Ona her zaman gözleri kapayıp siyasetçiler tarafından aynı zamanda hiçbir öneri getirmediği sırada veya hiçbir değişik discour (görüş) gelmediğinde tabii ki toplum tarafından onlar çok rahat, biz böyleyiz, bizde bir suç yok. Biz hiçbir şeyi değiştirmeyeceğiz.

İster istemez hepimiz aynı otoyoldayız hep beraber aynı 3, 4, 179 tane araba şeridi var. Bir tanesine girmek istiyorsak hepimiz beraber birbirimizi takip etmeliyiz. O önden geliyor arkadan geliyor, ben kendi kendime böyle gidiyorum öbürleri ne yaparsa yapınlar dersin kaza çıkar. İster istemez bakacaksın öbürü ne yapıyor, onla beraber hangi şekilde gel bir şekilde bu yolu beraber gidebiliriz. Ama işte bunlar sadece diyelim etnik gruplardan geliyorsa tabii onlarda biraz sinirlenirler. Bu kadar çalışıyoruz eğitilmiş, üniversite mezunu olduktan sonra bu ırkçılığa yaşıyorsak, dili biliyoruz. Ne zaman bana eşit haklar vereceksin diye soruyorlar hayal kırıklığı

yaşıyorlar. Flamanlar diyorki “suç sizde, biz de bir eksiklik yok, suç sizde” her zaman bunu duyarsın geri dönersin Türkiye’ye, Afrika’ya işte üniversite mezunu olarak.

Burada kalanlarkim, tabiiki, bu fırsatı olmayanlar, parası olmayanlar burada kalıyor, hükümet yardımı alanlar. İşte bu çok kötü bir dinamik ama sağcı partiler şimdiye kadar söylediklerini biraz değiştirirlerse aynı zamanda hem bizden de çıkmalı diye düşünceleri olursa umarım önümüzdeki yol açıktır. Ama şuanda çok kötü işte UN’den bile rapor çıkıyorsa ırkçı bir toplum olarak diye o zaman kötü bir durumdayız. Göçün 50.yılından sonra aslında şimdi gel bir evaluatie (değerlendirme) yapmamız gerekiyor. Şimdi ne var ne yok nereye gideceğiz, hangi şekilde beraber yoksa herkes kendi kendine imkansız, o zaman bir toplum kuramazsinki gelecek olmaz.

Son dönemlerde sağcı partiler sanki daha çok güçleniyorlar?

M.A.: Krizden dolayı herkes bizden korkuyor herkes elinde olan evi, parasını kaybedeceğinden korkuyor.

Ama sağcı partiler bu güçlenmeyi nasıl sağlıyor?

M.A.: Çünkü sağcı partiler bu korkuyu büyütüyorlar.

Mesela N-VA Valon bölgesinden ayrılmak istediğini söylüyor.Böylece kendi başına daha güçlü olacağını inanıyor.

M.A.: Niye? Çünkü biz çalışkan bir toplumuz biz burada çalışıyoruz onlar çalışmıyor. Bizim kazandığımız paraları onlar yiyor. İşte bu kadar siyah beyaz mesajlarla toplumun korkusunu büyütüyorlar ve onlardan ayrılırsak her şeyden kurtuluruz. O kadar popülist bir mesajki ama toplum korkan bir toplum ve zengin bir bölgede işte artık oy kazanıyor. “ Lega Nord” var, İtalya’nın zengin bir parçası

diyorki Kuzey İtalyanlardan; Sicilyalılarından kurtulalım artık, biz kazanıyoruz biz çalışkanız onlar harcıyor, yeter artık biz kendimiz harcayalım. Bu krizde şimdiye kadar neler yaptık hep paramız oraya gidiyor.

Bu mesajı onlarda söylüyor onlarda kazandı aynı zamanda bakarsan kriz geçiren tüm ülkelerde bu gibi partiler oy kazanıyor. Niye? Toplum korkuyor önümüzdeki gelecekte ne var? Çocuklarımız için emeklilik olur mu, olmaz mı işte bunları düşünürken o partiler geliyor ”tabiiiki, ama bunlardan bir kurtulalım“, onları ötekileştiriyor.

N-VA, Valonları ötekileştiriyor. En suçlu olan PS, Elio di Rupo, başbakanımız. Aslında nasıl Başbakan oldu? Çünkü onlar Başbakanlığı ona verdi, herkes unuttu 542 gündür bu devlet reformlarıyla uğraştık, koalisyon kurmaya uğraştık. Niye? Bunlar illa bazı programları öne getirdikleri için, sonunda ne diyor Bart de Wever? “Al sen al Başbakan sen ol.kilidini eline veriyor, ondan sonra bırakıp gidiyor ben bunu kabul edemem” ve artık Başbakanla mücadele ediyor. Bu neden Başbakan oldu? Sen verdinkilidini eline! Bu bir strateji, ülkenin geleceğini düşünmeyen ama sadece kendi oylarını kendi partisini büyütmeyi düşünen birisi gerçekten toplumu hangi şekilde birlik beraberlik kurması onun için önemli değil.

Ben Anvers’te söyleyeyim, Anvers’te Belediye Başkanı beyefendi kendisi toplumu ayırıyor ve birbirine karşı getiriyor. Niye? Bu şekilde o daha fırsatlı daha kuvvetli oluyor. İşte bunu burada da yaptı. Federal Mecliste, ülkede, Anvers’te de aynen öyle. Bir toplumu başkasıyla karşı karşıya getiriyor. Gidiyor Türk Dernekleriyle görüşüyor ne diyor? Siz çalışkan bir toplumsunuz, Flamanlar gibi, Faslılar farklı. Ne yapıyor? Türk toplumunu Faslı toplumuna karşı kışkırtıyor. Bu akıllıca!

Eski Roma İmparatorluğunun sloganı ve İmparatorluğun kendisi onun ideali, o dönemde kullanılan taktikleri şu anda kendisi Belçika’ya uyguluyor. Biz karşı çıkıyoruz işte sağcı partiler ve merkez partisi CD&V gibi tabiiiki onlarda toplumun korktuğunu biliyor ve onlarda ona yaklaşıyorlar. Bu şekilde popülist partiler o kadar oy kazanıyorki. Aynı zamanda PvdAkim bilir ilk defa bir meclis üyesi kazanabilir. Onlarda çok siyah-beyaz şekilde, komünist bir parti bu sorunları karşılıyor. İşte bakalım şu anda Avrupa’nın her tarafında bu partiler büyüyor (sağcılar).

Toplumun değişime karşı olduğunu, kendi avantajlarına kullanıyorlar. Aynı zamanda sloganları “Voor Verandering” (Değişim İçin) biz değişiklik istiyoruz! Nerde değişiklik istiyorsunuz? Bu PS, bu Valonlardan... yani ülkeyi bölelim. Nasıl bir değişiklik bu? Konservatif bir değişiklik. İşte bu adamın taktiği, çok akıllı biri ama ne yapmak istiyor ülkeyi bölmek, gerisi hiç önemli değil beyefendiye ve partisini ilgilendirmiyor. Her şeye o stratejiyle o gözle bakmamız gerekiyor. Ve o stratejinin içinden incelememiz gerekir ve aynı zamanda bir çeşitli toplum.

Tabii ki çok büyük bir problem çünkü ne yapıyor? Valonları ötekileştiriyor, Valonları ötekileştiriyorsa kendi toplumu içinde olan bu çeşitliliği nasıl karşılıyor? Çünkü Flaman diline o kadar önem veriyorlarki bu dili konuşmayanlar tabii kendisi aramıştır. O zaman sen iş bulamazsan bu senin kendi sorunun. Yani ‘ırkçılık kalkar sen dili öğren de ondan sonra ırkçılık dünyadan çıkar’. Bu nasıl bir üslup?

Çok üstü kapalı bir üslup takınıyorlar, ırkçılık yapmıyoruz diyorlar üstelik çok kültürlülükten bahsedilince Zuhal DEMİR ve diğer faslı milletvekillerini öne sürüyor.

M.A.: Evet ama onlar sembol zaten, önemli bir sembol. Irkçı bir parti olduğunu söylemiyor ama toplum içerisinde olan ırkçılığı, dili öğrendikten sonra bu değişir ve bu toplum size sıcak bir şekilde bakar diye anlatıyorlar yani “suç sende”, sistemde değil, başka birisinde de olamaz, ne diyor ‘Bir ırkçı size evikiralamak istemiyorsa, ben onun neden size evinikiralamak istemediğini öğrenmek istiyorum’. Ya ben hanımını döven beyefendiye ‘niye dövüyorsun?’ diye sormuyorum. Şuanda bu yoktur, bu prensiptir ve böyle bir şey olamaz kabul etmiyoruz toplum olarak yok!

Irkçılık konusunda ne diyor? Hanımlara karşı şiddet olduğunda, tabii prensip olarak buna karşı ama ırkçılıkta, niye yaptığını öğrenmek istiyor.kim bilir suç o toplumda olabilir. Nerden çıktı bu ırkçılık? Onu öğrenmek istiyor. Sexizm’in nereden çıktığı beni ilgilendirmez, ben karşıyım. Burada onun için bile ayrımcılık yapıyorlar. Orda bu parti çok tuhaf bir pozisyon alıyor ama tabii Flamanları suçlamak istemiyor.

Yani tabii ki biz süperiz problem, sorun bizde değildir diğer toplumlardadır. Onlar bizim dilimizi öğrenmek istemiyor bizim adetlerimizi tanımak istemiyor kendi

kurallarını değiştirmek istemiyorlar işte bu her zaman suç öbüründe, ötekilerde. Kendilerinde hiçbir şey değişmesin. Hiçkimse sorgulamasın, biz bu şekilde olduğumuz gibi süperiz.

Partiniz Müslümanlara ve İslam'a nasıl bakıyor? Azınlık olarak?

M.A.: Biz herkesin kendi tercihine göre inansın, inanmasın ama bir baskı olmasın diyoruz. Ateist, Müslüman, Hıristiyan, Yahudi... Biz karışmıyoruz. Siyasetçi olarak, parti olarak karışmıyoruz ama baskıya karışıyız ama Hükümet baskısına da karışıyız. Hükümet tarafından başörtülü okuyabilirsin, okuyamazsın, kullanamazsın demiyoruz. Herkes kendi tercihiyle yaşasın.

Başörtü yasağında yeşillerin tepkisi nasıl olmuştu?

M.A.: Ben karışı çıktım Anvers'te o yasağa ilk önümüze geldiğinde bizim partimiz dediki; gerçekten bir baskı varsa o baskı yapanları cezalandırmamız gerekiyor, o hanımları değil. Bu şekilde hanımları iki defa suçluyorsunuz. Baskı altında yaşayanlar babasından, annesinden veya ağabeyinden baskı altında yaşayan illa başörtüsü kullanan kızları okuldan mı atacaksınız? Nerde kalacaklar?! Evde kalacaklar baskı altında. Gerçekten yardım etmek istiyorsanız onları eğitmeli ve iş vermelisiniz. Böylelikle özgür olur baskı altından çıkmak isterse biz ona yardım edebiliriz.

Baskı altında olmayanlar kendi tercihine göre başörtüsünü kullanır ya da kullanmaz. Biz neden karışıyoruz başka konularda karışmıyoruz bizim bakışımız bu, gerçek kadın haklarıyla uğraşmak istiyorsanız başka bakış yok. Herkes bu kadın haklarını aslında İslamofobik bir öneriyi öne getirmek için kullanıyor. Yani aslında bu kadın haklarının konusu değildir. Kadın hakları olsa bu baskıyı nasıl kaldırıyoruz, sorun nerede, baskı yapankim? onu arar onu cezalandırırısın. Ama bununla uğraşankimse yok. Bu başörtü kaldıranı görmeyelim artık. Bu kadınların durumu ne olursa olsun evde kapalı,kilitli kalsın. Biz ilgilenmiyoruz artık. Evin içinde olan olaylar orda

olsun biz görmeyelim de rahat olalım. O sırada kadın haklarıyla uğraşmıyorsunuz, sadece kendi ön yargılarınızı gerçekleştiriyoruz.

Biz bunu kendi toplumumuz içinde görmek istemiyoruz. Bizim için negatif bir sembol. Bu Hanımlar için, onların interpretasyonlarını (yorumunu) duymak istemiyor musunuz? Yok bizi ilgilendirmez. Demekki aslında baskı üzerine baskı yapıyorsunuz. Baskı altında yaşayanlara yardımcı olmuyorsun. Özgür, kendi tercihihine göre başörtüsü kullananlara baskı yapıyorsunuz. çünkü siz kullanmak istiyorsunuz, ben size kullanmayın diyorum.

Şuanda Flaman bölgesinde okullarda yasak değil mi başörtüsü?

M.A.: Flaman bölgesinde okullarda ve gişe arkalarında yasak. Biz buna karşı çıktık. Maalesef şimdiye kadar, işte mahkemeye bile gidiyoruz okullarda yasağı kaldırmak için. Başörtüsü konusundan sonra Yahudi okullardakipa kullanabiliyor musunuz, Hint okullarında türban kabul ediyor musunuz edebiliyor musunuz? İster istemez bunların hepsini yasaklıyorlar, artık kanser olan birisine peluşesi olur mu olamaz mı? Bu kadar ileriye gidiyoruz herkes birbirine bakıyor.

Liseden hatırlıyorum hoca bir öğrenciyi şapkasını çıkarması gerektiğini uyarınca çocuk “bana doğru bakarak onun başörtüsü var, sen benden şapkamı çıkartmamı istiyorsun” der gibi bakardı. Çözümü zor bir durum sınırı nereye koyacaksın?

M.A.: Sorun olmayan bir yerden sorun çıkarttılar, birden bire, hiçbir problem yoktu gerçekten. Patrick Janssens (SPA’dan) Anverste birden bire bu yasağı öne getirdi ve sonra patladı. Ülkenin her tarafına yayıldı. Onlarda Fransa’nın laik örneğine burada artık Belçika’da da öne getirmemiz gerekiyor ama Belçika’nın bu kadar laik tradisyonu yoktu. Burada benim öğretmenim başörtülü nonnetje yani Hıristiyan rahibesi. Şimdiye kadar böyle okullar var bunu kabul ediyoruz da öbürünü saklıyoruz. Biri öğrenci diğeri öğretmen.

Önemli olan bu çocukların okula gidip eğitim alıpkim bilir yüksek eğitime girer, üniversiteye girip üniversite mezunu olmasıdır. Bu çocukların geleceği ne olacak?

Yani okullarda gerçek baskı altında yaşarsan, biz artık toplum olarak bu çocukları hiçbir şekilde yardımcı olmadık. Yok daha da zorladık durumlarını ve gerçekten kendi tercihlerini kullanmak istiyor. Ben Müslüman'ım ve bu şekilde yaşamak istiyorum. Ona diyoruz ki biz 'seni Müslüman olarak ve kendi tercihini kabul etmiyoruz. Senin bu toplumdakişiliğini kabul etmiyoruz. Sen yarım bir Flamansın ve onu kullandığın sürede biz senin kendi beyin sağlığından şüphe ediyoruz. Bunu kendi tercihinle nasıl oluyor da takabiliyorsun? Nerden bu, olamaz, imkansız! Bunlar bir brainwashing (beyin yıkaması) geçirdi herhalde bu şekilde bakıyorlar. Gerçekten çok şaşırtıcı bir durum umarım önümüzdeki yıllarda Avrupa'dan ve UN'den buna karşı çıkıp bunu reddederler onu bekliyorum.

Hiç dikkatinizi çekti mi bilmiyorum ama gazetelerde çok yayınlanıyordu. Bir 'Belçika İslam'ından bahsediliyor. Marino Keulen çok kullanırdı. Sizce nedir bu? Neden İslam demiyorlar sadece?

M.A.: Burada İmam Hatip okulları yok, imamların hepsi Türkiye'den geliyor veya Afrika'dan geliyor. Dili bilmeyen, contexti tanımayan, ülkeyi tanımayan... ve işte bu şekilde bir ülkeden tamamen değişik bir ülkeye. İslam kurslarını derslerini veren imamların artık burada eğitmemiz gerekiyor diye bir fikirden çıktı. İşte bu şekilde 'Belçika İslam'ı konusu öne çıktı şimdi 10 yıldır uğraşıyoruz.

Üniversitelerimizde (KULeuven) Hıristiyan eğitimi programı var, aynı şekilde burada imamlarımızı kendimiz eğitelim. Bunlar gitsin okullarımıza, bunlar gitsin camilerimize bunlar gençlerin yaşadığı dünyayı biliyor, kontexti tanıyor. Yaşadıkları sorunları yakından yaşıyor onlarla beraber bu context içerisinde cevap veriyor. Ben aslında bunu pozitif bir şekilde karşılıyorum ama tabii ki üniversitelerimizde, yüksek okullarımızda gerçekleştirmemiz gerekiyor ve bunu siyasetçiler de, bakanlar da dedi 'evet evet gelmesi gerekiyor' ama bütçe ayırmıyorlar. Gereken bütçeleri ayırmadıktan sonra nerden gerçekleştirebilirsin? Bütçesiz olmaz ve işte buda söyledikleriyle gerçekleştirdikleri arasındaki farktır.

Ben bir yerde okumuştum, sanırım SPA'nın sitesinde, 2014-2015 yılında KULEven'de başlatılacak diye?

M.A.: İşte KULEven kendisi uğraşiyor Londra'dan birisini getirecek, Amerika'dan birini getirtecek. Başlatmak istiyor ama şu anda durumun ne olduğunu tam bende bilmiyorum.

Bu soruyu sormamın nedeni bazı eleştiriler duydum "Belçika İslam'ı" adına. Şu şekilde İslam'ın bir sifata ihtiyacı yok. Bir Belçika İslam'ından bahsedilmiyor. İslam'ın başına bir sıfat getirilmesinden rahatsız olanlar var.

M.A.: Buda tabii ki işte nasıl söyleyeyim, bu dini tanımıyorlar. Haberlere tabii ki işte tüm Afganistan'daki olayları getiriyorlar. Belçikalı İslam olsakim bilir bize daha yakın bir şekilde, farklı bir İslam olduğunu anlatabilir ve kabul ettirebiliriz toplum tarafından diye düşünüyorlar ama tabii ki "Belçikalı İslam" bu ne demektir? Yani bizim ideal, tipik Belçikalı Müslüman mı olacak? Aslında bu contexti tanıyan imamlar gerekiyor. Şu anda gençleri yönlendirmek için, soruları olduğu zaman, durumları nasıl? Farklı contextlerin içindeki yaşadıklarını bilen birisi onlar daha güzel tavsiyelerde bulunabilir. Bu pozitifdir ama bu "sıfat" boştur aslında. Ama tabii ki İslamiyet içinde İslam aleminde çok büyük bir çeşitlilik var. Türkiye Cumhuriyetine bakarsan Konya'da dervişler, aleviler... arasında çok büyük bir fark var. Tabii ki Müslüman olmayanlar için bunu anlamak çok zor.kiminkim olduğunu anlamak. Bir toplumun hangi şekilde dinini yaşadığını ve öbürününki arasındaki olan fark. Bu şekildekim bilir onu biraz aydınlatmak için.

Her dinde var bu, mesela Hıristiyanlıkta da var ama sanırım medyadan kaynaklı bir durum bu. Medyada İslam adına örnek olarak "Sharia4Belgium" gösteriliyor.İnsanların kafasındaki İslam deyince aklına bunlar geliyor

M.A.: Ama şu bir gerçek İslamafobi var Belçika'da. Sadece Belçika'da değil bütün Avrupa'da. Aynı zamanda herkes biliyor islamafobi varken Müslümanların %99,9

bunlardan kendini uzak tutuyor. Sharia4Belgiumkimmiş? 5 delikimse.kimse tanıımıyordu, birdenbire niye bunlar böyle oldu? Tabii ki sosyo-ekonomik durumları çok kötü olunca burada kendilerine yeni bir gerçek kurdular. Flamanlar tabii ki bundan korkuyorlar. Aslında onlar kendilerini Belçika'dan ayırıyorlar. Biz radikal Müslüman'ız diye, ama gerçekten Müslüman toplumun içinde sorarsan çoğu bunları tanımiyor ve karşı çıkıyor ama bunların sesleri medyaya, haberlere girmiyor.

Belki sıfır 0,1% sesi daha çok çıktığı için Müslüman olmayanlar daha çok onları tanıyor.

M.A.: Ama her tarafa öyle. Türkiye'de de aynıdır. Bunlar tabii ki haberlerde her zaman öne getiriliyor. Afganistan'daki olayları herkes görüyor. Türkiye'de de aynı Afganistan'ın hepsi öyle mi? Hayır değildir ama bize gösterilen örnekler bunlardır. Maalesef medyanın çalıştığı, kendini sattırabildiği haberler bunlar.kimse almıyor içinde pozitif bir haber varsa. Yani denediler bile öyle bir proje vardı. 'Gazet van Antwerpen'de (Antwerpen Gazetesi) de var "goed nieuws" (iyi haber) diye.

Hükümet azınlıklara karşı eşit haklar sağlıyor mu?

M.A.: Hükümet olarak tabii ki de eşit şekilde desteklemiyor. Hıristiyan kiliseler... Şimdi dinler için özel bir bütçe ayırıyorlar. Onun %90'u Hıristiyanlara gidiyor ama artık fazla Hıristiyan kalmadı,kiliseye gidenler.kiliseleri sayarsan 100 bine kadar çıkar herhalde Belçika'da, küçük bir ülkede. Bakarsan bunlar boş. Pazar günü fazlakiliselere gidenkişi kalmadı ama yine de bütçenin %90ını oraya gidiyor ve onların papazları gelir alıyor. İmamalar almıyor, Yahudiler bu kadar almıyor. Yani orada çok büyük bir fark var ama yinede bakarsan Yahudi toplumu Müslüman toplumuna göre sayısı çok az ama onlarda Müslümanlardan fazla alıyor. Ondan sonra ateistler var 'hümanistische vrijzinnige vereniging' (liberal hümanist dernek), hümanistler, onlar da Müslümanlar kadar alıyor ama aslında Müslümanların sayısı 250 bine çıkmıştır. Yani orda bir sorun var. Onu çözmek için yasayı değiştirmek gerekiyor.

Anayasayı da değiştirmek gerekiyor çünkü Anayasa dakiliselerin bu kadar gelir alacağı yazıldı. Aslında bunu değiştirmek istiyoruz. Biz ona işte bir yasa değişikliği hazırladık, Liberallerle beraber. Ben bu konu üzerinde bayağı uğraştım ama işte önümüzdeki Hükümet herhalde bunu değiştirecek çünkü artık şu anda kabul edilemez bir duruma geldi.kiliseler boş. Bu kadar para öduyoruz. Aynı zamanda başka dinlere veremiyoruz. İşte bu bütçe büyüyemez. Bunu bu şekilde ayırdıkları anayasamızda yazılı. Onu değiştireceğiz.

Bazı partiler onu tamamen kaldırmak istiyorlar. Ya hiçkimseye vermeyeceğiz ya hepsine. Veriyorsan da, onların sayılarına bakıp bu şekilde vermemiz gerekiyor diyerek bir yasa hazırladık ama daha uzun bir yolumuz var. Bunu değiştirmek kolay değil. Aynı zamanda tabiiki Hıristiyanlar tarafından, onlar bizle mücadele ediyorlar diye anlatıyorlar. Aslında amacımız tabii bu değildir ama bir haksızlık bu öbür dinlere bakarsan. Çok büyük haksızlık var Hıristiyan kilisesi bu kadar para aldığı için. Bakalım, Ortodokslarda bu kadar almıyor. İşte, eskiden böyleydi şimdi değişmesi gerekiyor.

Duyduğuma göre SPA'dan biri böyle bir öneride bulunmuş. Bu vergi ödeme kağıdın da, ben şu dindeyim diye ve şu dini kuruma paramın gitmesini istiyorum diye belirtilmesi.

M.A.: Bizim de eski önerimiz oydu ama bunu gerçekleştiremeyiz çünkü privacy (gizlilik) konusundan dolayı bu yasak. Bu vergi dosyanız, sizin hangi dine inandığınızı göstermesi yasaktır. Niye?kimse sizin –Belçika'nın sistemi böyle- hangi dine inandığınızı bilmemelidir. Bunu ya kendin söyleyeceksin açıkça “evet, ben Müslüman'ım” ya onlar sorduklarında cevaplayacaksın ya cevaplamayacaksın. Ama aslında şuandakimsenin senin hangi dine inandığını bilmeye hakkı yok. Yani sen ona yazarsan o sırada herkes bilir ve tabiiki verginin bir parçasını bu dine vermek istiyorsan o zaman açıkça ben bunu destekliyorum diyorsun. Yani benim inancım budur.

Amerika’da bu açıkça pasaportta yazılıyor, Türkiye’de de. Burada yasak, o olmazsa kolay olabilir, gerçekleşebilir. Ama şuanda anayasamız bunu engelliyor. Bu “privacy domein” (gizlilik alan) içine düşüncekimsenin sizin hangi dini desteklediğinizi, inandığınızı bilmemelidir. Kendi tercihiniz olarak anlatırsanız tabii hakları var ama ben senden Müslüman mısın Yahudi misin neyin ne olduğunu bilmemeliyim.

Sonuçta Belçika’da İslam’da, Yahudilikte resmi din olarak kabul edilmiş. Bu nasıl oluyor da Katolikkilisesi %90nı alabiliyor. Bu camilerin çoğu tanınmıyor mu?

M.A.: Eskiden beri böyle vaftiz yapıyorlar çocuk doğduktan sonra ve herkes onun ismini yazıyor. Bak bizim üyemiz bu kadar ama şimdi artık ister istemez yani bebek olarak vaftiz olan bir çocuk bunu geri döndüremiyor. Ben artık Hristiyan değilim diyemiyor. Ne diyorkilise ‘yok biz bunu kabul etmiyoruz. Biz seni vaftiz ettik ölesiyeye kadar, ahirete sen Hristiyan’sın’.

Olan olaylardan skandallardan sonra kiliseden çıkmak isteyen çoktu. Sayıları çok yüksektikilise ne diyor? ‘Yok siz kaldıramazsınız. Sadece Allah kaldıracaktır!’ Only Jesus, Only God. Yani ne oluyor hepsikitaplarında yazıyor. Gidiyor hükümete bak bizim üyelerimiz bu kadar. Bunlar Hristiyan olsun olmasın adetleri böyle olunca çoğu tabii kiliselere çocuklarını vaftiz ettiriyor niye? Çünkü bazı okullara giremiyorsun yani Hristiyan okullara öğretmen olarak... Yani sen öğretmensin, iş arıyorsun ‘sen kilisede vaftiz oldun mu? Yok olmadım, ‘O zaman sen burada çalışamazsın’ sadece bunun için bile anneler, babalar götürüyorlar sembolik bir biçimde aile içinde önem veriyorlar ve ondan sonra bundan kurtulamazsın ve bundan dolayısıyla kilisenin kitabında hiç Hristiyan olmayanlar veyakiliseye hiç gitmeyenler bile Hristiyan olarak sayılıyor ve ne diyorlar, “toplumun %90 civarında Hristiyan’dır veya ailesinde vaftiz olan vardır. Ailesinde vaftiz olan varsa bunlarda Hristiyan sayılır.

Bundan dolayı Flaman, Belçika toplumunun çoğu Hristiyan’dır. Bundan dolayı verginin bu kadarını istiyoruz ama artık işte sayıları da düşük oluyor artık.

Çocuklarını vaftiz ettiren ebeveynlerde azaldı ve bundan dolayı burada da sorun yaşamaya başladılar.

Eskiden öyleydi artık değiştiremezsiniz çünkü bizim papazlarımız, bizim şeylerimiz hepsini ödememiz gerekiyor. Nasıl Ödeyeceğiz diye bir durum var şu anda. O taraftan da ağır baskı yapıyorlar. Aynı zamanda Hristiyan Demokratik partilerde var. Yok onlarda sistemi değiştiremeyiz, kiliseleri ne yapacağız bunlarda önemli, çok güzel binalar, bizim şeylerimiz falan diye. Önemli mimarlar falan diye... öyle şimdiye kadar sürdü ama incelendi de, akademisyenler tarafından rapor hazırlandı, onlarda sistemin değişmesi gerektiğini söyledi işte artık ödeyemiyoruz da bu kadar boşkiliselerekimsenin gitmediğikiliselere o kadar para döküyoruz. İşte şu anda kriz döneminde olan bir ülke nasıl olsa bu konu da bir değişiklik yapmalı. Böyle fazla sürdüremeyiz. Başkalarına fazla verecekler mi bilmiyorum ama nasıl olsa onların bütçeleri kesilecektir herhalde ve bizim için tabii ki hepsine aynısını profesyonel bir şekilde birine bu kadar öbürüne bu kadar vermesi yani sayısına göre verilmesini istiyoruz. Ya hiç birine hiçbir şey ya hepsine sayılarına göre. Biz bu şekilde düşünüyoruz.